

ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ
ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ & ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Σίνα 4, 454 44 ΙΩΑΝΝΙΝΑ, Τηλ.: 0651-74000 ΦΑΞ: 0651-79286

ΕΤΟΣ ΚΓ΄
ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 277
ΜΑΪΟΣ
2001

«ΕΙΣΟΔΙΑ» ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΟΥ

Φεύγοντας ο Μάης, τελειώνει και η άνοιξη κι αισίως μπαίνουμε στο ...πολύφερνο καλοκαίρι. Την εποχή που τα χωριά μας την προσμένουν «πως και πως», για να ζωντανέψουν λιγάκι και να χαρούν την —έστω και πρόσκαιρη— επιστροφή του κόσμου τους.

Μαζί με το καλοκαίρι και τα ...«πολιτιστικά» μας, βέβαια, που τα τελευταία χρόνια, έγιναν θεσμός για τη διψασμένη επαρχία.

Στην ύλη του παρόντος τεύχους του περιοδικού μας, θα δείτε πως από τον Ιούνιο κιόλας, αρχίζουν στα χωριά μας οι πολιτιστικές εκδηλώσεις.

Στην πρωτοπορία και φέτος —όπως όλα τα τελευταία χρόνια— το Μονοδέντρι, η πολιτιστική πρωτεύουσα του Ζαγοριού, θα λέγαμε. Κι αυτό έχει την εξήγησή του. Γιατί στο χωριό αυτό, συνυπάρχουν όλες οι απαραίτητες προϋποθέσεις: Αναγκαία υποδομή, οργανωτικές δυνατότητες, κατάλληλους ανθρώπους στις κατάλληλες θέσεις. Ας μη μας ξενίζει αυτό. Γιατί —κακά τα ψέματα— ότι μπορεί και γίνεται στο Μονοδέντρι, δεν μπορεί να γίνει σ' όλα τα χωριά του Ζαγοριού, για τους λόγους που προαναφέραμε.

Κι ύστερα, το Μονοδέντρι, σηκώνει όλο το βάρος και τις αγκούσες μιας μεγάλης προσπάθειας, αλλά η ωφέλεια και

η προβολή, αντανακλάται σ' ολόκληρο το Ζαγόρι. Γι' αυτό ας μην είμαστε μεμψίμοιροι, αλλά ας προσπαθήσουμε να μοιραστούμε, αλλά και να δι-

κάν στο Ζαγόρι, βρίσκεται, κατά τη γνώμη μου, σε σωστή κατεύθυνση: Όχι απλή μεταφορά πολιτιστικών «κονσέρβας» (όπως σωστά λέει) αλλά

Δημοτικού Σχολείου Μονοδεντρίου, με τη βοήθεια και σε σκηνοθεσία της ηθοποιού του ΔΗΠΕΘΙ Όλγας Ζήση, στις αρχές Ιουνίου. Μια ωραία προσπάθεια, που για το Ζαγόρι έρχεται από πολύ μακριά.

Εκτός των πολιτιστικών, τούτο το καλοκαίρι, θάχουμε πολύ να κουβεντιάσουμε και για το «Εθνικό Πάρκο Βόρειας Πίνδου» (ολοκληρώνεται στο τεύχος τούτο, το προταθέν σχέδιο του υπό έκδοση Προεδρικού Διατάγματος). Πρόκειται για ένα ζήτημα πολύ σημαντικό για την πορεία και το μέλλον ολόκληρου του Ζαγοριού. Ας το προσεγγίσουμε με πολύ ευθύνη και τη δέουσα σοβαρότητα. Κάποιες παράταιρες φωνές, που άρχισαν ν' ακούγονται, ας απομονωθούν, για να μην υποστούμε κι άλλες ανεπανόρθωτες ζημιές, όπως και στο παρελθόν, που τις πληρώνουμε ακριβά.

Το μέλλον του Ζαγοριού, βρίσκεται στην πολιτισμική του παράδοση και στο ξεχωριστό, δομημένο και φυσικό, περιβάλλον του. Αυτά αποτελούν το μοναδικό πλούτο του. Κάθε τι που τείνει στην προστασία αυτού του πλούτου, ας γίνει και δικός μας στόχος. Με το θέμα αυτό όμως θα ασχοληθούμε πιο αναλυτικά αργότερα.

Για την ώρα:

ΚΑΛΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ.

Β.Τ.

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙΟΥ

Φρούτοπία

του Ευγένιου
Τριβιζά

ΥΠΑΙΘΡΙΟ ΘΕΑΤΡΟ
ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙΟΥ

11-6-01 ΩΡΑ 20.00

δαχθούμε από την ποιότητα των εκδηλώσεων του Μονοδεντρίου, αναλογικά βέβαια με τις δυνατότητες του, το κάθε χωριό. Το σχετικό κείμενο της συνεργατιάς μας Ελένης Δούβλη, περί των πολιτιστι-

αυτόχθονη συμμετοχή και δημιουργία.

Γι' αυτό και τούτο το πρωτοσέλιδό μας, το κοσμεί η ...πρωτόλεια αφίσσα της θεατρικής παράστασης, που θα «ανεβάσουν» τα παιδιά του

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΗΜΑ

Πάσχα το ...«τερπνόν»

Σταύρου Συκιώτη

Αυτή την ψυχο-πνευματική αναγκασιότητα του ανθρώπου εκφράζει και ανταποκρίνεται όλο το τελετουργικό του Πάσχα, της εβδομάδας των Παθών μέχρι το θρίαμβο της Ανάστασης. Γι' αυτό

μεν... τη αναστάσει» ο φετινός Απρίλης μας ...σαμποτάρισε! Μας είχε στήσει καρτέρι. Με τη σκέψη πως είχαμε ξεθαρρέψει, μια δε ζήσαμε χειμώνα φέτος —ακόμα κι ο ...κακόφημος Μάρ-

τις μέρες αυτές, κάθε άνθρωπος, πολύ περισσότερο κάθε χριστιανός γίνεται κοινωνός και συμμέτοχος των θείων ακολουθιών. Η αντιπαράθεση «Ζωή και Θάνατος» κι αντιστοίχα, είναι δυο ορόσημα στη σκέψη του ανθρώπου, από δημιουργίας του Σύνπαντος.

«Η δόξα της Ανάστασης έρχεται από τα βάθη των αιώνων, των μακρινών. Είναι η ακατάλυτη κι ακατανίκητη πίστη όλων των πρώτων λαών της γης στο θαύμα, που ο Ιησούς ήρθε να πραγματοποιήσει, γεφυρώνοντας την άδυσο του θανάτου με την άνοιξη της ζωής...» (Σπύρου Μελά, «Ελληνική Δημιουργία» Τ/78/1951).

Ας γυρίσουμε σελίδα (συνθημισμένη έκφραση στην Τ.Υ.). Παρά την προτροπή της υμνολογίας του Πάσχα να «ευφρανθώ-

της μας υποδέχτηκε με τόση καλοκαιριάτικη καλοσύνη, με πράσινο, λούλουδα και ...μπάνια— μας έδειξε πρωτοφανή αγριάδα και ...κακότητα! Άλλαξε το καιρικό σκηνικό κι εκεί που πάντα «ο έρωτας έσπινε χορό / με τον ξανθό Απρίλη / κι η φύση ήρε την καλή / και τη γλυκειά της ώρα» (Διον. Σολωμός) μας έκρυψε το φωτεινό ήλιο, φόρτωσε τα ουράνια με πολλά σύννεφα και όσα χιόνια ξεχασαν ο Δεκέμβρης κι ο Γενάρης να μας ρίξουν, μας τα έστειλε «πεσκέσι» πασχαλικάτα ο Απρίλης. Αποτέλεσμα, να διαβάζουμε στις εφημερίδες για εκχιονισμούς στις ορεινές οδικές διαβάσεις, καθυστερήσεις και ταλαιπωρίες ταξιδιωτών. Πάντα η Μεγ. Εβδομάδα παρουσιάζεται, κατά «θείαν οικονομίαν», μελαγχολική, το Πάσχα όμως είναι ηλιόλουστο και φωτεινό απ' το φως της Αναστάσεως... Γι' αυτό και λέγεται Λαμπρή. Φέτος η Ανάσταση έχασε τη λαμπρότητά της και το

«Χριστός Ανέστη» ακούστηκε μέσα στις εκκλησιές ή στους αυλόγυρους με ανοιχτές ομπρέλες. Πολλά ορεινά χωριά του Ζαγοριού ήταν ...Χριστουγεννιάτικα από το χιόνι. Αντιπαράδοσιακό, βέβαια, για Πασχαλινή ατμόσφαιρα, ωστόσο το χιόνι πρόσφερε τη δική του χαρά, ιδιαίτερα στα πιτσιρικά και στους εκδρομείς των μεγάλων «άστεων», που γιόρτασαν το Πάσχα στα ξενοδοχεία τους ή τρέχοντας συνεχώς με τ' αυτοκίνητά τους, για να μπορέσουν ν' απαλλαγούν, σε κάποια στρόφι, από το άγχος των πόλεων και το στρες της ζωής τους.

Τη δεύτερη μέρα του Πάσχα βρέθηκα, οικογενειακά, στο Μονοδέντρι. Εκεί, δυο πιτσιρικά-εγγονάκια, φερμένα απ' την Αθήνα, συναπάντησαν τη χαρά τους παίζοντας χιονοπόλεμο. Δεν είδαμε όμως, στο Μονοδέντρι, το «χιονάνθρωπο που είχε για μάτια δυο κόκκινα αυγά» όπως διαβάσαμε στον «Ηπ. Αγώνα» στην «Τσιμπίδα» της κ. Λ. Τζάλλα (18/4). Είδαμε όμως στην Τ.Υ. μια γραφική εικόνα: δυο παιδιά να τσουγκρίζουν τα κόκκινα αυγά τους με φόντο το κάτασπρο Νυμφαίο της Φλώρινας.

Ωστόσο, παρά τις παραπάνω καιρικές συνθήκες, παρουσιάστηκε μαζική έξοδος από τις πόλεις, πρωτοφανής. Πως θα μπορούσαν, άλλωστε, να προβλέψουν —όσοι δεν πάνε στα χωριά τους— την καιρική κατάσταση τ' Απρίλη —ο οποίος βιάστηκε να μας φέρει, φέτος, νωρίτερα το Πάσχα— όταν κλείνουν θέσεις στα ξενοδοχεία τους από τα Χριστούγεννα;

Εκ των πραγμάτων, στο παρόν χρονογράφημα, αναγκαστήκαμε να δούμε το φετινό Πάσχα από δυο πλευρές. Από την πλευρά του θρησκευτικού-πνευματικού του περιεχομένου και τις καιρικές συνθήκες που, κάπως αναπάντεχα, επικράτησαν. Είναι μια καταγραφή της επικρατήτας που, μελλοντικά, θα έχει την αξία της. Για τους απογοητευμένους από το φετινό Απρίλιτικό Πάσχα, σημειώνω, για παρηγοριά, πως το επόμενο Πάσχα του 2002 θα το γιορτάσουμε στις 5 Μάη, με μαγιολούλαιο και πανηγύρια. Απλώς, το φετινό Πάσχα από «Πάσχα το τερπνόν...» μας προέκυψε υπό αμφισβήτηση «τερπνόν».

Απρίλης 2001

ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

Εις το Άγιον όνομα της Παράδοσης ή Μήπως είναι καιρός για «πολιτιστικά» Ζαγορίσια;

Καθώς το καλοκαίρι του Ζαγοριού πλησιάζει κι όλα αρχίζουν να ζωντανεύουν από τη χειμερία νάρκη κι οι οξέωпорτες ύστερα από τα Πασχαλικά γιορτα ανοίγουν, καθώς οι μνημες των περσινών «πολιτιστικών» όπως συνηθίζεται να λέγονται όλο και ξεθωριάζουν, κι ο απόηχός τους όλο

Ελένης Οικονομίδου-Δούβλη

και ξεμακραίνει, όλοι μας θα πρέπει νομίζω με ηρεμία και νηφαλιότητα κι αποστασιοποιημένοι από κάθε συναισθηματική φόρτιση να σκεφτούμε τι μπορούμε να κάνουμε φέτος διαφορετικό, καλύτερο από πέρυσι.

«Το Ζαγόρι είναι γραφή δύσκολη, για να την καταλάβεις πρέπει να την δεις από πολλές μεριές...» έγραψε ο Ι. Νικολαΐδης ο δάσκαλος.

«Το Ζ είναι μια μοναδική φύση, αλλά κι ένας τοπικός πολιτισμός, μια ζωντανή ιστορία, ένας απόμακρος θρύλος...» συμπληρώνουν στο ωραίο φυλλάδιο της ΕΚΟ που μας χάρισαν το γνωστό μεράκι του Γιώργου Γκρουϊδη και η επιστημονική υπευθυνότητα του Μ. Αράπογλου.

Κι αφού ο κόσμος εκείνος έφυγε, χωρίς ελπίδα επιστροφής, σ' εκείνου του πολιτισμού τ' απομεινάρια, τα άγια λείψανά μας μένει να προσκυνήσουμε, στην δική του πηγή του γάργαρο νερό να σκύψουμε και να ξεδιψάσουμε. Και πριν απ' όλα να μελετήσουμε τις ρίζες, την παράδοση αυτού του τόπου. Εμείς οι παλιότεροι πιστεύουμε πως για να αναπτυχθεί μια κοινωνία, πρέπει να έχει πίσω της ρίζες, θεμέλια, γιατί σ' αυτές θα στηριχτεί απ' αυτές θα κρατηθεί, θα τις εξελίξει αν χρειαστεί, θα τις προσαρμόσει στα νέα δεδομένα, ακόμη και θα τις εκσυγχρονίσει, γιατί όχι. Όπως

κάτω και πίσω από κάθε περήφανο και καρποφόρο δέντρο κρύβονται αθεάτες στο χώμα χοντρές βαθιές ρίζες απαραίτητες για το στέριωμα και τη ζωή του, έτσι και κάθε κοινωνία μικρή ή μεγάλη έχει τις δικές της ρίζες που χάρις σ' αυτές δεν θα σταματήσει να υπάρχει, έστω κι αν φαίνεται ότι φτωχαίνει αριθμητικά και διαλύεται, ζώντας μόνο στη μνήμη των γερόντων και των ρομαντικών —όχι για να εξιδανικεύσουμε το παρελθόν, κάθε άλλο— αλλά για να συντηρήσουμε και να αναδειξουμε εκείνα τα διακριτικά σημεία, την «ειδοποιό διαφορά», που ορίζουν και μας ξεχωρίζουν σαν τόπο και σαν πολιτισμό.

Χωρίς τη βαθιά γνώση αυτών καμιά σκέψη, κανένας στοχασμός κι οραματισμός, κανένας σχεδιασμός δεν μπορεί να είναι αποτελεσματικός.

Ύστερα απ' όλα αυτά «Πολιτιστικά» για το Ζαγόρι πρέπει να είναι η ανασύρση, η καταγραφή, η διάσωση ει δυνατόν η αναβίωση ή καλύτερα η νεκρανάσταση του πολιτισμού που μας άφησαν ανεκτίμητη παρακαταθήκη, θησαυρό σπάνιο κι αμύητο, οι πρόγονοί μας.

Το καλοκαίρι που μας πέρασε ήταν γεμάτο «Πολιτιστικά». Ας αφήσουμε έξω τα μεγάλα και τα μοναδικά του Μονοδενδρίου και του Άγγελου Κίτσιου.

Αυτά είναι εκτός συναγωνισμού.

Από τα άλλα θα θυμίσω τη γιορτή της πίτας στο Βρυσό, τις μικρές αυτοσχέδιες παραστάσεις παιδιών του Τσεπελόβου, το θερινό σινεμά και την έκθεση αποξηραμένων λουλουδιών των Κάτω Πεδιάδων, τους αγώνες τα Γκράτζια του Ελαφοτόπου, την πορεία στα γεφύρια του Κουκουλίου και θα σταθώ στο Καπέσοβο. Αυτό το χωριό έχει βρει τη μαγική συνταγή. Φαίνεται πως το

σαράκι της διχόνοιας δεν ευδοκμεί εδώ. «Είναι φανερό η προσπάθεια που κάνουν τα μέλη του συλλόγου τους να μην είναι εύκολες και φθηνές οι εκδηλώσεις τους».

Έτσι ένα νεαρό κορίτσι η Ρένα Κυριαζή δίδαξε και ανέ-

ποίητα τα ημερολόγιά τους, αλησμόνητες οι θεατρικές παραστάσεις, πρωτοποριακό το συμπόσιο «περί έρωτος».

Κι όλα αυτά χωρίς κρατική επιχορήγηση... Μπράβο τους. Έχουν άξια ομάδα με φαντασία, μεράκι και Ζαγορίσια νοο-

Οι κοπέλες του Τσερβαριού στο διαγωνισμό χορού (Α' βραβείο) στους Κήπους. Αύγουστος του 1980.

βασε με τους φίλους της τα παιδιά του χωριού το «Όνειρο καλοκαιρινής νύχτας». Και ξαφνικά ο μοναδικός χώρος της Πασχαλείου Σχολής γέμισε νεράιδες και ξωτικά και μας έκανε πάλι παιδιά. Και δούλεψαν γι' αυτό όλοι οι χωριανοί και καμάρωσαν τα παιδιά και τα εγγόνια και φίλεψαν απλόχερα τους ξένους με πίτες Ζαγορίσιες και το εκλεκτό ντόπιο κρασί του Παπαγεωργίου.

Και το συγκινητικό γλέντι με τους παλιούς χορευτές και το Γρηγόρη, τι καύμούς δε ζωντάνεψε, τι ευτυχία δε σκόρπισε, τι βιώματα δεν άφησε σε μικρούς και μεγάλους. Τους παρακολούθω χρόνια τους Καπέσοβιτες και υποκλίνομαι στο έργο τους.

«Η συνεχής αναζήτηση νέων μορφών έκφρασης, η εμπιστοσύνη στη συλλογική μνήμη και η φροντίδα για τη διατήρηση της παράδοσης τους χαρακτηρίζει».

Μοναδικά σε σύλληψη και

τροπία. Ας τους δώσουμε την ευχερεία να μας χαρίσουν κι άλλες καλύτερες στιγμές, ας μας προβληματίσουν κάποτε σοβαρά.

Κατά τα άλλα χορευτικά και παραστάσεις γέμισαν τα μεσοχώρια μας όπως ακριβώς και τις πλατείες των χωριών του Κάμπου...

Όμως δεν μπορεί και δεν πρέπει να υιοθετούμε εμείς για πολιτισμό την παράσταση κάθε περιοδευόντος θιάσου ή χορευτικού όταν οι νέοι μας —παππούδες σήμερα— έπαιζαν τη Γκόλφω και την Τρισεύγενη και τον Παπαφλέσσα στις κρεβάτες των αρχοντικών, στις αίθουσες των σχολείων, κι όταν τα γλέντια αυτοσχέδια κι οι «σουαρέδες» αποτελούσαν «γεγονός» της μικρής τους κοινωνίας. Ούτε οι ρεμπέτικες βραδιές, ούτε οι πρόχειρες φολκλορικές επιδείξεις διαφοροποιούν το ένδοξο και πολιτισμένο Ζαγόρι σήμερα.

Αντί να παρουσιάσουμε κάτι έτοιμο «φερτό» και ξένο γιατί να μη δημιουργήσουμε κάτι δικό μας;

Ας συγκεντρώσουμε όλο τον πλούτο όσο απόμεινε από τους υποψιασμένους γυρολόγους κι όσο δεν ξεπούλησαν «αντί πινακίου φακής» οι ανυποψίαστοι κι ανημέρωτοι συμπατριώτες μας κι ας τον προβάλουμε.

Παλιά έγγραφα, φωτογραφίες, διαθήκες, προικοσύμφωνά, μαθητολόγια καλλιγραφημένα, εκκλησιαστικά έγγραφα θα βρούμε σε κάθε Ζαγορίσια καρσέλα κιτρινισμένα και μισοσχισμένα.

Ακόμα υπάρχουν μπάντες και καλημέρες με κλάρες περίτεχνες, βουρτσωθήκες και εφημεριδοθήκες, πανί για το εικόνισμα, μπουχαροποδιές με φεστόνι, κουρτινάκια ηλιοκέντητα, πισλιά και μπροστέλες, σακούλια και «τσάκια» πατούνες και προπόδια με κεντίδια, ζώνες φσικωτές, ντούπιες, λιωμένα. Ζαγορίσια μαντήλια με την κόκκινη κλάρα και δο-ντίτσι.

Πριν τα χάσουμε όλα αυτά κι ακόμα τον τελευταίο «μασιά», τα θέκλια και τα θηράνια (γεωργικά εργαλεία) τα καντάρια και τα σεπέτια, τις πυροστιές και τους γάστρους ξεχασμένα όλα στις μπίμπες και τα κελάρια, ας τα μαζέψουμε.

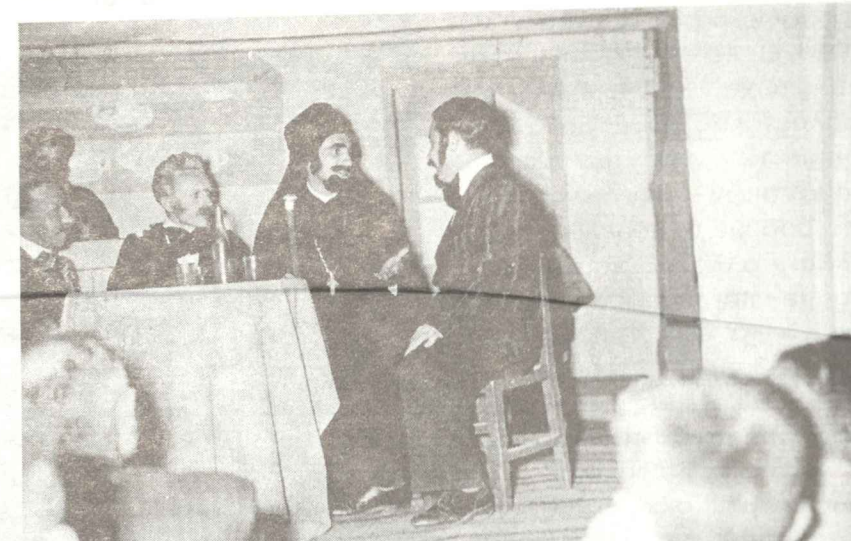
Και με τους γέροντες τους λιγοστούς να κουβεντιάσουμε και τη φωνή τους να αποτυπώσουμε και το γλωσσικό μας ιδίωμα να καταγράψουμε. Κάθε χωριό έχει τις παροιμίες, το γλωσσάρι, παραμύθια αλαφροϊσκίωτα, ευχές και κατάρες, κατευόδια κι ονειράτα, ψυχασάββατα και μοιρολόγια, τραγούδια του γάμου και ναυορίσματα. Τα γιορτινά μας έθιμα να διασώσουμε, τη μαγειρική μας να προβάλουμε, τους χορούς μας τους μοναδικούς να καταγράψουμε γνήσιους χωρίς φιγούρες και τσαλίμια αίνερα.

Ποιος είπε ότι δεν έχουμε θέματα για εκδηλώσεις άλλης ποιότητας, πνευματικές και ψυχαγωγικές που θα μας ξεχωρίσουν από τη μάζα;

Ύστερα στο μνημειακό

πλούτο της περιοχής μας να σταθούμε. Χρειάζεται σχεδιασμός για την υλοποίηση προτάσεις και ανάδειξης του μνημειακού πλούτου της περιοχής μας.

Βέβαια όλα αυτά λογικά θα έπρεπε να απασχολήσουν πρώτα το κράτος και τους φορείς του. Οι δήμαρχοι μας απασχολημένοι με αλλότρια δεν φαίνεται να είναι για τέτοια «πετάγματα». Ετσι δεν φρόντισαν όχι μόνο να κρατήσουν την παράδοση αλλά έστω και

Σκηνή από τον «Παπαφλέσσα» που «παίξαμε» στο χωριό τους οι νέοι των Κάτω Σουδενών το καλοκαίρι του 1954.

να την ορίσουν να την περιγράψουν σωστά και υπεύθυνα.

Κι όμως η ιδιαιτερότητα και η μοναδικότητα θα μας σώσουν από την ισοπέδωση της παγκοσμιοποίησης.

Τι έκαναν για όλα αυτά οι δήμαρχοι μας; Μνημεία, σχολεία, βιβλιοθήκες, στέρνες, σπίατα μοναδικής αρχιτεκτονικής στο έλεος του Θεού και του χρόνου, εκκλησιές στα χέρια του φιλότιμου, αλλά πολλές φορές χωρίς γνώσεις επίτροπου και του άσχετου, ανεκπαίδευτου κι ανυποψίαστου παπά.

Κι όμως ήταν πρωταρχικής σημασίας μια απογραφή κατά τα διεθνή πρότυπα μνημείων, παραδοσιακών στοιχείων ζωής και λαογραφικών ηθών κι εθίμων. Με τα εξοπλισμένα γραφεία, τα κομπιούτερς και τους πολυάριθμους γραμματείς, ούτε καν το ανθρώπινο δυναμικό μας δεν κατορθώσαμε επί τρία χρόνια να καταγράψουμε. Ένα αρχείο επιστημονικών όλων των ειδικοτήτων, ο

τόπος μας δόξα τω Θεώ «παράγει» αυτό το είδος. Κι αυτοί οι νέοι που κοντά μας μεγάλωσαν και με τα νάματα του Ζαγοριού γαλουχήθηκαν μια ευκαιρία ζητούν κι έχουμε χρέος να τους την δώσουμε. Τους δίνουμε πνευματικούς ανθρώπους να προβάλουμε στα δικά τους τα χέρια τον πολιτισμό μας να εμπιστευτούμε. Ένα σπρώξιμο θέλουν μόνο, μια βοήθεια ηθική αλλά κι οικονομική, για να ξεδιπλώσουν τα καλοφυλαγμένα στην ψυχή

Περνάμε το λάκκο του «Ζουμπεριού» με τα λιγοστά του νερά και μας υποδέχεται ο μισάνοιχτος Πλατα-

τους ανθρώπους θα τους αναζητήσουμε στο δυναμικό μας. Να είστε σίγουροι πως κανένας δεν θα αρνηθεί να δώσει το παρόν, κι από κοντά εμείς οι παλιότεροι με όσες γνώσεις έχουμε και με πολλή πείρα και περισσότερο μεράκι και πόνο γι' αυτό τον τόπο.

Φέτος λέω να βάλουμε τους σχεδιασμούς μας σε μια άλλη λογική, «Ζαγορίσια». Το Καπέσοβο μας δείχνει σημαία μιας Άνοιξης που έρχεται.

Βέβαια είναι ευκολότερη η λύση της κονσέρβας από το μαγειρέμα, αλλά κι εμείς οι Ζαγορίσιοι μπορούμε να μαγειρέψουμε.

Ευχή να γίνει αυτό το καλοκαίρι προσκλητήριο επιστροφής στη Γη Χανάν των πατέρων μας.

ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ - ΠΑΡΑΛΕΙΨΕΙΣ

α) Στη σελίδα 13 του προηγούμενου τεύχους Απριλίου, το κείμενο-επιστολή προς τον ημερήσιο Γιαννιώτικο τύπο του γεωπόνου και πρώην προέδρου Βοβούσας καταχωρήθηκε χωρίς το όνομα του επιστολογράφου.

β) Στο ίδιο τεύχος και στη σελίδα 6, στο ρεπορτάζ της «Ηπειρος» σχετικά με την μονή Ευαγγελιστριάς Άνω Σουδενών που αναδημοσιεύσαμε ο πάντα απρόβλεπτος δαίμων του τυπογραφείου το ...«μεγάλο ευεργέτη Θεόδωρο Αγγελόπουλο» το μετέτρεψε σε ...«μεγάλο σκηνοθέτη» που μόνον κοινό μεταξύ τους έχουν το όνομα.

— Ζητούμε συγγνώμη και κατανόηση.

«ΚΑΤΩ ΣΤΑ ΛΑΣΙΑ ΠΛΑΤΑΝΙΑ» ΤΗΣ ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ ΣΤΟ ΒΟΪΔΟΜΑΤΗ

Πολύβρεχτος ο φετινός Απρίλης, πασπάλισε και με λίγο χιόνι τις γύρω βουνοκορφές του χωριού μας, αλλά την Παρασκευή της Διακαινησίμου, μας έδειξε το πραγματικό του ανοιξιάτικο πρόσωπο, λες και ήθελε να μας επιτρέψει να πάμε στο μοναστήρι μας, να λειτουργήσουμε.

Περνάμε το λάκκο του «Ζουμπεριού» με τα λιγοστά του νερά και μας υποδέχεται ο μισάνοιχτος Πλατα-

τον αρχάγγελο Μιχαήλ και την Πλατυτέρα και η επιγραφή, Η ΚΥΡΙΑ ΤΩΝ ΑΓΓΕΛΩΝ, τραβάει την προσοχή μας.

Αριστερά μας, λίγα πέτρινα σκαλοπάτια και ένα δύσβατο και ανηφορικό μονοπάτι, οδηγεί προς το καμπαναριό, που περήφανο στέκει εκεί ψηλά και η μεγάλη του καμπάνα, γλυκόλαλη, σκορπά το κάλεσμά της! Ύστερα απ' το προσκύνημα, βρίσκομαι κι εγώ εδώ ψηλά.

Φωτό Γ. Ζαχάρη

νιάς. Και να τώρα, μπροστά μας το Μοναστήρι μας, σε πείσμα του χρόνου —1579 κατά το δικό μας Λαμπρίδη, 1665 κατά την επιγραφή, πάνω στη θύρα του καθολικού— στέκεται όρθιο, μεγαλόπρεπο, επιβλητικό. «Η θέση του, είναι διαλεγμένη, όχι μονάχα, για την επιβλητικότητα της και για τη διέξοδο που έδινε το σπήλαιο σε ώρα κινδύνου, αλλά γιατί είναι το κέντρο της περιοχής των χωριών, στα οποία προριζόταν, να απλώσει την προστασία της, η Πλατυτέρα των Ουρανών, η Ζωοδόχου Πηγή» (Αρίστη - Δυτ. Ζαγόρι). Ανηφορίζοντας μπαίνουμε στην πλατφόρμα αυλή του. Ένα τραπέζι με τις λαμπάδες και τα κερά, το ασημοκέντητο κουτί, με τα άγια λείψανα και το δίσκο περιμένει τους πιστούς, ενώ πάνω από την εξώθυρα, η εικόνα με

Βίγλα πραγματική τούτος ο βράχος. Γυρίζω πίσω το ρολόι του χρόνου, αναπολώ τα περασμένα, τα παιδικά μου χρόνια. Παραμονή της Ζωοδόχου Πηγής η μακαρίτισσα η νουνά μου, έκανε αγρυπνία στο μοναστήρι. Κατανυκτική η ακολουθία, και έπειτα στρωματάδα στο μεγάλο δωμάτιο, έκλειναν γρήγορα τα μάτια μας, απ' την αϋνία. Χαράζοντας σκαρφαλώναμε εδώ. Το βαρύ γλωσσίδι της καμπάνας, άλλαζε παιδικά χέρια και χτυπούσε ασταμάτητα. Αν δεν υπήρχαν κλεμμένες απ' το σχολείο κιμωλίες, τις αντικαταστούσαν τα κάρβουνα, για να γράψουμε τα ονόματά μας στους τοίχους και στην καμπάνα.

Οι νυχτερίδες αραίωναν και φτερουγίζοντας κρύβονταν στις σκοτεινές φωλιές τους. Ο φτερωτός κόσμος ξυπνούσε. Τίναζε τις δροσι-

σμένες φτερούγες, κούρνιζε απαλά τις φωνητικές του χορδές και σε λίγο, μια υπέροχη συναυλία έφτανε σ' ταυτιά μας, συνοδευόμενος από το όρθιο, που απόκοσμα ανέβαινε ως την κορφή του βράχου.

Ο Βοϊδομάτης, φιδωτός, αργοκυλάει τα γάργαρα νερά του. Τα ψαρόνια καιροφυλαχτούν στις όχτες του, έτοιμα να βουτήξουν, γιατί οι πέστροφες άρχισαν να ανεβοκατεβαίνουν.

Ένας ανοιξιάτικος ήλιος, ολόλαμπρος, ξεπετιέται ψηλά απ' το φαράγγι, ακτινοβολεί και όλα τώρα αλλάζουν «Κι ανασαίνουν τα δάση, μεσ' στη διάπλατη γιορτή που γιορτάζει όλη η πλάση, ανθισμένη, φτερωτή»... Και να τώρα, απ' τα καγκέλια του Παπίγκου κατηφορίζουν καβάλα και πεζή, οι πρώτοι Παπιγκιώτες. Απ' τη Σιουμιά κατηφορίζουν οι Βιτσικιώτες. Αλλά και πέρα και πάνω απ' το Πανέτσι, κουμπούνια - κουμπούνια κατεβαίνουν, οι Τσερβαρο-Σουδενιώτες. Ακολουθούν, ροβολώντας απ' το Μέγα-Δέντρο και την Κουματούλα, οι Αγιο-Μηνιώτες και τον ίδιο δρόμο θα κατηφορήσουν, Μαυροβουνιώτες και Πανω-Ραβινιώτες. Οι Κλειδωνιαβιτινιοί, με δυο σκολιά και μόνον πεζή, κατηφορίζουν απ' το δύσβατο και κακοτράχαλο απέναντι μονοπάτι.

Ξεπεξεύουν στο ίσιωμα του μοναστηριού οι καβαλάρηδες. Σφιχταγκαλιάζονται και αλληλοεπηρεάζονται συγγενείς και φίλοι. Στρώνονται τα πολύχρωμα στολίσια, στην πρασιναδα. Ανάβουν σιγά-σιγά οι φωτιές και περιμένουν να ψήσουν στις σουβλές τ' αρνιά και τα κοκκρέσια.

Στήνονται πρόχειρα Εύλινα τραπέζια και πάνω τους, τα ξύλινα κουτιά με το λουκούμια, τα μπουκάλια με το τσίπουρο και κάτω οι νταμούζανες με το ντόπιο κρασί (Δεν υπήρχαν τότε μπίρες και κόκα-κόλες). Ο «γιατρός» απ' το

Τσερβάρι και ο Κασιώλας απ' τον Άγιο-Μηνά, απλώνουν την πιαμάτια τους.

Τσούρμος, κοντά τους ο παιδόκοσμος. Οι πιστοί γιορτινотυμένοι φτάνουν στο μοναστήρι. Μέσα κι έξω, ευλαβικά παρακολουθούν τη λειτουργία. Παίρνουν μετά το αντίδωρο και

Φωτό Γ. Ζαχάρη

κατηφορίζουν. Γίνεται ο αγιασμός. Οι λαλητάδες, δυο και καμιά φορά τρεις ζυγές, όρθιοι, γυροφέρνουν τη ματιά τους, για να πλαγιβάλουν τις παρέες των γλεντζέδων. Ο Βλάσης κουντίζει το σαντούρι και το ίδιο κάνουν και οι άλλοι. Ο μπάρμπα-Γιώργος, ο Νίκος με το βιολί παραμάσχαλα, δειλά-δειλά, τρυπώνει σε καμιά απ' τις ζυγές. Πρώτα όμως και ξεχωριστά, απ' τα τσιμιά τα «Τακούτσια» ο Κώτσιος δίνει το σύνθημα κι αρχίζουν τα τραγούδια της τάβλας.

Οι φτάδες ξεδιπλώνονται, τα σακκούλια και τα δισάκκια αδειάζουν στα στρωσίδια. Πασχαλιάτικα όλα τα τραπέζια. Το κρασί ρέει άφθονο στα ποτήρια.

Οι χοροί στήνονται και όλο πυκνώνουν. Εδώ, τα πρώτα μας παιδικά σκιρτήματα, εδώ τα μάτια μας διασταυρώνονταν και έλεγαν τόσα, όσα τα χείλη δεν θα μπορούσαν να πουν. Οι προεξητήρες και οι προεξητάδες έπιαναν δουλειά. Η κοσμοσανταμωσιά, το πανηγύρι, δεν ήταν μόνον προσκύνημα και γλέντι ήταν και νυφοπάζαρο. Το γλέντι φούντωνε για να καταλα-

γιάσει, για λίγο το μεσημέρι. Ο παπός κρατώντας την εικόνα της Ζωοδόχου και πίσω ο επίτροπος με το δίσκο, περνάνε απ' όλες τις παρέες. Οι πιστοί ασπάζονται την εικόνα και ρίχνουν τον οβολό τους.

Το γλέντι συνεχίζεται με περισσότερο κέφι. Ο ήλιος

αρχίζει να χαμηλώνει προς τη Δύση. Οι μακρινοί επισκέπτες και πάλι σφιχταγκαλιάζονται με συγγενείς και φίλους και παίρνουν το δρόμο του γυρισμού. Σε λίγο θα τους ακολουθήσουν και οι υπόλοιποι «Ο Πατισιανός» (φύλακας τότε του μοναστηριού) σκαρφαλωμένος στην καμπάνα και μας αποχαιρετούσε, ενώ ο Ζιούλης με το νταϊρέ, πάνω απ' το κεφάλι, τις τσέπες και το στομάχι γεμάτα μας ξεπροβοδούσε.

«Τώρα στα ξεχωριστά ελα να φιληθούμε...»

Γεώργιος Κ. Ζαχάρης

Υ.Γ. Στο μοναστήρι της Σπηλιώτισσας σήμερα, ύστερα από την οικονομική ενίσχυση της Αδελφότητας Αρίστης, για τη σύνταξη της μελέτης, (αναπαλαιώνεται απ' την 8η Εφορία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων), και από άλλες πιστώσεις, **εμελπостоύμε ότι θα ολοκληρωθούν οι εργασίες. Εάν όμως ξεδιψάσει, φωτιστεί και επανδρωθεί, θα είναι πόλος έλξης πιστών και τουριστών, με όλα τα ευνοϊκά για την περιοχή αποτελέσματα.**

Ο ίδιος

Αναγνώριση των Κήπων σαν ιστορική έδρα του Δήμου Τύμφης

Με το θέμα αυτό συνεδρίασε το Τοπικό Συμβούλιο του Δημοτικού Διαμερίσματος Κήπων του Δήμου Τύμφης και ομόφωνα αποφάσισε να υποβάλει το αίτημα στο Δήμο για έγκριση. Δημοσιεύουμε στη συνέχεια την απόφαση και το συνοδευτικό φυλλάδιο με τα στοιχεία που επικαλείται το Τοπικό Συμβούλιο. Σ.Ε.

ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ

Εγκρίνει και προτείνει στο Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου Τύμφης, να αναγνωρίσει τους Κήπους σαν ιστορική έδρα του Δήμου Τύμφης, όπως ορίζεται στο κεφάλαιο Α' άρθρο 2 παρ. 12 του Ν. 2539 που δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα της Κυβερνήσεως αριθ. φυλλού 244/4 - Δεκεμβρίου 1997.

Το αίτημά μας συνοπογράφουν το πλείστον των Τοπικών Συμβουλίων του Δήμου, καθώς και ο Πρόεδρος της Ένωσης Ζαγορισίων Αθηνών και ο Πρόεδρος του Συνδέσμου Ζαγορισίων Ιωαννίνων (σαν άτομο).

Η απόφαση αυτή έλαβε αυξόντα αριθμό 1/2001.

Γι' αυτό συντάχθηκε το παρόν πρακτικό και υπογράφεται ως εξής:

Ο Πρόεδρος
Βλάχος Μιχαήλ
Τα μέλη
Δέρβας Δημήτριος
Παππάς Αθανάσιος»

Χαρακτηριστικά στοιχεία των Κήπων (Μπάγιας) που τεκμηριώνουν την ιδιότητά της ως «Ιστορικής Έδρας» της περιοχής Ζαγορίου

Οι Κήποι ήταν ανέκαθεν η φυσική και διοικητική πρωτεύουσα της περιοχής Ζαγορίου και λειτουργήσε ως Έδρα της Διοικητικής Νομαρχιακής Δικαστικής και Αστυνομικής Διοίκησης του Κεντρικού Ζαγορίου. Η μεγάλη υποδομή σε Διοικητικές Δημόσιες Υπηρεσίες ανεπτύχθη στους Κήπους από τα πρώτα χρόνια του ελεύθερου πολιτικού βίου της Ηπείρου (1913-15) ως τις μέρες μας.

Η επιλογή των Κήπων ως Έδρας των Δημόσιων Υπηρεσιών δεν ήταν τυχαία αλλά είχε σχέση με το γεγονός ότι οι Κήποι ήταν ανέκαθεν η φυσική πρωτεύουσα του Ζαγορίου καθώς πληρούσε τους παρακάτω όρους:

Κεντρικότητα των Κήπων στην περιοχή Ζαγορίου

Ο Ι. Λαμπρίδης (1), ο οποίος αποτελεί πολύτιμη πηγή πληροφοριών για την περιοχή Ζαγορίου κατά το β' μισό του 19ου αιώνα, τονίζει την κεντρικότητα του χωριού Κήποι στην περιοχή Ζαγορίου αναφέροντας: «το κεντρικόν τούτου του Ζαγορίου είναι παλαιόν...».

Το ίδιο τονίζει και ο Κ. Λαζαρίδης (2):

«Η Μπάγια, μπορεί να πει κανείς, βρίσκεται στον ομφαλό του Ζαγορίου-ου χώρου. Είναι από τα κεντρικότερα χωριά του Ζαγορίου...».

Η κεντρική αυτή θέση από άποψη χωροταξίας δεν είχε μόνο σχέση με την ευρύτερη περιοχή Ζαγορίου αλλά και με τον νεοσυσταθέντα Δήμο «Τύμφης». Οι Κήποι δεν είναι μόνον σε

απόσταση αναπνοής από σημαντικά χωριά του Ζαγορίου, αλλά και σε άμεση συνοριακή επαφή των κοινοτικών της περιοχών με τις περιοχές των εξής Κοινοτήτων: 1) Κουκουλίου, 2) Κατεσόβου, 3) Τσεπελόβου, 4) Νεγάδων, 5) Μανασσής, 6) Καλωτάς, 7) Δικαόφρου, 8) Ελάτης και 9) Διλόφρου.

Μόνον με την Κοινότητα Κατεσόβου υπάρχει καθαρό φυσικό όριο, η χαράδρα του Βίκου.

Με τις κοινότητες Κουκουλίου και Κατεσόβου τμήματα μόνο χωρίζονται με την χαράδρα ενώ υπάρχουν και άλλα μέρη που συνορεύουν με τις δύο αυτές Κοινότητες όχι με τη χαράδρα αλλά με συνεχόμενες δασικές εκτάσεις. Με όλες τις άλλες 7 Κοινότητες τα σύνορα των Κήπων είναι δασοτοποι.

Σε σχέση με το Τσεπέλοβο, που βρίσκεται στο βόρειο τμήμα της οδικής αρτηρίας που συνδέει τα χωριά του Δήμου «Τύμφης», οι Κήποι είναι ευκολότερα προσίτοι καθώς βρίσκεται σχεδόν στο μέσο αυτής της οδικής αρτηρίας και παράλληλα πλησιέστερα προς την πρωτεύουσα της Ηπείρου, τα Γιάννινα, από τα οποία απέχουν 38 χλμ., ασφαλοτροφωμένου δρόμου.

Επίσης είναι δεδομένη η δυνατότητα συντομότατης πρόσβασης και επικοινωνίας όλων των χωριών του Δήμου με τους Κήπους. Η επικοινωνία αυτή διευκολύνεται: α) από το πολύ καλό οδικό δίκτυο και β) από το χαμηλό υψόμετρο που αποτρέπει τον αποκλεισμό των Κήπων από τις χιονοπτώσεις κατά τη διάρκεια του χειμώνα.

Χαρακτηριστικό στοιχείο της σημασίας που είχαν οι Κήποι από παλιά για την ευρύτερη περιοχή, όσον αφορά την ανάγκη επικοινωνίας, ήταν η κατασκευή εξαιρετικών έργων αρχιτεκτονικής, των περιφίμων γεφυρών των Κήπων, τα οποία εξασφάλιζαν την ασφαλή μετακίνηση προς τα γύρω χωριά.

Τα γεφύρια αυτά, τα οποία σήμερα είναι διατηρητέα μνημεία του παρελθόντος και τα οποία προσελκύουν τον θαυμασμό των επισκεπτών είναι: Το μονότοξο γεφύρι του Κοντοδήμου (1764), το δίτοξο γεφύρι Ι. Μύλου (1753), το μονότοξο γεφύρι του Πετσώνη (1830), το τρίτοξο Καλογεργικό ή γεφύρι του Πακίδα (1865), το μονότοξο «χαλασμένο» ή «κορμένο» γεφύρι (1809) και τρία μικρά γεφύρια στο ρέμα του Ντόβρης (1849) & Μυρίση.

Ας σημειωθεί ότι για κανένα άλλο χωριό του Ζαγορίου δεν έχει ληφθεί κατά το παρελθόν μέριμνα τέτοιας έκτασης και τέτοιου αριθμού σημαντικών έργων ώστε να εξασφαλισθεί η απρόσκοπτη επικοινωνία. Υπάρχουν

δε εντός του οικισμού και 7 βρύσες εξωτερικές αρχιτεκτονικής και μια στέγνα.

Ιστορικότητα των Κήπων

Οι Κήποι ήταν ανέκαθεν ένα χωριό που έσφυζε από ζωή. Είναι από τα αρχαιότερα χωριά του Ζαγορίου που πρέπει να έχει συνοικισθεί πριν από την κατάληψη της περιοχής μας από τους Τούρκους (1430).

Η αρχαιότητα των Κήπων καταφαινεται και από το γεγονός ότι κατά τα χρόνια της τουρκικής κατάκτησης, καθώς δείχνουν τα στοιχεία του ιστορικού «Βοϊνίκου» (3), ήταν ένα από τα μεγαλύτερα χωριά της περιοχής. Πρέπει λοιπόν να συμπεράνει κανείς πως το χωριό πρέπει να έχει ηλικία μεγαλύτερη από 800-1000 χρόνια.

Και στον καιρό του «Βοϊνίκου» οι Κήποι ήταν μεγάλο χωριό, αλλά ανήλθε κατά την περίοδο του ακόμα, γιατί προσχώρησαν σ' αυτό κάτοικοι και από άλλα χωριά του χάλασαν αργότερα, όπως τέτοια ήταν η Μεγάλη και η Μικρή Τσέρνιτσα, η Πετούρνα, το Ζάροβο κ.ά.

Οικιστική κατάσταση

Οι Κήποι αποτελούσαν ανέκαθεν έναν από τους καλύτερους παραδοσιακούς οικισμούς του Ζαγορίου με άριστα συντηρημένα στίτια, τα γνωστά αξιοθαύμαστα γεφύρια και τις πάμπλλες φυσικές καλλονές.

Ας σημειωθεί ότι οι Κήποι δεν υπέστησαν καταστροφές από τους Γερμανούς, όπως πάρα πολλά άλλα χωριά του Ζαγορίου, τα οποία κατέκαψαν με αποτέλεσμα να αποκατασταθούν αργότερα με πρόχειρα δομικά στοιχεία, τελείως διαφορετικά από τα προϋπάρχοντα στους παραδοσιακούς οικισμούς.

Όσον αφορά τους Κήπους, η λαϊκή αρχιτεκτονική δόμηση έχει διασωθεί καθώς δεν προέκυψαν παρεμβάσεις ούτε εξαιτίας ανοικοδομημένων μετά τις καταστροφές στον πόλεμο, ούτε εξαιτίας ιδιωτικών οικοδομικών πρωτοβουλιών.

Πυκνότητα κατοίκων στους Κήπους

Οι Κήποι ανέκαθεν ήταν ένα από τα πιο πολυάνθρωπα χωριά του Ζαγορίου.

Όπως αναφέρει ο Κ. Λαζαρίδης (4), σύμφωνα με τα δεδομένα που υπάρχουν σχετικά με το «Βοϊνικό», οι Κήποι ήταν ένα από τα πιο πολυάνθρωπα χωριά της περιοχής ήδη πριν από την Τουρκική κατάκτηση, δηλαδή εδώ και 550 περίπου χρόνια και μάλιστα πριν ακόμη να προσχωρήσουν σ' αυτή κάτοικοι και από άλλα χωριά που καταστράφηκαν.

Κατά τα χρόνια της Τουρκοκρατίας και πριν σχεδόν από 100 χρόνια, σημειώνεται από διάφορους ιστορικούς ότι οι Κήποι είχαν γύρω στους 800-900 κατοίκους.

Ο Ι. Λαμπρίδης την αναφέρει πως κατά το 1870 είχε 840 κατοίκους (5). Ο

Δ. Χασιώτης γράφει λίγο αργότερα από αυτόν πως οι κάτοικοι των Κήπων ήταν 800 (6). Ο Παν. Αραβαντινός (7) κατά τα μέσα του περασμένου αιώνα γράφει για τους Κήπους πως είχε «78 οικίας» και «20 στέφανες». Από έναν κατάλογο παλιών που βρίσκεται στα Κοινοτικά Αρχεία των Κήπων ο πληθυσμός της κατά το 1885 είχε κατεβεί στα 615 άτομα. Ο κατάλογος αυτός που δημοσιεύεται από τον Κ. Λαζαρίδη (8) διαλαμβάνει όλα τα άτομα ονομαστικά και με την ηλικία τους.

Η Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδας αναγράφει ότι οι Κήποι το 1913, τότε που ελευθερώθηκε από τους Τούρκους, αριθμούσε 369 κατοίκους. Κατά τις διάφορες επόμενες απογραφές που έγιναν στη χώρα μας οι Κήποι παρουσιάζουν τα εξής δεδομένα ως προς τον πληθυσμό τους: Στα 1938 άτομα 305.

Στα 1940 άτομα 277.

Στα 1951 άτομα 220.

Στα 1961 άτομα 271 και στα 1971 άτομα 229. Στις τελευταίες απογραφές πρέπει να υπολογίζει κανείς πως 30 περίπου άτομα προέρχονται από τις οικογένειες των δημοσίων υπαλλήλων που παραμένουν σ' αυτή.

Αν αναφερθεί κανείς στην προγενέστερη βιβλιογραφία ενδεικτικό είναι οι τίτλοι των παρακάτω δύο έργων που δημοσίευσε ο εκ Κουκουλίου καταγόμενος αιεμίρτος Κώστας Π. Λαζαρίδης:

α) Κ. Π. Λαζαρίδη, «ΜΠΑΠΑ (τώρα Κήποι), Η πρωτεύουσα του Ζαγορίου», Ιστορικο-λαογραφική μελέτη, «Μικρή Ζαγορίσια Βιβλιοθήκη», αρ. 19, Γιάννινα 1975.

β) Κ. Π. Λαζαρίδη, «ΜΠΑΠΑ (τώρα Κήποι), Η πρωτεύουσα του Ζαγορίου», Ιστορικο-λαογραφική μελέτη, «Μικρή Ζαγορίσια Βιβλιοθήκη», αρ. 27, Γιάννινα 1980.

Είναι πασιφανές από τους τίτλους των βιβλίων, ότι και πριν από είκοσι πέντε χρόνια περίπου, δηλαδή πριν από τη συνάντηση και εφαρμογή του Γούναρη και του αντόθεν Κων/νου Νίτσου, του μεν κατατεθειμένου 50.000 γρ. του δε 1000 γρ. το όλον».

Ο Ι. Λαμπρίδης μας πληροφορεί επίσης πως για τις ανάγκες των σχολείων (πληρωμή δασκάλων κλπ.) η Εκκλησία των Κήπων διέθετε κάθε χρόνο 1000 γρόσια από το ενοίκιο του εκκλησιαστικού μύλου.

Στις άριστες εκπαιδευτικές δυνατότητες των Κήπων ανάγεται και το γεγονός, ότι κατά τον περασμένο αιώνα αρκετά παιδιά από τους Κήπους φοιτούσαν στη Ζωσιμαία Σχολή των Ιωαννίνων, όπως εμφανίζεται από τα στοιχεία που διασώζονται στα Αρχεία της Σχολής.

Τα παραπάνω στοιχεία δείχνουν πολύ καθαρά το φιλεκπαιδευτικό πνεύμα που επικρατούσε στους Κήπους κατά τα χρόνια της Τουρκοκρατίας. Οι κάτοικοι του χωριού και οι ξενιτεμένοι χωριανοί, όπως εμφανίζεται από έγγραφα που δημοσιεύει ο Κ. Λαζαρίδης (8), προσπαθούσαν με κάθε μέσο να διατηρούν την υψηλή στάθμη εκπαίδευσης που παρέχονταν στο χωριό τους.

Κατά το 1918-19 συστήθηκε η Εκπαιδευτική Περιφέρεια Ζαγορίου με Έδρα Επιθεωρητή των Δημοτικών Σχολείων τους Κήπους. Από τότε ο Επιθεωρητής Δημ. Σχολείων φρόντιζε να τοποθετεί στους Κήπους κατάλληλο δάσκαλο ο οποίος να διδάσκει και

1. Παν & Δασικό Τμήμα Σκαμνελίου.
2. Αγορομείου Ζαγορίου.
3. Τάγμα Εθνοφυλακής Κήπων.
4. Υποθηκοφυλάκειο - Συμβολαιογραφείο Ζαγορίου.
5. Αγροτικό Ιατρείο Κήπων.
6. Ελληνικά μονοπώλια.
7. Κινηγητικός Σύλλογος Ζαγορίου.
8. Γεωπόνος & Υπάλληλοι Γεωργικών εφαρμογών.
9. Ταχυδρομικό Γραφείο Κήπων.
10. Έδρα Συμβουλίου Περιοχής.

β) Σήμερα

1. Ειρηνοδικείο Ζαγορίου
2. Α.Τ. Κήπων.
3. Δασονομείο Κήπων.
4. Αγορομείου Ζαγορίου.
5. Υποθηκοφυλάκειο & Συμβολαιογραφείο Κήπων.
6. Κινηγητικός Σύλλογος Ζαγορίου.

Εκπαίδευση

Στους Κήπους λειτουργούσε από πολύ νωρίς «Κοινό» Σχολείο, δηλαδή κατώτερο, και από τα μέσα του 18ου αιώνα και «Ελληνικό», δηλαδή ανώτερο. Από τα μέσα του 19ου αιώνα και μετά λειτουργούσε στους Κήπους και Παρθενωγείο.

Ο Ι. Λαμπρίδης (6) σημειώνει πως κατά το 1870 τα εκπαιδευτικά ζητήματα των Κήπων ήταν ως εξής: «Σχολεία δύο αξιόλογα, συνδρομή της Κοινότητας διατηρούμενα».

Ο Δημ. Χασιώτης (7) μας δίνει λεπτομερώστα στοιχεία για την εκπαίδευση στους Κήπους:

«Μπάγια οικουμένη υπό 800 ψυχών έχει σχολεία δύο, Ελληνικόν και Αλληλοδιδασκικόν, εξ ων εις μεν το πρώτον φοιτώσι παίδες 14, εις δε το δεύτερον 110, εν οίς και κοράσια 25. Μισθός του μεν Ελληνοδιδασκάλου γρ. 2000, του δε αλληλοδιδασκικού γρ. 2500, άτινα αποτίονται εκ των κληροδοτημάτων του εκ Τσερβαρίου καταγόμενου αοιδίμου Γούναρη και του αντόθεν Κων/νου Νίτσου, του μεν κατατεθειμένου 50.000 γρ. του δε 1000 γρ. το όλον».

Μετά από μερικά χρόνια, κατά την περίοδο του είχε φροντίσει η ληστεία στο Ζαγόρι (Ρετζαίοι, Κουμπαίοι κλπ.) έγινε προσωρινή μετάθεση της Έδρας της Υποδιοίκησης Χωροφυλακής στο Τσεπέλοβο. Με την μετακίνηση αυτή καθίστατο πιο εύκολη η κατάδιωξη των ληστών.

Μετά το πέρας της έκρυθμης κατάστασης στην περιοχή και συγκεκριμένα κατά το 1950 επανήλθε στους Κήπους η Έδρα της Υποδιοίκησης Χωροφυλακής, που λειτουργεί έως σήμερα.

(Περιοχή ευθύνης: Από Μακρίνο, Ανθρακίτη, Ασφάνα, Καλπάκι, Ελαφότοπος, Λαϊτόνα συν χωριά 31).

Υποδιοίκηση Χωροφυλακής

Στους Κήπους εγκαταστάθηκε το 1915, αμέσως μετά την απελευθέρωση της Ηπείρου από τους Τούρκους, Αστυνομικό Τμήμα το οποίο αργότερα αναβαθμίστηκε σε Υποδιοίκηση Χωροφυλακής.

Μετά από μερικά χρόνια, κατά την περίοδο του είχε φροντίσει η ληστεία στο Ζαγόρι (Ρετζαίοι, Κουμπαίοι κλπ.) έγινε προσωρινή μετάθεση της Έδρας της Υποδιοίκησης Χωροφυλακής στο Τσεπέλοβο. Με την μετακίνηση αυτή καθίστατο πιο εύκολη η κατάδιωξη των ληστών.

Μετά το πέρας της έκρυθμης κατάστασης στην περιοχή και συγκεκριμένα κατά το 1950 επανήλθε στους Κήπους η Έδρα της Υποδιοίκησης Χωροφυλακής, που λειτουργεί έως σήμερα.

(Περιοχή ευθύνης: Από Μακρίνο, Ανθρακίτη, Ασφάνα, Καλπάκι, Ελαφότοπος, Λαϊτόνα συν χωριά 31).

Δασική Υπηρεσία

Το 1915 εγκαταστάθηκε στους Κήπους κατώτερη Δασική Υπηρεσία. Με την πάροδο του χρόνου η Δασική Αρχή αναβαθμίστηκε σε Δασονομείο. Δασονομείο και έπειτα Δασαρχείο Προτύπου Δασοπονίας με περιοχή ευθύνης Μακρίνο, Καβαλλάρι, Ασπράγγελοι, Καλπάκι, Ελαφότοπος, Λαϊτόνα συνολ. 31 Α' τάξης και μάλιστα πρότυπο.

Η δικτατορία του 1967 κατάργησε το Δασαρχείο Ζαγορίου και έκτοτε οι Κήποι ήταν μόνον Έδρα Δασονομίου, που λειτουργεί έως σήμερα.

Ειρηνοδικείο

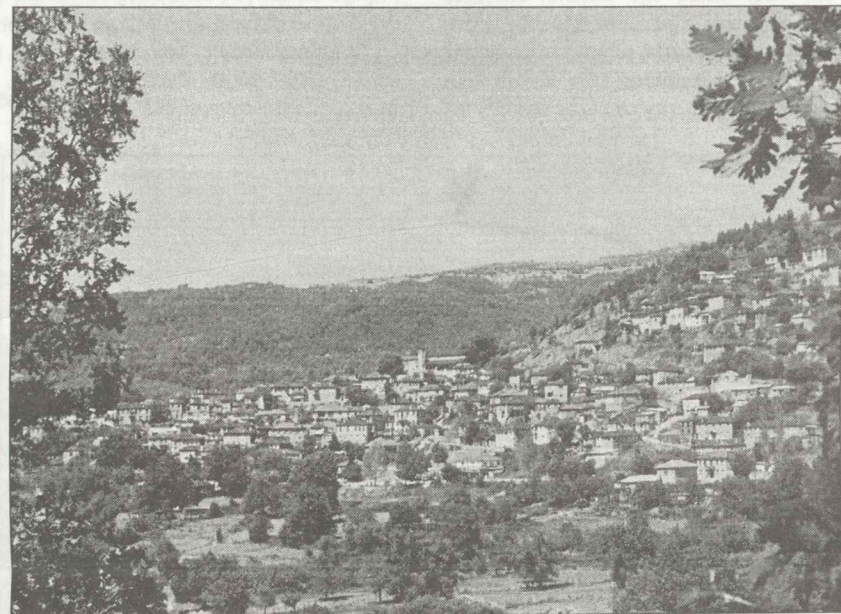
Το Ειρηνοδικείο, το οποίο συνέβαλλε στην επίλυση δικαστικών διαφορών, λειτουργεί στους Κήπους μέχρι και σήμερα από το 1915.

Αγροτική Μεταβατική Οικοκυρική Σχολή Α.Μ.Ο.Σ.

Κατά το 1946, ύστερα από την απελευθέρωσή μας από τους Γερμανούς, συστήθηκε στους Κήπους Αγροτική Μεταβατική Οικοκυρική Σχολή.

Κατά τα χρόνια 1947-1949 μεταφέρθηκε στα Γιάννινα εξαιτίας των πολεμικών γεγονότων.

Επανήλθε στους Κήπους μετά το πέρας του πολέμου και λειτουργήσε με άριστα αποτελέσματα, εκπαιδευοντας δεκάδες μαθητριών, έως το 1968, οπότε και μεταφέρθηκε στο Βρυσοχώρι.

Υποδιοίκηση Χωροφυλακής

Στους Κήπους εγκαταστάθηκε το 1915, αμέσως μετά την απελευθέρωση της Ηπείρου από τους Τούρκους, Αστυνομικό Τμήμα το οποίο αργότερα αναβαθμίστηκε σε Υποδιοίκηση Χωροφυλακής.

Μετά από μερικά χρόνια, κατά την περίοδο του είχε φροντίσει η ληστεία στο Ζαγόρι (Ρετζαίοι, Κουμπαίοι κλπ.) έγινε προσωρινή μετάθεση της Έδρας της Υποδιοίκησης Χωροφυλακής στο Τσεπέλοβο. Με την μετακίνηση αυτή καθίστατο πιο εύκολη η κατάδιωξη των ληστών.

Μετά το πέρας της έκρυθμης κατάστασης στην περιοχή και συγκεκριμένα κατά το 1950 επανήλθε στους Κήπους η Έδρα της Υποδιοίκησης Χωροφυλακής, που λειτουργεί έως σήμερα.

(Περιοχή ευθύνης: Από Μακρίνο, Ανθρακίτη, Ασφάνα, Καλπάκι, Ελαφότοπος, Λαϊτόνα συν χωριά 31).

Δασική Υπηρεσία

Το 1915 εγκαταστάθηκε στους Κήπους κατώτερη Δασική Υπηρεσία. Με την πάροδο του χρόνου η Δασική Αρχή αναβαθμίστηκε σε Δασονομείο. Δασονομείο και έπειτα Δασαρχείο Προτύπου Δασοπονίας με περιοχή ευθύνης Μακρίνο, Καβαλλάρι, Ασπράγγελοι, Καλπάκι, Ελαφότοπος, Λαϊτόνα συνολ. 31 Α' τάξης και μάλιστα πρότυπο.

Η δικτατορία του 1967 κατάργησε το Δασαρχείο Ζαγορίου και έκτοτε οι Κήποι ήταν μόνον Έδρα Δασονομίου, που λειτουργεί έως σήμερα.

Ειρηνοδικείο

Το Ειρηνοδικείο, το οποίο συνέβαλλε στην επίλυση δικαστικών διαφορών, λειτουργεί στους Κήπους μέχρι και σήμερα από το 1915.

Αγροτική Μεταβατική Οικοκυρική Σχολή Α.Μ.Ο.Σ.

Κατά το 1946, ύστερα από την απελευθέρωσή μας από τους Γερμανούς, συστήθηκε στους Κήπους Αγροτική Μεταβατική Οικοκυρική Σχολή.

Κατά τα χρόνια 1947-1949 μεταφέρθηκε στα Γιάννινα εξαιτίας των πολεμικών γεγονότων.

Επανήλθε στους Κήπους μετά το πέρας του πολέμου και λειτουργήσε με άριστα αποτελέσματα, εκπαιδευοντας δεκάδες μαθητριών, έως το 1968, οπότε και μεταφέρθηκε στο Βρυσοχώρι.

γεί στους Ασπραγγέλους.

Υποθηκοφυλάκειο - Συμβολαιογραφείο

Παράλληλα με το Ειρηνοδικείο Ζαγορίου λειτουργεί στους Κήπους ακόμα και σήμερα Υποθηκοφυλάκειο - Συμβολαιογραφείο, εξυπηρετώντας καθημερινά πολλούς κατοίκους του Ζαγορίου.

Ελληνικά μονοπώλια

Μέχρι το έτος 1983 υπήρχαν στους Κήπους και τα ελληνικά μονοπώλια.

Αγροτικό Ιατρείο Κήπων

Μέχρι το έτος 1962-63 λειτουργήσε αγροτικό Ιατρείο το οποίο μεταφέρθηκε αρχικά στη Βίτσα και αργότερα στους Ασπραγγέλους.

Κήποι: Έδρα Συμβουλίου Περιοχής

Από το έτος 1991 έως και το 1999 οι Κήποι ήταν έδρα Συμβουλίου Περιοχής, τα οποία ήταν ο προάγγελος των Καποδοτριακών Δήμων.

Σήμερα είναι Δημοτικό Διαμέρισμα του Δήμου Τύμφης, με έδρα το Τσεπέλοβο.

Λαογραφικό Μουσείο

«Αγασίου Τόλη»

Όλοι γνωρίζουμε τη σημαντική προσφορά του Λαογραφικού Μουσείου όχι μόνο στην ανάπτυξη των Κήπων αλλά ολόκληρου του Ζαγορίου.

Η συλλογή του Αγασίου Τόλη που περιλαμβάνει 40.000 κομμάτια, προσελκύει χιλιάδες επισκέπτες κάθε χρόνο στην περιοχή μας με εμφανή τα αποτελέσματα.

Με την πρόσφατη απόφαση της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης να χρηματοδοτήσει την ανέγερση καινούριων αιθουσών (1000 m2) για την καλύτερη προβολή των εκθεμάτων καταλαμβάνουμε όλοι μια τη σημασία του έργου αυτού.

Το Λαογραφικό Μουσείο είναι μοναδικό στο είδος του όχι μόνο στην περιοχή Ζαγορίου, αλλά σε ολόκληρη την Ελλάδα.

Δίκαια λοιπόν οι Κήποι διεκδικούν την ιστορική έδρα της Περιοχής Ζαγορίου.

1. Ι. Λαμπρίδης, Ζαγορικά, εν Αθήναις 1870, σ. 108.

2. Κ. Λαζαρίδης, Μπάγια (τώρα Κήποι), Η πρωτεύουσα του Ζαγορίου, Γιάννινα 1975, σ. 8.

3. Με το όνομα αυτό είναι γνωστή η συνθηκολόγηση του Ζαγορίου με τους Τούρκους.

4. Κ. Λαζαρίδης, Μπάγια (τώρα Κήποι), Η πρωτεύουσα του Ζαγορίου, Γιάννινα 1975, σ. 21 κ.ε.

2. Κ. Λαμπρίδης, Ζαγορικά, εν Αθήναις 1870, σ. 108.

3. Δ. Χασιώτης, Υπομνήματα και διατριβή περί Ηπείρου.

4. Π. Αραβαντινός, Χρονολογία της Ηπείρου, των ΤΕ ομόρων ελληνικών και υλλυρικών χωρών, τομ. Β', εν Αθήναις 1857, σ. 333.

5. Κ. Λαζαρίδης, ό.π., σ. 22.

6. Ι. Λαμπρίδης, Ζαγορικά, εν Αθήναις 1870, σ. 108.

7. Δ. Χασιώτης, Υπομνήματα και διατριβή περί Ηπείρου, σ. 23.

8. Κ. Λαζαρίδης, Μπάγια (τώρα Κήποι), Η πρωτεύουσα του Ζαγορίου, Γιάννινα 1975, σ. 48 κ.ε.

Περιδιαβάζοντας την έκθεση «Ζαγορισιών Βίος»

«ΤΟ ΚΑΠΙΣΤΡΙ» και μια άλλη ιστοριούλα

Από τον Άγγελο Κίτο

Όσοι, αυτές τις ημέρες με τον ανοιξιάτικο καιρό, αποφασίσετε να επισκεφθείτε στο Μονοδένδρι για να επισκεφθείτε την θαυμάσια φωτογραφική Έκθεση «Ζαγορισιών Βίος» στο εκεί Ριζαίο Εκθεσιακό Κέντρο, με τους απαρράμλλητες ομορφιάς εσωτερικούς και εξωτερικούς χώρους, αξίζει τον κόπο να ρίξετε μία πιο επισταμένη ματιά στις γυναίκες φιγούρες, και ιδίως στις μεμονωμένες και εάν θέλετε να σταθείτε ακόμη λίγο περισσότερο σε μία από τις πιο εντυπωσιακές για την ασπλότητά της. Είναι αυτή που δημοσιεύεται σε διπλανή στήλη του «Ηπειρωτικού Αγώνα».

Παριστάνει τον Μητροπολίτη Ιωαννίνων και μετέπειτα Αρχιεπίσκοπο Αθηνών Σπυρίδωνα Βλάχο επάνω σε αλογάκι, που το τραβάει μία συμπαθητική γριούλα, να περνάει την κεντρική πόρτα του Μοναστηριού της Αγίας Παρασκευής δίπλα στο Βίκο.

Η φωτογραφία τραβήχτηκε από την συγχωρεμένη Ελένη Βλάχου της «Καθημερινής» και δημοσιεύτηκε στο βιβλίο της «Στιγμιότυπα», που εκδόθηκε το 1987. Ο υπότιτλος της φωτογραφίας αναφέρει: «Ακολουθήσα τον Μητροπολίτη Ιωαννίνων Σπυρίδωνα σε περιόδια στα Ζαγοροχώρια».

Όλη η περιοχή υποδεχόταν τον Δεσπότη σαν ηγεμόνα με αγάπη και σεβασμό». Επισημαίνουμε ότι δεν αναγράφεται ημερομηνία λήψης της φωτογραφίας (πρόκειται προφανώς για τις παραμονές του Β' Παγκοσμίου Πολέμου) ούτε και το όνομα της συνοδού, η οποία είναι η Μονοδενδρίτισσα Θεοδούλα (Μπουμπούλα) Κοντογιάννη.

Δεν θα σταθώ στην σχετική αξία που δίνει στο ντοκουμέντο η ιστορικότητα των δύο σημαντικότερων προσώπων, τα οποία εμπλέκονται σε αυτό, δηλαδή του εικονιζόμενου Δεσπότη και της «φωτογράφου».

Εμένα, προσωπικά, σ' αυτή τη φωτογραφία πιο πολύ μου προκαλέσαν έντονη αίσθηση η ανάερη κίνηση και ο κομψός τρόπος με τον οποίο κρατάει το καπίστρι του αλόγου η γριούλα οδηγός, αλλά και η εκφραστική σοβαρότητα της που μαρτυρεί μία τέλεια επίγνωση του ρόλου της, ως συνοδού ενός οπουδαίου προσώπου.

Από μια πλευρά, θα μου πείτε τώρα τι νόημα έχουν αυτές οι εμμονές σε μικρολεπτομέρειες.

Όμως, ως απάντησή μου, θα σας παραπέμνω στον σοφό παππού μου που έλεγε συχνά:

— Αχ! αυτά τα ασήμαντα «κάτι», μην τα περιφρονείτε... Πολλές φορές γίνονται πιο σημαντικά από τα μεγάλα «τίποτες».

Σκέφτηκα μήπως για την αιχμαλωσία αυτής της μοναδικής στιγμής του ασήμαντου «κάτι» ήταν υπεύθυ-

νος η φωτογράφος με το φακό της. Γι' αυτό ρώτησα την Ελένη Βλάχου, εάν η πόδα της οδηγού ήταν σκηνοθετημένη, και η διακεκριμένη δημοσιογράφος, όντας και η ίδια εντυπωσιασμένη, μου απάντησε:

— Ειλικρινά όχι! Η σκηνή ούτε στημένη ούτε φευγαλέα ήταν. Είχε διάρκεια... Θυμάμαι καλά ότι η γριούλα σας, όπως την είπατε, εκνεύρισε από την αρχή μέχρι το τέλος της απόστασης ανάμεσα στο Μοναστήρι και το χωριό, την οποία διέσχισε αέ-

ρινα, σαν να την είχε δασκαλέψει επαγγελματίας του χορού και του θεάτρου.

Και η Ελένη Βλάχου κατέληξε:

— Πίσω από αυτή την εικόνα πάντως κρύβεται ένας ολόκληρος κόσμος κοινωνικής και αισθητικής αγωγής που εσείς οι ντόπιοι τον γνωρίζετε καλύτερα και έτσι μπορείτε να τον ερμηνεύσετε πιο αυθεντικά.

Καθώς έφευγα από την Έκθεση «Ζαγορισιών Βίος» αναπολώντας έντονα το παρελθόν, εκεί στο νοτισμένο και μελαγχολικό από την ανοιξιάτικη βροχή προαύλιο του Ριζαρίου Εκθεσιακού Κέντρου, μούρθε στο νου μία άλλη ιστορία «περίτεχνων κινήσεων» με κεντρικό πρόσωπο μία επίσης Μονοδενδρίτισσα κυρά-ιστορία που αποτελεί πιστικότερη απάντηση για ανημέρωτους τρίτους επάνω σε εκείνα που με πολλή ευγένεια και οξυδερκεια υπαινισσόταν η Ελένη Βλάχου.

Ακούστε την, παρακαλώ, και βγάλτε και εσείς τα συμπεράσματά σας.

Όπως θα θυμούνται οι παλαιότεροι αναγνώστες, μετά την μεταπολί-

τευση προσκλήθηκε από τον τότε Πρωθυπουργό Κωνσταντίνο Καραμανλή στη χώρα μας για να οργανώσει τα ραδιοτηλεοπτικά πράγματά μας ο Βρετανός σερ Χιού Γκρημ, αδελφός του διάσημου συγγραφέα Γκράχαμ Γκρημ, που στα τακτικά ταξίδια του στην Ελλάδα τον συνόδευε ορισμένες φορές η σύζυγός του λαϊκή Γκρημ. Το ζεύγος θέλοντας να γνωρίσει κάποια στιγμή την στεριανή Ελλάδα συμβουλευτήκε τον κοινό φίλο, συχωρεμένο τώρα, Φώτη Μεσθεναίο, προικισμένο σκηνοθέτη (ποιος δεν

ντάς μου: Ζαγόρι... Λοιπόν, εκείνος, για να μην πιο πιο πολύ από την ωραία φύση και τα επιπλέον κάπνισμα της περιοχής σας, θέλησαν τις αβρές κινήσεις της κυρίας Βλάχου, Λέαντα και Ξαυλάνα: «σαν διδάχθηκε αυτή η γυναίκα να περπατάς ορθά γωνία τα χέρια, όταν περπατάς το δίσκο με το πριονό και το γυαλί, οσάν τις πιο φίνες Ευρωπαίες»... «στο κράτος της προπομπής»... «Δηλαδή να μας αποχωρηθεί, όταν βγαίνει από το δωμάτιο, πάντα με την πλάτη στραμμένη στην πόρτα! Τι πλαστικότητα κινήσεων ήταν αυτή! Έχετε πολλές τέτοιες γυναίκες στα χωριά σας. Και ποια σχολεία τελείωσαν».

Ευθαλίες και θεοδούλες υπήρξαν πάμπολλες στο Ζαγόρι και οι περισσότερες από αυτές, λόγω των συνθηκών της ζωής, ίσως να μην είχαν βρει ούτε Δημιτικό.

Όμως, παρά το χαμηλό μορφωτικό τους επίπεδο, αυτές οι «απλές» γυναίκες «έδιναν στις πράξεις της καθημερινής ζωής τους το στίγμα μιας εκλεπτυσμένης συμπεριφοράς και μιας αξιοθαύμαστης οικολογικής συνήθης και καλαισθησίας. Αναγκαίως και συχνά τα ήταν αυτά που διαμόρφωσαν αυτό το κλίμα του γυναικείου στοιχείου στο Ζαγόρι. Μήπως έτσι και ξενοφέρτα πρότυπα που μετέφεραν οι ταξιδιώτες; Η αγωνία των δασκάλων που μετέδιδαν τις παιδαγωγικές αρχές τους στο μεγάλο σχολείο της ζωής; Μήπως κάποια έμμεση τάση για ζήτηση του ωραίου μέσω της συνεχή αυτομόρφωσης; Η μήπως η επικρατούσα του πνεύματος αλληλεπιδράση του κοινωνικού κλίματος από τα περίφημα θέματα του Ζαγοριού;

Είναι εύκολο ίσως να απαντήσει απλοϊκά — και όχι πάντα πεπεισμένα παραπάνω ερωτήματα, αλλά είναι πολύ δύσκολο, σχεδόν αδύνατο να βρείτε στο σημερινό Ζαγόρι αυτές τις γυναίκες — πρότυπα, που περπατούν γράφοντάς τις με τόσο τρυφερότητα και συμπάθεια οι αλησμόνητοι Ζαγοριώτες συγγραφείς Γιάννης Σαββίδης και Γιάννης Νικολαΐδης τις θέατρο δημιουργούς παράδοσης και πολιτισμού.

Αυτές οι γυναίκες δεν υπήρξαν πια. Και όσες επέζησαν στη χώρα μας, συγκεντρωμένες τώρα σε μικρούς ομίλους, αντιπροσωπεύουν μία ομάδα, «αναπαύοντα» σε... Kodak στο Ριζαίο Εκθεσιακό Κέντρο Μονοδενδρίου.

Σας παρακαλούμε, αφού δεν μπορείτε να κάνετε κάτι καλύτερο... αναστάσιμο γι' αυτές, θαυμάστε και μετά αφήστε τις ήσυχες στην ειρηνική μοναξιά τους...

Όμως, με την επιστροφή τους στην Αθήνα, κάποια στιγμή, σχεδόν μεσάνυχτα, με πήρε τηλέφωνο από το Λονδίνο ο Φώτης Μεσθεναίος λέγο-

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΣ

Δύο έννοιες που δεν μπορούν παρά να συνυπάρχουν

Το Περιβάλλον (φυσικό, κοινωνικό, πολιτιστικό, οικονομικό, ιστορικό, εθνικό, εργασιακό κλπ) είναι, ως γνωστό, συνυφασμένο με την ύπαρξη την υποστήριξη και τη διατήρηση της ζωής, ιδιαίτερα της ανθρώπινης, και οι όποιες επεμβάσεις σ' αυτό πρέπει να γίνονται με αποκλειστικό σκοπό και στόχο τη βελτίωσή του, ώστε να δημιουργούνται άριστες συνθήκες φυσικής, κοινωνικής, πολιτιστικής κλπ ζωής.

Τα προβλήματα είναι ποικίλα. Ο κατάλογος των ανθρωπίνων «αδικημάτων» σε βάρος της φύσης μοιάζει ατελείωτος. Ο σημερινός απολογισμός έχει περίπου ως εξής:

* Τρύπα στο στρατοσφαιρικό στρώμα δίζοντος επιτρέπει στη θαλασπική υπερβολή ηλιακή ακτινοβολία να μας λούζει ανελέητα (ένοχοι οι χλωροφθοράνθρακες από τα αερόζολ και από τα ψυκτικά μηχανήματα).

* Αύξηση της θερμοκρασίας του πλανήτη, αποδομένη κυρίως στις τεράστιες συγκεντρώσεις διοξειδίου του άνθρακα στην ατμόσφαιρα, ή αλλιώς το φαινόμενο του θερμοκηπίου (για το οποίο ενοχοποιούνται πρωτίστως η καύση ορυκτών ενέργειας (πετρελαιοειδών) και η καταστροφή των δασών).

* Σημαντική καταστροφή του υδάτινου πλούτου κυρίως από πετρελαιοκηλίδες από την αλόγιστη ρύψη αποβλήτων και από τις εντατικές καλλιέργειες.

* Σοβαρά προβλήματα από τη διαρροή επικίνδυνων αποβλήτων γενικώς (τοξικών πυρηνικών κ.α.), από τη χρήση φυτοφαρμάκων αλλά και από την αβυσμική επεξεργασία των μη ανακυκλώσιμων υλικών.

* Εκκλυση ραδιενέργειας από πυρηνικά ατυχήματα - για να μην συμπεριλάβουμε τη δύναμη απειλή ενός πυρηνικού πολέμου.

* Απροσδιόριστη έκταση αλλοίωσης της χλωρίδας και της πανίδας (γήινης και θαλάσσιας), οφειλόμενη τόσο στη διαταραχή των οικοσυστημάτων (λόγω κατασκευής φραγμάτων, ριψής αποβλήτων, πετρελαιοκηλίδων, απομύλωσης δασών κλπ) όσο και στη νεοτεκτική επιστήμη της γενετικής μηχανικής που μεταλλάσσει ζώα και φυτά (στο όνομα της αγοράς) δημιουργώντας ένα απρόβλεπτο φυσικό περιβάλλον.

Ακόμα η ατμοσφαιρική ρύπανση (καυσαέρια) τα μεταλλωμένα προϊόντα, οι ορυκτοί, το κάπνισμα, ο υπερκαταναλωτισμός, ο αλκοολισμός, ο θόρυβος, τα απόβλητα είναι σοβαρά προβλήματα που αφορούν εμάς και το περιβάλλον μας. Η υπερβόσκηση, η άναρχη δόμηση, η ανθυγιεινή διαβίωση στις πολυσύχναστες πόλεις, μπορούν να προστεθούν.

Με λίγα λόγια έχουμε φθάσει σε ένα σημείο όπου η παραδοσιακή φυσική επιλογή έχει αντικατασταθεί από την ανθρώπινη επιλογή σε όλα τα επίπεδα, έδαφος, υπέδαφος, ωκεανούς, ατμόσφαιρα, έμβια όντα, όλα εξαρτώνται από τις ανθρώπινες αποφάσεις και δραστηριότητες.

Το Περιβάλλον και η διάσωση του στηρίζεται πάνω σε μας στην ατομική και συλλογική μας προσπάθεια που στόχο έχει την προστασία του πλανήτη Γη, την επιβίωση, την παράδοση αγαθών στην επόμενη γενιά, στόχο έχει τον ίδιο τον άνθρωπο.

Η ρύπανση του περιβάλλοντος, όπως αναφέρεται στη συνθήκη του Μάαστριχτ, δεν γνωρίζει σύνορα και συνεπώς το πρόβλημα θα πρέπει να αντιμετωπιστεί στην ευρύτερη δυνατή κλίμακα, με κοινές δράσεις.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΥ

Η Εθελοντική Εργασία ή αλλιώς Εθελοντισμός, ανέκαθεν αποτελούσε μέρος κάθε πολιτισμού και κοινωνίας. Όπως καθορίζεται από το Κέντρο Πληροφοριών του ΟΗΕ δεν είναι παρά η συνειδητοποίηση ατόμων στα πλαίσια μιας μη - κερδοσκοπικής, μη αμοιβώμενης δράσης που δεν προβλέπει επαγγελματική εξέλιξη. Σκοπό έχει την ευημερία του συνανθρώπου, της κοινότητας ή της κοινωνίας γενικότερα.

ΕΜΕΙΣ τολμούμε να υπερβούμε τον παραπάνω ορισμό του ΟΗΕ παρακινώντας τον καθένα να συνειδητοποιήσει ότι στα θέματα του περιβάλλοντος το κέρδος και η αμοιβή από την εθελοντική εργασία καλύπτει ένα φάσμα αναγκών κατά την ιεραρχική κλίμακα του Maslow, ανάγκες τόσο ασφαλείας όσο κοινωνικές αλλά και αυτοεκτίμησης.

ΣΕΒΑΣΜΟΣ στο ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ σημαίνει σεβασμός στον ίδιο σου τον εαυτό. Πολλές εκστρατείες για ποικίλα θέματα, κυρίως όμως αυτό του περιβάλλοντος εξαρτώνται σε πολύ σημαντικό βαθμό από την εθελοντική εργασία.

Η ανάγκη για εθελοντική εργασία είναι μεγαλύτερη παρά ποτέ, δεδομένων των αντίξων επιπτώσεων των παγκόσμιων προβλημάτων και κυρίως αυτού του περιβάλλοντος. Είναι διαδεδομένη η σύγχρονη τάση της κοινωνίας των πολιτών - σε συνεργασία με τις κυβερνήσεις και τον ιδιωτικό τομέα - να αναλαμβάνει όλο και μεγαλύτερες ευθύνες στη διαδικασία της ανάπτυξης και ειδικά στα θέματα του περιβάλλοντος. Αυτή η ανάγκη φάνηκε και από την έμφαση που δόθηκε από την Παγκόσμια Σύσκεψη Κορυφής για την

Κοινωνική ανάπτυξη, στη σημασία νέων εταίρων ιδιαίτερα ατόμων και οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών που θα αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες σε διεθνές εθνικό και τοπικό

επίπεδο. Η Διακήρυξη της Κοπεγχάγης και το Πρόγραμμα Δράσης κάνουν έκκληση για την ενίσχυση των μέσων και των δυνατοτήτων των ανθρώπων να συμμετέχουν σε προγράμματα.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο θεωρεί ότι η προστασία του περιβάλλοντος δεν αποτελεί ούτε τροχοπέδη στην οικονομική ανάπτυξη ούτε απειλή για την απασχόληση, αντιθέτως αποτελεί ζωτικό συστατικό στοιχείο μιας ισορροπικής οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης για τις παρούσες και τις μελλοντικές γενιές. Είναι καλύτερο να προλαμβάνονται οι ζημιές στο περιβάλλον με την κατάλληλη εκπαίδευση παρά να επανορθώνονται με μεγάλο κόστος, να περιορίζεται η χρήση των μη ανανεώσιμων πόρων, να μειώνεται η παραγωγή αποβλήτων, να αναπτύσσονται καθαρότερες τεχνολογίες, να δημιουργούμε πόλεις και οικισμούς υγιείς και όχι τέρατα και να επιβάλλεται σε αυτούς που ρυπαίνουν να πληρώνουν για τη ζημιά που προκαλούν.

ΠΡΑΣΙΝΕΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ

Είναι ανάγκη επιτακτική όλοι να συμμετέχουμε εθελοντικά σε δραστηριότητες που αφορούν το ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ μας, που ο ΟΗΕ εύστοχα αποκαλεί «Καθαρές και Πράσινες Πρωτοβουλίες», όπως:

* Καθαρισμός παραλίων, ποταμών, πάρκων και φυσικών αποθεμάτων,

* Καθαρισμός δημόσιων δρόμων και κλάδεμα δέντρων,

* Φύτευση κήπων, συλλογή και διατήρηση δένδρων, βοτάνια,

* Φύτευση δένδρων και εντατική αναδάσωση (προστασία δασών),

* Ενήμερωση και ευαισθητοποίηση των παιδιών (επαφή με τη φύση και τα αγαθά της),

* Διατήρηση οικιστικής κληρονομιάς κλπ.

Μία αξιολογή προσέγγιση στο θέμα αυτό γίνεται με τα Προγράμματα Π.Ε. στα σχολεία όπου παιδιά συμμετέχουν εθελοντικά. Εκεί είναι εμφανή τόσο τα ποιοτικά όσο και τα ποσοτικά αποτελέσματα της επαφής με το περιβάλλον. Εκτός από τη γνώριμία με τα προβλήματα της γης μας αναπτύσσονται υγιή στοιχεία της προσωπικότητας του

παιδιού, όπως συνεργασία, συμμετοχικότητα, κριτικό πνεύμα, φαντασία, αλλά και προσωπική ικανοποίηση και αυτοεκτίμηση για το έργο που επιτελούν. Αξίες που θα αποτελέσουν δομικό υλικό για την ανάπτυξη υγιών σχέσεων μέσα στην κοινωνία και συνεπώς θα στοχεύσουν σε ένα καλύτερο περιβάλλον.

Η κ. Μπαρμπούδακη στο Περιοδικό Οικολογική Ενημέρωση αναφέρει ότι θα πρέπει να ανακτήσουμε τις δυνάμεις μας κοντά στη φύση. Η φύση που είναι ιδιαίτερα ενεργειακά φορτισμένη μπορεί να γίνει γέφυρα επικοινωνίας με το βαθύτερο εαυτό μας. Ας αφήσουμε τη φύση να μας γεμίσει ενέργεια.

Όμως, ενώ η συμβολή των εθελοντών είναι τεράστια μεγάλο μέρος της εργασίας τους συχνά δεν αναγνωρίζεται ακριβώς επειδή δεν ενέχει πληρωμές μισθών της αγοράς και επειδή είναι αυθόρμητη, ανεπίσημη και χωρίς δομές και επιδείξη είναι αγνή, άδολη χωρίς σκοπιμότητες και επειδή στρέφεται κατά της κρατούσας τάξης και των συμφερόντων των ισχυρών.

Το 2001 ορίστηκε ως το Διεθνές Έτος Εθελοντών - συμπίπτει με την είσοδο στον 21ο αιώνα σε μια προοπτική να ευαισθητοποιήσει και ενεργοποιήσει τους πολίτες να γίνουν πραγματικά κοινωνικοί αυτού του πλανήτη εφόσον και οι ανάγκες για εθελοντικό διαρκώς αυξάνονται. Αυτός ο εθελοντισμός χρειάζεται μεγαλύτερη αναγνώριση, διευκόλυνση, διαδίκτυωση και προώθηση.

Ίσως είναι καιρός να αναρωτηθούμε:

* Ποιά είναι τα κίνητρα και η φιλοσοφία ενός εθελοντή στην προστασία του περιβάλλοντος;

* Ποιά τα ποιοτικά και ποιά τα ποσοτικά αποτελέσματα από τη χρήση αυτού του «θεσμού» για το περιβάλλον μας;

* Με ποιόν τρόπο θα μπορούσε ο καθένας από μας να συνεισφέρει στην προσπάθεια για το περιβάλλον του;

* Τι έχω να προσφέρω; «Τι γνωρίζω καλά»;

Ο ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΣ απευθύνεται σε όλους.

Εκκινά από την πεποίθηση ότι καθένας έχει κάτι να προσφέρει. Προχωρά βασίζοντας στο ανθρώπινο δυναμικό και την ανθρώπινη ευαισθησία. Δεν πρέπει να ξεχνάμε: Η προστασία του περιβάλλοντος αποτελεί κοινή ευθύνη.

Ολόκληρη η εθελοντική υπηρεσία βασίζεται στη δράση και τη θέληση του ατόμου. Το άτομο αποφασίζει αν θέλει να επιδείξει να βοηθήσει άλλους ή όχι, αν θέλει να βοηθήσει τον εαυτό του. Κάθε σπουδαίο κίνημα στην ιστορία της ανθρωπότητας έχει ξεκινήσει από μια πράξη θέλησης ενός ή περισσότερων ατόμων. Αν και έχει σημειωθεί πρόοδος σε όλες τις κοινωνίες η περιβαλλοντική υποστήριξη υφίσταται και το πρόβλημα αυτής διαρκώς αυξάνεται, και δεν θα ήταν υπερβολικό αν έλεγα με γεωμετρική πρόοδο τα τελευταία χρόνια. Θα επιτευχθούν οι στόχοι μας αν πολλοί από μας αφιερώσουμε χρόνο και πόρους σε μια ενεργώντας έτσι, για το περιβάλλον μας, ακόμη και μέσα στην τοπική μας κοινωνία. Ένα παράδειγμα, οι ομάδες εθελοντών για την Δασοπροστασία, που τόσο τις έχουμε ανάγκη στην περιοχή μας και γενικότερα στον πυρήνικο νομό μας.

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΕΝΤΡΟΥ ΥΓΕΙΑΣ ΧΑΛΑΝΔΡΙΤΣΑΣ

(συνέχεια από το προηγούμενο και τέλος)

4. α) Στις περιοχές της Περιφερειακής Ζώνης του Εθνικού Πάρκου Β. Πίνδου, όπως ορίζονται στο άρθρο 2, παρ. 4 του παρόντος, στόχος είναι ο έλεγχος των χρήσεων γης, των δραστηριοτήτων και των έργων που ενδέχεται να έχουν αρνητικές επιπτώσεις στο φυσικό περιβάλλον του Εθνικού Πάρκου καθώς και η διατήρηση και αποκατάσταση περιοχών σημαντικών για την προστασία της αρκούδας (*Ursus arctos*). Παράλληλα, στην Περιφερειακή Ζώνη υποστηρίζονται δραστηριότητες με στόχο την ήπια ανάπτυξη της περιοχής καθώς και την ανάπτυξη ήπιων μορφών αναψυχής. Στην περιοχή αυτή επιτρέπεται να εκτελούνται έργα, να γίνονται έρευνες και να ασκούνται δραστηριότητες, κυρίως παραδοσιακού χαρακτήρα, με τους όρους και περιορισμούς που καθορίζονται ειδικότερα από τον οικείο Κανονισμό Διοίκησης και Λειτουργίας.

β) Ειδικότερα, εντός των ορίων της Περιφερειακής Ζώνης, δεν επιτρέπεται:

i. Η καταστροφή ή απομάκρυνση τεχνικών έργων και υλικών.

ii. Η κοπή δένδρων και θάμνων, το ξεριζώμα και η συλλογή φυτών, σπόρων και γενικά κάθε φθορά της αυτοφυούς βλάστησης σε δημόσια δάση και δασικές εκτάσεις. Οι ενέργειες αυτές δύναται να υλοποιούνται μόνο στα πλαίσια της δασοπονικής διαχείρισης και πάντοτε κατόπιν ειδικής άδειας που εκδίδεται, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

iii. Η συλλογή και μεταφορά φυτοχώματος και καυσόξυλων στα δημόσια δάση και τις δασικές εκτάσεις. Κατ' εξαίρεση και σύμφωνα με τους ειδικότερους όρους που αναφέρονται στον Κανονισμό Διοίκησης και Λειτουργίας, είναι δυνατόν να επιτρέπεται η συλλογή και μεταφορά καυσόξυλων για την κάλυψη ατομικών αναγκών των κατοίκων των πέριξ του Εθνικού Πάρκου Ο.Τ.Α., εφόσον αυτά προέρχονται είτε από ξερή ή κατακείμενη ξυλώδη βλάστηση, είτε από την ενάσκηση της δασοπονίας (ξυλοπονίας) στην περιοχή του Εθνικού Πάρκου.

iv. Το άναμμα φωτιάς σε δάση και δασικές εκτάσεις.

v. Η τοποθέτηση πινακίδων. Κατ' εξαίρεση επιτρέπονται, σύμφωνα με τους ειδικότερους όρους που περιλαμβάνονται στον Κανονισμό Διοίκησης και Λειτουργίας:

— οι πινακίδες σήμανσης των

οδών του Υπ. Συγκοινωνιών και — οι πινακίδες για την οριοθέτηση των προστατευόμενων ζωνών και την ενημέρωση των επισκεπτών.

vi. Η βόσκηση στους ειδικά διαμορφωμένους και οργανωμένους χώρους ανάπαυσης και αναψυχής των επισκεπτών του Εθνικού Πάρκου, καθώς και κατά μήκος και πέριξ των μονοπατιών διακίνησης των επισκεπτών. Στους υπόλοιπους χώρους ασκείται υπό την παρακολούθηση του κτηνοτρόφου βοσκός.

vii. Η κίνηση τροχοφόρων εκτός των υφιστάμενων δρόμων, εκτός αν η κίνηση αυτή πραγματοποιείται για εργασίες προστασίας και διαχείρισης, για την άσκηση της δασοπονίας καθώς και για την άσκηση των επιτρεπόμενων παραγωγικών δραστηριοτήτων.

viii. Το κυνήγι κάθε ζώου με οποιοδήποτε μέσο σε όλη τη διάρκεια του έτους σε ζώνη εύρους 1000 μέτρων περιμετρικά των οργανωμένων και λειτουργούντων χώρων ήπιας αναψυχής και των μονοπατιών κίνησης επισκεπτών, που περιλαμβάνονται στον Κανονισμό Διοίκησης και λειτουργίας, καθώς και στις περιοχές όπου ισχύουν ειδικές απαγορεύσεις κυνηγιού. Στον Κανονισμό Διοίκησης και Λειτουργίας δύναται να προβλέπονται ειδικότεροι όροι και κείμενες διατάξεις.

ix. Η αφαίρεση ή καταστροφή φωλεών, αυγών ή νεοσσών των πουλιών.

x. Η απόρριψη ή η τοποθέτηση σκουπιδιών σε χώρους άλλους από τα δοχεία απορριμμάτων και η καθ' οιονδήποτε τρόπο ρύπανση του χώρου γενικά.

xi. Η πρόκληση ζημιών σε γεωλογικούς σχηματισμούς.

xii. Νομίμως υφιστάμενες δραστηριότητες επιτρέπεται να συνεχιστούν. Ειδικότεροι όροι γι' αυτές δύναται να περιλαμβάνονται στον Κανονισμό Διοίκησης και Λειτουργίας.

γ) Όροι και περιορισμοί δόμησης

i. Δεν επιτρέπεται η εκτός σχεδίου δόμηση. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η εκτός σχεδίου δόμηση

Ίδρυση Εθνικού Πάρκου Βόρειας Πίνδου

Προστασία Εθνικών Δρυμών

βάσει των κείμενων διατάξεων για τις ακόλουθες χρήσεις: γεωργία, κτηνοτροφία, κατοικία, τουρισμός, χώροι εστίασης, εγκαταστάσεις επεξεργασίας γεωργικών-κτηνοτροφικών προϊόντων, μετά από γνώμη του Φορέα Διαχείρισης του άρθρου 4 του παρόντος.

ii. Νομίμως υφιστάμενα κτίσματα ή κατασκευές επιτρέπεται να διατηρήσουν τη χρήση για την οποία κατασκευάστηκαν. Η αλλαγή της χρήσης επιτρέπεται μόνον εφόσον γίνεται για λόγους προστασίας και διαχείρισης της προστατευόμενης περιοχής και μετά από έγκριση περιβαλλοντικών όρων κατηγορίας τουλάχιστον Α2 σύμφωνα με την ΚΥΑ 69269/5387/1990.

iii. Επιτρέπονται προσθήκες σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις για λόγους υγιεινής, ασφάλειας, εξοικονόμησης ενέργειας και αποθήκευσης νερού μετά από γνώμη του Φορέα Διαχείρισης του άρθρου 4 του παρόντος.

iv. Για την έκδοση οικοδομικής άδειας απαιτείται έγκριση της αρμόδιας ΕΠΑΕ.

Άρθρο 4

Φορέας Διαχείρισης

1. Ιδρύεται, εντός το αργότερο 6 μηνών από την έκδοση του παρόντος και σύμφωνα με την παρ. 1α του άρθρου 15 του ν. 2742/1999, νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, με την επωνυμία «Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Βόρειας Πίνδου», ως φορέας διαχείρισης της περιοχής των ορεινών όγκων της Β. Πίνδου, όπως οριοθετείται με το άρθρο 2 παρ. 1, 2, 3 και 4 του παρόντος. Η επωνυμία αυτή μεταφράζεται για τις σχέσεις με το εξωτερικό ως «Management Agency of North Pindos National Park». Ο φορέας τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργού Περιβάλλοντος Χωροταξίας και δημοσίων Έργων.

2. Ο Φορέας Διαχείρισης έχει έδρα...

3. Οι αρμοδιότητες του φορέα διαχείρισης ορίζονται στην παρ. 2 του άρθρου 15 του ν. 2742/1999).

4. Ο φορέας διαχείρισης διοικείται από 11μελές Διοικητικό

Συμβούλιο (ΔΣ), το οποίο απαρτίζεται:

α) Από τον Πρόεδρο, που ορίζεται από τον υπουργό Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων.

β) Από έναν εκπρόσωπο του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, που ορίζεται από τον οικείο υπουργό.

γ) Από έναν εκπρόσωπο του Υπουργείου Γεωργίας, που ορίζεται από τον οικείο υπουργό.

δ) Από έναν εκπρόσωπο των αρμοδίων υπηρεσιών της Περιφέρειας Ηπείρου, που ορίζεται από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας.

ε) Από έναν εκπρόσωπο των αρμοδίων υπηρεσιών της Περιφέρειας δ. Μακεδονίας, που ορίζεται από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας.

στ) Από έναν εκπρόσωπο της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Ιωαννίνων, που ορίζεται από τον οικείο Νομάρχη.

ζ) Από έναν εκπρόσωπο της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Γρεβενών, που ορίζεται από τον οικείο Νομάρχη.

η) Από έναν εκπρόσωπο των κάτωθι ΟΤΑ του Ν. Ιωαννίνων, που ορίζεται με κοινή απόφαση των οικείων Δημάρχων και Κοινοτάρχων:

— Δήμος Κόνιτσας
— Δήμος Κεντρικού Ζαγορίου
— Δήμος Τύμφης
— Δήμος Ανατολικού Ζαγορίου

— Δήμος Μετσόβου
— Δήμος Περάματος
— Κοιν. Παπικού
— Κοιν. Δίστρατου
— Κοιν. Βοβούσας
— Κοιν. Μηλέας

θ) Από έναν εκπρόσωπο των κάτωθι ΟΤΑ του Ν. Γρεβενών, που ορίζεται με κοινή απόφαση των οικείων Δημάρχων και Κοινοτάρχων:

— Δήμος Γόργιανης
— Δήμος Θεόδωρου Ζάκα
— Κοιν. Περιβολίου
— Κοιν. Αβδέλλας
— Κοιν. Σμίξης
— Κοιν. Σαμαρινής

ι) Από έναν επιστήμονα με ειδικές γνώσεις και εμπειρία σε θέματα φυσικού περιβάλλοντος που ορίζεται από τον υπουργό Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων.

ια) Από έναν εκπρόσωπο της κυβερνητικής περιβαλλοντικής οργάνωσης που ορίζεται με απόφαση του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ μετά από πρόταση δύο τουλάχιστον

μη κυβερνητικών περιβαλλοντικών οργανώσεων που δραστηριοποιούνται στην περιοχή.

5. Η διαδικασία ορισμού των μελών του Δ.Σ. γίνεται σύμφωνα με το άρθρο 15 παρ. 4γ του ν. 2742/1999.

6. Αρμοδιότητες του ΔΣ είναι όσες ορίζονται στο άρθρο 15 παρ. 4δ του ν. 2742/1999. Το ΔΣ καταρτίζει επίσης τους κανονισμούς που ορίζονται στο άρθρο 15 παρ. 8 του Ν. 2742/1999.

7. Στον φορέα διαχείρισης συγκαθίσταται μέχρι 20 θέσεις επιστημονικού και 10 θέσεις διοικητικού και τεχνικού προσωπικού. Συνιστάται επίσης μία θέση Διευθυντή. Ο ακριβής αριθμός των συνιστώμενων θέσεων ορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομικών και Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, η οποία εκδίδεται εντός τεσσάρων μηνών από την έκδοση του παρόντος. Οι παραπάνω θέσεις μπορούν να καλύπτονται και με αποσπάσεις προσωπικού από το δημόσιο και τον ευρύτερο δημόσιο τομέα σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 6 του άρθρου 15 του ν. 2742/1992.

8. Πόροι του φορέα διαχείρισης είναι όσοι ορίζονται στην παρ. 5 του άρθρου 15 του ν. 2742/1999.

9. Ο οικονομικός και διαχειριστικός έλεγχος και διαχείρισης ενεργείται με τη διαδικασία που ορίζεται στο άρθρο 15 παρ. 7 του ν. 2742/1999.

10. Ο οικονομικός και διαχειριστικός έλεγχος και διαχείρισης ενεργείται με τη διαδικασία που ορίζεται στο άρθρο 15 παρ. 7 του ν. 2742/1999.

11. Ο οικονομικός και διαχειριστικός έλεγχος και διαχείρισης ενεργείται με τη διαδικασία που ορίζεται στο άρθρο 15 παρ. 7 του ν. 2742/1999.

12. Ο οικονομικός και διαχειριστικός έλεγχος και διαχείρισης ενεργείται με τη διαδικασία που ορίζεται στο άρθρο 15 παρ. 7 του ν. 2742/1999.

13. Ο οικονομικός και διαχειριστικός έλεγχος και διαχείρισης ενεργείται με τη διαδικασία που ορίζεται στο άρθρο 15 παρ. 7 του ν. 2742/1999.

14. Ο οικονομικός και διαχειριστικός έλεγχος και διαχείρισης ενεργείται με τη διαδικασία που ορίζεται στο άρθρο 15 παρ. 7 του ν. 2742/1999.

15. Ο οικονομικός και διαχειριστικός έλεγχος και διαχείρισης ενεργείται με τη διαδικασία που ορίζεται στο άρθρο 15 παρ. 7 του ν. 2742/1999.

16. Ο οικονομικός και διαχειριστικός έλεγχος και διαχείρισης ενεργείται με τη διαδικασία που ορίζεται στο άρθρο 15 παρ. 7 του ν. 2742/1999.

17. Ο οικονομικός και διαχειριστικός έλεγχος και διαχείρισης ενεργείται με τη διαδικασία που ορίζεται στο άρθρο 15 παρ. 7 του ν. 2742/1999.

18. Ο οικονομικός και διαχειριστικός έλεγχος και διαχείρισης ενεργείται με τη διαδικασία που ορίζεται στο άρθρο 15 παρ. 7 του ν. 2742/1999.

Πάρκου, των Περιοχών Προστασίας της Φύσης, των Ζωνών Διατήρησης Οικοτόπων και Ειδών και της Περιφερειακής Ζώνης.

γ) Οι γενικοί και ειδικοί στόχοι του Σχεδίου Διαχείρισης που εκπονείται από τον Φορέα Διαχείρισης του άρθρου 4 του παρόντος και σύμφωνα με το άρθρο 16 παρ. 1 του ν. 2742/1999.

3. Εντός το αργότερο 6 μηνών από την έκδοση του Κανονισμού Διοίκησης και Λειτουργίας εκπονείται από τις αρμόδιες υπηρεσίες και με ευθύνη του Φορέα Διαχείρισης του άρθρου 4 του παρόντος Πρόγραμμα Φύλαξης του Εθνικού Πάρκου, των Περιοχών Προστασίας της Φύσης, των Ζωνών Διατήρησης Οικοτόπων και Ειδών και της Περιφερειακής Ζώνης. Τα περιεχόμενα και οι διαδικασίες έκδοσης καθώς και η διάρκεια και οι διαδικασίες αναθεώρησης του Προγράμματος Φύλαξης καθορίζονται στον Κανονισμό Διοίκησης και Λειτουργίας. Η αξιολόγηση του Προγράμματος Φύλαξης περιλαμβάνεται στην Ετήσια Εκθεση Αξιολόγησης, που συντάσσεται σύμφωνα με το άρθρο 16 παρ. 3 του ν. 2742/1999, τροποποιείται με βάση τις υποδείξεις της Ετήσιας Έκθεσης Αξιολόγησης και εγκρίνεται με απόφαση του Γ.Γ. των οικείων Περιφερειών μετά από εισήγηση του Φορέα Διαχείρισης.

4. Εντός 18 μηνών από την έκδοση του παρόντος Π. Δ/τος συντάσσεται, με ευθύνη του Φορέα Διαχείρισης του άρθρου 4 του παρόντος, Σχέδιο Διαχείρισης του Εθνικού Πάρκου, των Περιοχών Προστασίας της Φύσης, των Ζωνών Διατήρησης Οικοτόπων και Ειδών και της Περιφερειακής Ζώνης, σύμφωνα με το άρθρο 16 παρ. 1 του ν. 2742/1999.

5. Ο οικονομικός και διαχειριστικός έλεγχος και διαχείρισης ενεργείται με τη διαδικασία που ορίζεται στο άρθρο 15 παρ. 7 του ν. 2742/1999.

6. Ο οικονομικός και διαχειριστικός έλεγχος και διαχείρισης ενεργείται με τη διαδικασία που ορίζεται στο άρθρο 15 παρ. 7 του ν. 2742/1999.

7. Ο οικονομικός και διαχειριστικός έλεγχος και διαχείρισης ενεργείται με τη διαδικασία που ορίζεται στο άρθρο 15 παρ. 7 του ν. 2742/1999.

8. Ο οικονομικός και διαχειριστικός έλεγχος και διαχείρισης ενεργείται με τη διαδικασία που ορίζεται στο άρθρο 15 παρ. 7 του ν. 2742/1999.

9. Ο οικονομικός και διαχειριστικός έλεγχος και διαχείρισης ενεργείται με τη διαδικασία που ορίζεται στο άρθρο 15 παρ. 7 του ν. 2742/1999.

10. Ο οικονομικός και διαχειριστικός έλεγχος και διαχείρισης ενεργείται με τη διαδικασία που ορίζεται στο άρθρο 15 παρ. 7 του ν. 2742/1999.

11. Ο οικονομικός και διαχειριστικός έλεγχος και διαχείρισης ενεργείται με τη διαδικασία που ορίζεται στο άρθρο 15 παρ. 7 του ν. 2742/1999.

12. Ο οικονομικός και διαχειριστικός έλεγχος και διαχείρισης ενεργείται με τη διαδικασία που ορίζεται στο άρθρο 15 παρ. 7 του ν. 2742/1999.

13. Ο οικονομικός και διαχειριστικός έλεγχος και διαχείρισης ενεργείται με τη διαδικασία που ορίζεται στο άρθρο 15 παρ. 7 του ν. 2742/1999.

τόπων και Ειδών.

2. Το περιεχόμενο των αδειών της προηγούμενης παραγράφου, οι ειδικότεροι όροι, οι προϋποθέσεις και οι διαδικασίες, ορίζονται στον αντίστοιχο Κανονισμό Διοίκησης και Λειτουργίας.

3. Άδειες ξενάγησης και έρευνας που χορηγούνται από τις καθ' ύλην αρμόδιες υπηρεσίες και φορείς συνεχίζουν και εκδίδονται σύμφωνα με τις διατάξεις που τις διέπουν, εφόσον δεν αντικεινται στις διατάξεις του παρόντος.

Άρθρο 7 Μεταβατικές διατάξεις

1. Με την ισχύ του παρόντος καταργούνται το Β.Δ. 487/66 (ΕΚ 120/Α/66) «Περί ίδρύσεως Εθνικού Δρυμού Πίνδου» και το Π.Δ. 213/73 (ΦΕΚ 198/Α/73) «Περί κηρύξεως της περιοχής Βίκου - Αώου Ιωαννίνων ως Εθνικού Δρυμού».

2. Επιτρέπεται η εκτέλεση έργων και η άσκηση δραστηριοτήτων εντός των ορίων του Εθνικού Πάρκου και της Περιφερειακής Ζώνης, όπως ορίζονται στο άρθρο 2 παρ. 1 και 4 αντίστοιχα του παρόντος, που δεν απαγορεύονται στο άρθρο 3 παρ. 1 και 4, επιφυλασσόμενοι των οριζόμενων της παρ. 1. α) του άρθρου 3.

3. Απαγορεύεται η εκτέλεση έργων και η άσκηση δραστηριοτήτων εντός των ορίων των Περιοχών Προστασίας της Φύσης και των Ζωνών Διατήρησης Οικοτόπων και Ειδών του άρθρου 2 παρ. 2 και 3 αντίστοιχα του παρόντος, που δεν αναφέρονται στο άρθρο 3 παρ. 2 και 3 του παρόντος.

4. Εξαιρούνται από τις απαγορεύσεις της παρούσας ρύθμισης:

α) Τα έργα και οι δραστηριότητες που την ημέρα δημοσίευσης της παρούσας γίνεται από τα αρμόδια όργανα των περιφερειακών Υπηρεσιών του Υπουργείου Εσωτερικών και του Αιμενικού Σώματος.

β) Εργα εθνικής σημασίας, ύστερα από έγκριση του Υπουργού

Εργα εθνικής σημασίας, ύστερα από έγκριση του Υπουργού

Εργα εθνικής σημασίας, ύστερα από έγκριση του Υπουργού

Εργα εθνικής σημασίας, ύστερα από έγκριση του Υπουργού

Εργα εθνικής σημασίας, ύστερα από έγκριση του Υπουργού

Εργα εθνικής σημασίας, ύστερα από έγκριση του Υπουργού

Εργα εθνικής σημασίας, ύστερα από έγκριση του Υπουργού

Εργα εθνικής σημασίας, ύστερα από έγκριση του Υπουργού

κού Συμβουλίου, καθώς επίσης έργα και επεμβάσεις λόγω εκτάκτου ανάγκης (σεισμών, πλημμυρών, θεομηνιών, πυρκαγιών, κλπ.).

5. Τα έργα για τα οποία έχει εκδοθεί Απόφαση Προέγκρισης Χωροθέτησης και εκείνα για τα οποία έχει προηγηθεί, βάσει της κείμενης νομοθεσίας, παραχώρηση κοινοχρήστων ή δημοτικών γηπέδων και αντίκεινται στις διατάξεις της παρούσας ρύθμισης, επανεξετάζονται κατά προτεραιότητα στα πλαίσια των διατάξεων της παρούσας και προωθείται η διαδικασία αδειοδότησής του μετά από συμφωνη γνώμη της αρμόδιας Διεύθυνσης του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.

6. Για όλα τα επιτρεπόμενα έργα και δραστηριότητες της παρούσας ρύθμισης που εμπίπτουν στις διατάξεις του ΚΥΑ 69269/5387/90 (Β 678/90), ανεξάρτητα από την κατηγορία στην οποία υπάγονται, ακολουθείται η διαδικασία των άρθρων 8 και 9 αυτής.

7. Μέχρι τη σύσταση του Φορέα Διαχείρισης του Εθνικού Πάρκου Β. Πίνδου, τις αρμοδιότητες που αναφέρονται στο παρόν ασκεί το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. σε συνεργασία με τα συναρμόδια υπουργεία.

8. Μέχρι τη σύσταση του Φορέα Διαχείρισης του άρθρου 4, αρμόδιες για την τήρηση και εφαρμογή των όρων του παρόντος Π. Δ/γματος είναι οι Υπηρεσίες του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. και οι καθ' ύλην αρμόδιες σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις Κεντρικές Υπηρεσίες των συναρμόδιων Υπουργείων, καθώς και Υπηρεσίες της Περιφέρειας και της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης.

9. Μέχρι την έγκριση του Κανονισμού Διοίκησης και Λειτουργίας, η φύλαξη και εποπτεία της περιοχής γίνεται από τα αρμόδια όργανα των περιφερειακών Υπηρεσιών του Υπουργείου Εσωτερικών και του Αιμενικού Σώματος.

10. Μέχρι την έγκριση του Κανονισμού Διοίκησης και Λειτουργίας, η φύλαξη και εποπτεία της περιοχής γίνεται από τα αρμόδια όργανα των περιφερειακών Υπηρεσιών του Υπουργείου Εσωτερικών και του Αιμενικού Σώματος.

11. Μέχρι την έγκριση του Κανονισμού Διοίκησης και Λειτουργίας, η φύλαξη και εποπτεία της περιοχής γίνεται από τα αρμόδια όργανα των περιφερειακών Υπηρεσιών του Υπουργείου Εσωτερικών και του Αιμενικού Σώματος.

12. Μέχρι την έγκριση του Κανονισμού Διοίκησης και Λειτουργίας, η φύλαξη και εποπτεία της περιοχής γίνεται από τα αρμόδια όργανα των περιφερειακών Υπηρεσιών του Υπουργείου Εσωτερικών και του Αιμενικού Σώματος.

13. Μέχρι την έγκριση του Κανονισμού Διοίκησης και Λειτουργίας, η φύλαξη και εποπτεία της περιοχής γίνεται από τα αρμόδια όργανα των περιφερειακών Υπηρεσιών του Υπουργείου Εσωτερικών και του Αιμενικού Σώματος.

14. Μέχρι την έγκριση του Κανονισμού Διοίκησης και Λειτουργίας, η φύλαξη και εποπτεία της περιοχής γίνεται από τα αρμόδια όργανα των περιφερειακών Υπηρεσιών του Υπουργείου Εσωτερικών και του Αιμενικού Σώματος.

15. Μέχρι την έγκριση του Κανονισμού Διοίκησης και Λειτουργίας, η φύλαξη και εποπτεία της περιοχής γίνεται από τα αρμόδια όργανα των περιφερειακών Υπηρεσιών του Υπουργείου Εσωτερικών και του Αιμενικού Σώματος.

16. Μέχρι την έγκριση του Κανονισμού Διοίκησης και Λειτουργίας, η φύλαξη και εποπτεία της περιοχής γίνεται από τα αρμόδια όργανα των περιφερειακών Υπηρεσιών του Υπουργείου Εσωτερικών και του Αιμενικού Σώματος.

17. Μέχρι την έγκριση του Κανονισμού Διοίκησης και Λειτουργίας, η φύλαξη και εποπτεία της περιοχής γίνεται από τα αρμόδια όργανα των περιφερειακών Υπηρεσιών του Υπουργείου Εσωτερικών και του Αιμενικού Σώματος.

18. Μέχρι την έγκριση του Κανονισμού Διοίκησης και Λειτουργίας, η φύλαξη και εποπτεία της περιοχής γίνεται από τα αρμόδια όργανα των περιφερειακών Υπηρεσιών του Υπουργείου Εσωτερικών και του Αιμενικού Σώματος.

ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΑ

ΠΑΡΟΙΜΙΩΔΕΙΣ ΑΡΧΑΙΟΠΡΕΠΕΙΣ ΦΡΑΣΕΙΣ

Πολλές από τις παροιμιώδεις φράσεις, που χρησιμοποιούνται από το λαό μας σαν ένας τρόπος καλύτερης έκφρασης και σοφότερης αντιμετώπισης των διαφόρων καταστάσεων της καθημερινής ζωής, προέρχονται από την αρχαία ελληνική γλώσσα και τη σοφία των προγόνων μας.

Είναι θα λέγαμε «τα σοφά κληρονομήματα» από την παλαιότερη πολιτιστική παράδοση του αρχαιοελληνικού πνεύματος, που ακριβώς λόγω της μεγάλης τους αξίας παρέμειναν ως τα σήμερα αναλλοίωτα.

Κατά το σοφό Αριστοτέλη οι παροιμιώδεις αυτές φράσεις είναι «εγκαταλείμματα παλαιάς φιλοσοφίας περισωθέντα δια συντομίαν και δεξιότητα».

Όταν λέμε αρχαιοπρεπείς φράσεις, εννοούμε τις φράσεις εκείνες, που προέρχονται από αρχαία γνωμικά, ρήσεις σοφών και μεγάλων ανδρών. Επίσης στην παραπάνω κατηγορία θα πρέπει να εντάξουμε και τις εκκλησιαστικές φράσεις από την Αγία Γραφή, την Εκκλησιαστική ημολογία και τα μεταγενέστερα γνωμικά καθώς και φράσεις ιστορικών προσώπων σε γλώσσα αρχαϊζουσα.

Έτσι ο λαός μας, χωρίς να γνωρίζει στην πλειονότητά του αρχαία ελληνικά, χρησιμοποιεί με πολλή άνεση στην ομιλία του τις φράσεις αυτές για να κατατηρίσει παλαιότερες πράξεις, παρατυπίες ή παραλήψεις προσώπων μέσα στην κοινωνία ή και να επαινέσει αντίστοιχα πράξεις καλές. Και η χρήση γενικά των παροιμιών ήταν περισσότερο συχνή στις παλιότερες εποχές και πολύ συνηθισμένη στον καθημερινό λόγο. Δυστυχώς σήμερα η λιτότητα και η λεξιπενία, που παρατηρείται στην ομιλία στις συναναστροφές των ανθρώπων του λαού μας έχουν λίαν αρνητικές επιπτώσεις στο να διατηρηθούν πολύτιμα στοιχεία της γλώσσας μας, όπως είναι και οι παροιμιώδεις φράσεις, τις οποίες κρίνουμε σκόπιμο να παρουσιάσουμε στη συνέχεια σαν μια προσπάθεια να μην παραμεινθεί και ξεχαστεί η σοφία του λαού μας. Καταβλήθηκε ιδιαίτερη φροντίδα ώστε να καταγραφεί κατά το δυνατό, το μεγαλύτερο μέρος των παροιμιωδών αυτών φράσεων με αλφαβητική κατάταξη, που όπως πιστεύουμε είναι και ο καλύτερος τρόπος.

Α'
Αβρόχους ποσι (Αγία Γραφή)
Αγάτα τον πλησίον σου ως σεαυτόν (Ευαγγελικό Μάρκου ιβ', 31)
Αγρόν ηγόρασε (Ευαγγελικό Λουκά 14, 18)
Αεί ο Θεός ο μέγας γεωμετρεί (αρχαίο)
Αιδώς Αργείοι
Αίεν αριστεύειν
Αθώς εμί από του αίματος του δικαίου του (Ευαγγελικό Ματθ. κς', 24)
Αλλήλων τα βάρη βαστάζεσθαι.
Αμαρτία γονέων παιδεύουσι τέκνα.

Άμες δε γ' εσόμεθα πολλώ κάρονες (ιστορικό)
Ανάγκα και οι θεοί πείθονται.
Ανδρών επιφανών πάσα γη τάφος (Θουκυδίδης)
Ανθρακες ο θησαυρός.
Αντί πινακίου φακής (ευτελιστική ανταλλαγή)
Αντί του μάννα χολήν (αχαριστία)
Εκκλησιαστικό.
Άνω σχώμεν τας καρδιάς.
Αποθανέντω η ψυχή μου μετά των αλφύλων (Π. Διαθήκη)
Από Θεού άρξασθαι.
Απορία ψάλτου βήξ.
Αργία μήτηρ πάσης κακίας.
Άρον άρον σταυρώσου αντόν (Ευαγγελικό Ιωάν. ιθ', 15)
Άρτον και θεάματα.
Αρχή, άνδρα δείκνυσι (η εξουσία αποκαλύπτει τον άνθρωπο - Βίος)
Αρχηγού παρόντος πάσα αρχή παύσασθω.
Ασθενής και οδοιπόρος αμαρτιάν ουκ έχει.
Ας ύψεται εν ημέρα κρίσεως.
Άφες αυτοίς ου γαρ οίδας τι ποιούσιν (Ευαγγελικό).

Β'
Βίος ανεόρταστος μακρά οδός απαντόχεντος.
Γ'
Γαία πυρι μειγθήτω.
Γελά δ' ο μωρός καν τι μη γελοίοιη.
Γεννήματα εχιδνών (Ευαγγελικό Ματθ. ιβ' - 34)
Γηράσκω δε αεί πολλά διδασκόμενος (Σόλων)
Γλώσσα λανθάνουσα τ' αλήθη λέγει.
Γνώθι σαυτόν.

Δ'
Δει δη χρημάτων και άνευ τούτων ουδέν εστί γενέσθαι των δεόντων.
Δια πυρός και σιδήρου.
Διαρυνγίει τα μιάτια του (διαμαρτύρεται)
Διαμερίσαντο τα μιάτια μου (Ευαγγελ. Ιωάν. ιθ', 24)
Δίκην οφείλει, κανόνος δάκνει κύνα (περί αδικίας)
Διπλούν ορώσιν οι ειδοτές γράμματα.
Διυλίζει τον κώνωπα και καταπίνει την κάμηλον (παραφθορά του Ευαγγελικού «Οι διυλίζοντες τον κώνωπα και καταπίνοντες την κάμηλον» (Ματθ. 23, 24)
Δρυός πεσούσης πας ανή ξυλεύεται.
Δύο κακών προκειμένων, το μη χείρον βέλτιον.
Δύο τα εναντιώτατα ευβολία, τάχος τε και οργή.
Δωρεάν λάβετε δωρεάν δίδοτε (Ευαγγελικό)

Ε'
Εάν το άλας μωρανθεί εν τίνι αλιούθι, σέτε (Ματθ. ε', 13)
Έδωσε γην και ύδωρ.
Είπα και ελάλησα και αμαρτιάν ουκ έχω (Ευαγγέλ. Ιωάν. 15, 22)
Ειρήσθω εν παρόδω.
Είς το πυρ το εξώτερον (στην κόλαση)
Έκαστος εφ' ω ετάχθη.

Εκ στόματος κόρακος εξελεύσεται κρη.
Εκ του μηδενός, Εκ του μη όντος.
Εκ των οικείων τα βέλη (όταν οι κατηγορίες προέρχονται από δικούς μας ανθρώπους)
Ελαφρά τη καρδιά.
Έμεινε στήλη άλατος (Από την Π. Διαθήκη η γυναίκα του Λωτ)
Ένας έκαστος εφ' ετάχθη.
Ένας έκαστος θα κριθεί κατά τα έργα αυτού.
Εν ευθέτω χρόνω, Εν κρυπτώ και παρβύστω.
Ενός κακού δοθέντος, μύρια κακά έπονται.

Εν οίδα ότι ουδέν οίδα (Σωκράτης)
Εν ρυτί οφθαλμού.
Εν τη παλάμη και ούτω βοήσωμεν.
Εν τω άμα και το θαύμα.
Εν χορδαίς και οργάνοις.
Έξεστι Κλαζομενίοις ασχημονείν.
Εξ όνυχος τον λένοντα.
Επί των τύπων των ήλων (Ευαγγελικό).
Έπετα πτερόεντα (λόγια του αέρα)
Επί ξυρού ακμής (στην κόψη του ξυραφιού)
Έρχου και ιδε (Ιωαν. Α 47, ια' 34)
Ες αύριον τα σπουδαία (ιστορική φράση)
Έστι δίκης οφθαλμός, ος τα πάνθ' ορά.
Έτεινεν ενήκοον ους (έδειξεν ενδιαφέρον) - Έτερον έκτερον.
Εύρε Φίλιππος τον Ναθαναήλ (Ευαγγελικό)
Ευχαι γονέων στηρίζουσι τέκνα.
Έχε με παρητημένον (Ευαγγελικό Λουκά, ιδ', 18).
Έχουσι την γνώσιν οι φύλακες (παροιμία).

Η'
Η αρχή το ήμισυ του παντός.
Ήγγικεν η ώρα (Ευαγγελικό).
Η ισχύς εν τη ενώσει.
Η κρίσις του Θεού δικαία εστί.
Ηλίου φαινότερον.
Ήμαρτον Πάτερ (Ευαγγελ. Λουκά ιε', 21)
Ήξεις αφίξεις (από τον αρχαίο χρησμό)
Η πενία τέχνας κατεργάζεται.
Ήρξατο πρώτος χειρών αδικών.

Θ'
Θυμού κράτει (Χίλων)
Θου Κύρε φυλακήν τω στόματί μου (Ψαλμ. ρμ)

Ι'
Ιδίους όμμασι.
Ιδού η Ρόδος, ιδού και το πήδημα.

Κ'
Και οι έχατοι έσονται πρώτοι και οι πρώτοι έχατοι (Ευαγγελ. Ματθ. κ', 16).
Και οι λίθοι κεκραζόνται (Ευαγγελικό Λουκά κ', 40)
Και οίνος ευφραίνει καρδίαν ανθρώπων.

Καιρός εστί παντί πράγματι (Αρχαία γραφή Εκκλησιαστικής Κεφ. γ', 1)
Κακό το γήρας ου γαρ έχεται μήτε κακούς κακώς απολέσει (Ματθ. κβ', 41)
Κύμβαλον αλλυλάζον.
Κύριε των δυνάμεων μετ' ημών γενοι (Εκκλησιαστικό)
Κύριος οίδεν.

Λ'
Λαγός την πτέρην έσειε, κατά της κεφαλής του (από μύθο του Αισώπου)
Λίθος επί λίθου (Ευαγγελικό Μάρκου ιγ', 2).

Μ'
Μακάριοι οι πτωχοί του πνεύματος (Ευαγγελικό Ματθ. Ε')
Ματαιότης ματαιούηται τα πάντα ματαιότης (Π.Δ. Εκκλησιαστικό α' 2)
Μάχαρ αν έδωσες, μάχαρ αν θα βεις (Ευαγγελικό)
Μέγας είσαι Κύριε και φοβερά τα έργα σου (Εκκλησιαστικό)
Μετά μίαν και δευτέραν νοσήσει παρτού (Ευαγγ. Προς Τιμόθεο Επιστ. γ' 9-15)
Μετά φανών και λαυπάδων (Παύλος)
Μεταξύ δύο κακών το μη χείρον βέλτιστον.
Μη γνώτω η αριστερά τι ποιεί η δεξιά σου (Ευαγγ. Ματθαίου στ', 3)
Μηδέν προ του τέλους μακάριζέ (Εκκλησιαστικό)
Μηδέν δίκην δικάσεις πριν αμαρτίαν ακούσεις (Ησίοδος)
Μη κρίνετε, ίνα μη κριθίτε (Ευαγγ. - Ματθ. ζ' 1)
Μην αναβάλλεις δια την αύριονά τι να σάσαι να κάμεις σήμερα.
Μη παισι τα κοινά - και μάχαρ αν τα μη παντί λόγω πίστευε (Στράβων)
Μη μου άππου (Εκκλησ. Ιωάν. ια', 17)
Μη μου τους κήλους τάραττε (Αρχαίο)
Μη τα αγία τους κυοί (Εκ του Ευαγγ. Λίου: «μη δώτε το άγιον των κυοί» Ματθαίου ζ', 7).
Μην κρίνετε ίνα μη κριθίτε (Ευαγγ. Ματθ. ζ', 1).
Μη προτρέχέτω η γλώττα της άπιστίας.
Μνησθήτι μου Κύριε (Ευαγγ. Λουκά κγ', 42)
Μολών λαβέ (ιστορική φράση)
Μωραίνει Κύριος ου βούλευται καλέσαι.

Ν'
Νηστεύσαντες και μη νηστεύσαντες ευφρανθήτε (Εκκλησιαστικό)
Νίπτω τας χείρας μου (Ευαγγ. Λουκά ιβ', 16)
Νίσσον ανομιμήματος μη μόνον ανόμιον γνωστή καρκινική επιγραφή)
Νόμοι και πράττει.
Νόμος ο Πάντων Βασιλεύς (Πλάτων)
Νους ορά και νους ακούει.
Νουν ηγεμόνα ποιού (Σόλων)
Νους γυής εν σώματι ηγεί.

Ξ'
Ξένους ξένιζε και ου γαρ ξένος γ' έση (Περὶ φιλοξενίας).

Ο'
Ο αγοράζων περιττά, πωλεί τα αναγκαία (αρχαίο).
Ο δε υπομείνας έως τέλος σωθήσεται (Ευαγγ. Ματθ. κδ', 12).
Ο αναμάρτητος πρώτος τον λίθον βαλέτω (Ευαγγ. Ιωάν. Η', 7).
Ο αποθανών δειδικαίωται.
Ο από μηχανής Θεός.
Ο γέγραφα γέγραφα (Ευαγγ. Ιωάν. 19, 21).
Ο γέγονε γέγονε - Ο είρηκα, είρηκα.
Ο έχων ότα ακούειν, ακούετω (Ευαγγ. Ματθ. ια', 15).
Οία η μορφή τουάδε και η ψυχή.
Οικεία βουλήσιν (με τη θέλησή του).
Οι καιροί ου μενετοί (Θουκυδίδου 1, 1420).
Ο καθείς εφ' ω ετάχθη.
Ο κύβος ερρίφθη.
Ομιλεί εις ότα μη ακουόντων.
Ομοιος ομοίω αεί πελάζει.
Ο νοών νοείτω.
Όπου δεν ισχύει λόγος, πλίττει ράβδος.
Ο σιμωσις ετέρω μη ποιήσεις.
Ο σώζων εαυτόν σωθήτω.
Ο τολμών νικά - ο υψών εαυτόν ταπεινώνησεται.
Ουαί και αλλοίμονον.
Ουαί υμίν Γραμματείς και Φαρισαίοι υποκριταί (Ευαγγ. Ματθ. κγ', 23).
Ουαί τοις ηττημένοις.
Ου γαρ εστί κρυπτόν, ο ου μη φανερόν γεννηθήσεται (Ευαγγ. Λουκά η', 17).
Ουδέν μονιμότερον του προσωρινού.
Ουδεις αναμάρτητος εμί ο θεός.
Ουδεις μωρότερος των ιατρών, εάν δεν υπήρχον οι διδασκαλοί.
Ουδεις προφήτης δεκτός εν τη πατρίδι αυτού (Ευαγγ. Λουκά 4, 24).
Ουδέν κακόν, αμιγές καλού.

Π'
Παιδεία βακτηρία βίου εστι.
Παν μέτρον άριστον (Κλεόβουλος).
Παράδειγμα προς μίμησιν - Παράδειγμα προς απόφυγην.
Παρά την άλος (αρχαίο) κοντά στη θάλασσα.
Πάταξον μεν, άκουσον δε (ιστορική φράση)
Πείθεσθε τοις ηγουμένους (Εβρ. ιγ' 17).
Περί αλλοτρίων τυρβάζει.
Περί όνου σιάς.
Περί ορέξεως ουδεις λόγος.
Πλανάσθε πλάνην οικτράν.
Πλίνθιν τε και κέρμασι ατάκτως ερμιμένοι (Ξενοφών).
Πλούσια τα ελέη.
Πολλοί γαρ εισί κλητοί ολίγοι δε εκλεκτοί (Ευαγγ. Ματθ. κβ', 14).

Ουδέν κρυπτόν υπό τον ήλιον.
Ουδέν μονιμότερον του προσωρινού.
Ου δύναται πόλις κρυβήναι επάνω όρους κειμένη (Ευαγγ. Ματθ. 5, 14).
Ουκ αν λάβεις παρά του μη έχοντος.
Ουκ έτι έχει το γνώθι σ' αυτόν.
Ουκ εν τω πολλώ το ευ.
Ουκ' έστιν άνθρωπος, όστις ζήσεται και ουχ' αμαρτήσιν (Εκκλησιαστικό).
Ουκ έχει που την κεφαλήν κλίνη (Ευαγγελικό Λουκά 9, 58).
Ου με πείσεις καν με πείσεις.
Ου παντός πλειν ες Κόρινθον (ιστορική φράση).
Ου συγχρόνται Ιουδαίοι Σαμαρείταις (Ευαγγελικό).
Ους ο Θεός συνέξευε άνθρωπος μη χωρίζετο (Εκκλησιαστικό).
Ου συ με λειδώρεις αλλ' ο τόπος (Από μύθο του Αισώπου).
Οφθαλμόν αντί οφθαλμού και οδόντα αντί οδόντος (Ευαγγ. Ματθ. ε', 38).
Οφθαλμοί των ότων πιστότεροι.

Ρ'
Ράβδος εν γωνία άρα βρέχει.
Σ'
Σαρξ εκ της σαρκός μου.
Σκληρόν προς κέντρα λακτίζειν (Ευαγγ. πράξεις Αποστολ. Θ', 5)
Σοφόν το σαφές.
Στεπνέ βραδέως.
Στων τυφλών τη χώρα βασιλεύει ο μονόφθαλμος.
Συν Αθηνά και χείρα κίνει.
Συν γυναίξει και τέκνοις.
Τ'
Τα αδύνατα παρ' ανθρώποις δυνατά εστί παρά τω Θεώ (Ευαγγ. Λουκά ιη', 27)
Τα εν οίκω μη εν δήμω.
Τα ευκόλως εννοούμενα παραλείπονται.
Τ' αγαθά κόποις κτώνται.
Τα πάντα ρει και ουδέν μένει (Ηράκλειτος).
Τα του Καίσαρος τω Καίσαρι και τα του Θεού τω Θεώ (Ευαγγ. Ματθ. κβ', 20).
Τα σα εμά και τα εμά σα.
Τείνω ενήκοον ους.
Την γην παΐδας, την γην χάσας εις μίαν και μόνον ώραν εις του Βατελω την χώραν.
Τίθεται εν αμφιβόλω, το αντίθετο, πέσαν πάσης αμφιβολίας.

Πολλών ιατρών είσοδος μ' απώλεσεν.
Πράττε αμετανόητως.
Πριν αλέκτωρ φωνήσαι (Ευαγγελικό).
Πρόβατον απολωλός.
Πρόσφερε γην και ύδωρ.
Προς το θεαθίηναι (Ευαγγελικό)
Προφάσεις εν αμαρτίαις (Εκκλησιαστικό)
Πρώτος (ή πρώτοι) ήρξατο χειρών αδικών.
Πυρ, γυνή και θάλασσα.

Ρ'
Ράβδος εν γωνία άρα βρέχει.

Σ'
Σαρξ εκ της σαρκός μου.
Σκληρόν προς κέντρα λακτίζειν (Ευαγγ. πράξεις Αποστολ. Θ', 5)
Σοφόν το σαφές.
Στεπνέ βραδέως.
Στων τυφλών τη χώρα βασιλεύει ο μονόφθαλμος.
Συν Αθηνά και χείρα κίνει.
Συν γυναίξει και τέκνοις.

Τ'
Τα αδύνατα παρ' ανθρώποις δυνατά εστί παρά τω Θεώ (Ευαγγ. Λουκά ιη', 27)
Τα εν οίκω μη εν δήμω.
Τα ευκόλως εννοούμενα παραλείπονται.

Χ'
Χαίρε βάθος αμέτρητον.
Χαλεπόν το ποιείν, το δε κελύσαι ράδιον.
Χείλη ιερών ου ψεύδονται.
Χρόνου φρέιδου (αρχαίο ρητό).
Χρόνος υπέρτατος κριτής πάντων (Αναξίμανδρος).
Ψυχή τε και σώματι (= αφοσιώθηκε ολότελα).
Ω'
Ωδινεν όρος και έτεκε μυν.
Ως πρόβατον επί σφαγής.

Λειτουργεί στο Πάπιγκο από τα τέλη Απριλίου
ΚΕΝΤΡΟ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΦΥΣΗ
ΚΑΙ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ ΣΤΟ ΖΑΓΟΡΙ

Κέντρο ενημέρωσης του WWF Ελλάς (Παγκόσμιο Ταμείο για τη φύση) με αντικείμενο τη φύση και τον πολιτισμό στο Ζαγόρι, λειτουργεί από τις 28 Απριλίου 2001 στο Πάπιγκο.
Η δημιουργία και η λειτουργία του ΚΕΝΤΡΟΥ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΠΑΠΙΓΚΟΥ αποτελεί μέρος του ευρύτερου προγράμματος που ξεκίνησε το WWF Ελλάς στη Βόρεια Πίνδο από τον προηγούμενο χρόνο.
— Στην ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού για το περιβάλλον και τις οικολογικές αξίες της περιοχής.
— Στην προώθηση της έρευνας για περιβαλλοντικά θέματα.
— Στην διατύπωση προτάσεων και τη συμμετοχή σε συγκεκριμένες δράσεις που αφορούν την ορθή διαχείριση και αποτελεσματική προστασία της Βόρειου Πίνδου σε συνδυασμό με την αιεφόρο ανάπτυξη.
Το ΚΕΝΤΡΟ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ στεγάζεται στο κτίριο του Δημοτικού Σχολείου Πάπιγκου, που περιέχει μόνιμη έκθεση για το φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον του Ζαγορίου. Είναι ανοικτό καθημερινά (πλην Τετάρτης), ενώ για περισσότερες πληροφορίες οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να επικοινωνούν με τους υπεύθυνους του Κέντρου στο τηλέφωνο 0653-41701. Με αφορμή μάλιστα την έναρξη της λειτουργίας του ΚΕΝΤΡΟΥ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ, πραγματοποιήθηκε στις 2-4 Μαΐου του 2001 επίσκεψη στο Πάπιγκο μελών του Διοικητικού Συμβουλίου τόσο του WWF Ελλάς όσο και του Διεθνούς WWF (WWF International) που εδρεύει στο Gland της Ελβετίας, με επικεφαλής τον ιδρυτή της οργάνωσης κ. Luc Hoffman.
Οι επισκέπτες, συνοδευόμενοι από τον Πρόεδρο της Κοινότητας Πάπιγκου κ. Α. Τσιμάνη, ξεναγήθηκαν στους χώρους του ΚΕΝΤΡΟΥ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ και στη συνέχεια η ομάδα (Τιμή, Βίκος, Βοϊδομάτης κλπ.) από τον υπεύθυνο του προγράμματος του WWF Ελλάς για τη Βόρεια Πίνδο βιολόγο κ. Χαρ. Παπαϊωάννου.
Κατά την αναχώρησή τους ο κ. J. Hoffman δήλωσε: «Ήταν μία μεγάλη εμπειρία για μένα που ξεναγήθηκα στις πλαγιές της οροσειράς της Τύμφης. Το Ζαγόρι είναι ένα από τα πιο όμορφα μέρη της Ελλάδας και αιχμαλωτίζει την καρδιά σου με μιας όταν το ζήσεις έστω και για λίγο».

Στο Μονοδένδρι 11-14 Ιουνίου 2001

Διεθνής Συνάντηση Εργασίας από την Παγκόσμια Οργάνωση για την Προστασία του Περιβάλλοντος (WWF) ...Και φωτογραφική έκθεση από τη WWF Γερμανίας

Από 11-14 Ιουνίου θα πραγματοποιηθεί στο Μονοδένδρι Διεθνής Συνάντηση Εργασίας, την οποία οργανώνει το Ελληνικό Τμήμα της Παγκόσμιας Οργάνωσης για την Προστασία του Περιβάλλοντος (WWF) με θέμα τη διαχείριση προστατευόμενων περιοχών. Στην Συνάντηση θα συμμετάσχουν 110 συνέδριοι από την Ελλάδα και Ευρωπαϊκές χώρες. Εισηγητές θα είναι διάφοι επιστήμονες, στελέχη της WWF καθώς και εκπαιδευτικοί της Πολιτείας και φορείς που δραστηριοποιούνται σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος. Στην πόλη σημαντική αυτή εκδήλωση έχουν κληθεί, εκτός των τοπικών αρχών της πόλης των Ιωαννίνων και της Περιφέρειας Ηπείρου, οι Υφυπουργοί Π.Ε.Χ.Σ.Δ.Ε. και Γεωργίας κ. Ευθυμίουπουλος και κ. Λογίτης.
Από πλευράς WWF Ελλάδας θα παραβρεθεί το Δ.Σ. της οργάνωσης με επικεφαλής τον Πρόεδρο της γνωστό αρχιτέκτονα κ. Θύμιο Παπαγιάννη, ενώ θα πρέπει να σημειωθεί ιδιαίτερα η συμμετοχή του Επίτιμου Προέδρου της Διεθνούς WWF Ελβετού μεγαλοβιομήχανου κ. Λούκας Χόφμαν που έχει σπείρσει το όνομά του με την εκστρατεία για τη σωτηρία των δασών του Αμαζονίου για την οποία έχει δαπανήσει εξ ιδίων δεκάδες εκατομμυρίων δολαρίων.

Στα πλαίσια της Συνάντησης του WWF στο Μονοδένδρι θα οργανωθεί στο κτίριο του τοπικού Ριζογείου Δημοτικού Σχολείου από τη WWF Γερμανίας μία πολύ ενδιαφέρουσα φωτογραφική Έκθεση με θέμα: «Εκδίνες πέρα από το γυμνό». Πρόκειται για φωτογραφίες μεγάλων διαστάσεων κορυφαίων καλλιτεχνών από όλο τον κόσμο που εικονίζουν την ομορφιά της φύσης και τις μεγάλες οικολογικές καταστροφές σε διάφορα σημεία του πλανήτη μας. Η Έκθεση θα εγκατασταθεί στις 13 Ιουνίου, θα διαρκέσει μέχρι τις 8 Σεπτεμβρίου και στη συνέχεια θα μεταφερθεί για ένα μόνο μήνα σε κεντρική αίθουσα της Αθήνας. Ο χώρος του Ριζογείου Δημοτικού Σχολείου Μονοδενδρίου που θα φιλοξενήσει την Έκθεση έχει ανακτισθεί και διαμορφωθεί κατάλληλα με οικονομική ενίσχυση της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Ιωαννίνων, χωρίς στο προσωπικό ενδιαφέρον του Νομάρχη κ. Ν. Ζαρημαλά, καθώς και του Νοτιοανατολικού Επιμελητηρίου Μελά.

Στη φωτογραφική Έκθεση της WWF οι επισκέπτες που είναι βέβαιο ότι θα εντυπωσιαστούν από το περιεχόμενό της θα βρουν πλαίσιο ενημερωτικό, φωτογραφικό κ.α. υλικό γύρω από τους σκοπούς και τις δραστηριότητες της WWF καθώς και γύρω από γενικότερα θέματα περιβαλλοντικής πληροφόρησης.

ΝΕΑ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΥΛΛΟΓΩΝ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας κ. Κ. Στεφανόπουλος αποδέχθηκε πρόσκληση της Ριζαρείου να επισκεφθεί τη γενέτειρά των ιδρυτών της για να γνωρίσει την ευρύτερη περιοχή της και να εγκαινιάσει στις 8 Ιουλίου στο Ριζαρείο Εκθεσιακό Κέντρο Μονοδένδριου τη σημαντική φωτογραφική Έκθεση «Η Ελλάδα του Fred Boissonnas, 1903-1930» με έργα του γνωστού μεγάλου Ελβετού καλλιτέχνη και φιλέλληνα.

Την προηγούμενη ημέρα ο κ. Κ. Στεφανόπουλος θα παραστεί σε πανηγυρική εκδήλωση στην ακριτική Παγωνιανή για τα 10χρονα του Ιδρύματος Λάτση και των Τεχνικών Σχολών του που λειτουργούν εκεί για ομογενείς νέους και νέες από την Αλβανία.

Στα εγκαίνια της Έκθεσης Boissonnas στο Μονοδένδρι μεταξύ των άλλων θα παρευτούν η Υπεύθυνος Πολιτιστικών Υποθέσεων της Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης της Ελβετίας, ο Ελβετός πρέσβης στην Αθήνα και ο κ. Gad Borel, στον οποίο ανήκει το μοναδικό «Αρχείο Boissonnas» με έδρα τη Γενεύη. Επίσης έχει προσκληθεί και ο Υπεύθυνος για τα θέματα Περιφερειακής Πολιτικής, Επίτροπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης κ. Michel Barnier.

Όπως μας ανέφερε λεπτομερώς ο κ. Άγγελος Κίτσος, που είναι ο εμπνευστής-οργανιστής της λειτουργίας του Ριζαρείου Εκθεσιακού Κέντρου Μονοδένδριου, η Έκθεση Boissonnas πραγματοποιείται με χορηγία του Ομίλου Λάτση και τη συνεργασία του προαναφερθέντος Αρχείου της Γενεύης. Αναλυτικότερα ο Όμιλος Λάτση, εκτός των άλλων, χρηματοδότησε την εντυπωσιακή αναπαράγωγή, σε ελβετικά εργαστήρια και σε διαστάσεις 40x50, υλικού 200 και πλέον φωτογραφιών πλακών, καθώς και την απόκτηση από τη Ριζαρεία των πνευματικών δικαιωμάτων για την παράλληλη προς την Έκθεση χρήση του ως άνω φωτογραφικού υλικού προς έκδοση πολυτελούς Βιβλίου Τέχνης, το οποίο θα κυκλοφορήσει την ημέρα των εγκαινίων. Την έκδοση του βιβλίου χρηματοδότησε το ΥΠ.ΕΘ.Ο. χάρις στο προσωπικό ενδιαφέρον του Υφυπουργού κ. Χρίστου Πάχτα. Το βιβλίο θα πωλείται αποκλειστικά στο Ριζαρείο Εκθεσιακό Κέντρο Μονοδένδριου, τα δε σχετικά έσοδα θα διατίθενται για την κάλυψη των λειτουργικών δαπανών του.

Η επιλογή των φωτογραφιών της Έκθεσης και της έκδοσης έγινε επί τόπου στη Γενεύη από τον κ. Α. Κίτσο με την ευγενική υποστήριξη του Ομίλου Λάτση. Σημειώνεται ότι το Αρχείο

Στις 8 Ιουλίου στο Μονοδένδρι Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΘΑ ΕΓΚΑΙΝΙΑΣΕΙ ΤΗΝ ΕΚΘΕΣΗ «Η Ελλάδα του Fred Boissonnas»

Boissonnas περιλαμβάνει 500.000 φωτογραφίες εκ των οποίων οι 6.000 έχουν ελληνικά θέματα.

Η Έκθεση Boissonnas είναι βέβαιο ότι θα προκαλέσει πανελλήνιο

λες Ευρωπαϊκές πόλεις, καθώς και πορτραίτα σημαντικών προσωπικοτήτων της εποχής τους, από τον μεγάλο Φιλέλληνα Ευνάρδο μέχρι τον Ρομαίν Ρολάν, τον Ροντέν, με γάλους Γάλλους μπρεσιονιστές ζωγράφους κ.ά.

Ο Fred Boissonnas συνδέθηκε ιδιαίτερα με την Ελλάδα και μας έδωσε από αυτή τα καλύτερα έργα δείγματα της υψηλής δημιουργίας του.

Η σύνδεσή του με την Ελλάδα ήταν τυχαία: ένας εκκεντρικός φιλότεχνος ο Σκωτσέζος Λόρδος Νόπιερ εντυπωσιασμένος από τις φωτογραφίες των Άλπεων του Fred Boissonnas του ζητάει να φωτογραφίσει έναντι αδράς αμοιβής τον Παρνασσό. Ο καλλιτέχνης δέχεται και το 1903 κατεβαίνει στην Ελλάδα με τον αχώριστο από τότε φίλο του Ελβετό Daniel Baud-Bovy συνεργάτη και καθηγητή στη Σχολή Καλών Τεχνών της Γενεύης.

Η Ελλάδα μαγεύει και τους δύο ταξιδιάρηδες που αυτοί είναι αλληλέγγυοι και η συγκομιδή πλουσιότητας: ανεπανάληπτες λήψεις και μία σειρά βιβλίων τέχνης που άφησαν εποχή και συγκινούν ακόμη και σήμερα.

Ο Ελευθέριος Βενιζέλος ενθουσιάζεται από τα δημιουργήματά του Fred Boissonnas και του αναθέτει την ευρύτερη φωτογράφιση της αναγεννημένης Ελλάδας και ιδιαίτερα των πεδίων που έχουν διασχίσει οι νικηφόρες μάχες του Στράτου μας. Δυστυχώς αυτό το έργο του Boissonnas δεν ολοκληρώθηκε μετά τα γνωστά γεγονότα που δημιούργησαν τον πόλεμο, όπου οι μεταγενέστερες Κυβερνήσεις δεν τίρησαν υπεσχημένα.

Ο Fred Boissonnas έκανε ταξίδια στην Ήπειρο και του αναθέτουν την κυριότερη φωτογραφική αποστολή από την περιοχή μας έχει αποκτηθεί από τη Ριζαρεία με την επιχορήγηση του Ομίλου Λάτση. Φωτοκράτη στην Έκθεση του Μονοδένδρι στις 8 Ιουλίου θα προβληθεί μέρος των φωτογραφιών που έλαβε ο Boissonnas κατά τα ταξίδια στην Ήπειρο και τα οποία αποτελούν το υλικό μιας νέας Έκθεσης με θέμα «Αλβανία - Ήπειρος, πολιτιστικές συγκλίσεις και αποκλίσεις».

Ας αρχεσθούμε όμως σ' αυτό γιατί τα υπόλοιπα θα τα σχολιάσουμε σύντομα στην Έκθεση Ελλάδας του Fred Boissonnas Ριζαρείου Εκθεσιακού Κέντρου Μονοδένδριου. Εκεί νομίζουμε θα δικαιωθεί κι εκείνος ο Ελληνας αισθητικός που έγραψε ότι Boissonnas δεν έκανε φωτογραφία αλλά πραγματικά καλλιτεχνήματα.

ΝΕΑ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΥΛΛΟΓΩΝ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΤΡΙΣΤΕΝΟΥ

Με πρωτοβουλία του Δ.Σ. της Αδελφότητας και στα πλαίσια της επιδίωξης να γνωρίσουμε την Πατρίδα μας, μέλη, συγγενισμένοι και φίλοι του Τριστένου πραγματοποιήσαν εκδρομή την Κυριακή, στις 6 Μαΐου 2001, στην κεντρική Πελοπόννησο. Στην περιοχή του Χελμού, περάσαμε από το Λεβίδι, το «αρχοντοχωριό» της περιοχής, όπως είναι γνωστό. Στη συνέχεια, επισκεφθήκαμε το Σπήλαιο των Λιμνών, στην Καστριά, που την αξιοποίησή του και την τουριστική εκμετάλλευσή του έχει ο Δήμος της περιοχής. Από τα δύο χιλιόμετρα μήκους του, έχουν δοθεί στην περιήγησή τα πεντακόσια μόλις μέτρα, καθώς και τρεις από τις δεκαετίες λίμνες του, που διαμορφώθηκαν στο εσωτερικό του σε διάφορα επίπεδα και που αποτελούν μια από τις ιδιομορφίες του.

Το μεσημέρι, αφού διασχίσαμε μια κοιλάδα χιλιόμετρων, κατάφυτη με χιλιάδες πλατάνια, τοπίο που θύμιζε έντονα Ήπειρο και μας έκανε να αναφωνούμε κάθε τόσο: «μα εδώ είναι σαν την Ήπειρο!», φθάσαμε στο Πλανητήριο και τη λίμνη των κύκλων, στις πηγές του Αρσίνιου ποταμού. Σε χώρο διαμορφωμένο σαν τα «Πλατανάκια» του Λούρου μας, με τις ιχθυοκαλλιέργειες

της πέστροφας, που φτάνει ζωντανή και στα κάρβουνα στο πιάτο των επισκεπτών. Το απόγευμα βρεθήκαμε στην περιοχή του Μέναιου, στην όμορφη Βυτίνα, την πατρίδα του συγγραφέα της Ιστορίας του Ελληνικού Έθνους, του Παπαρηγόπουλου. Η κρύα βροχούλα της βροχής την περιπλάνησή μας στην πόλη. Η αντιπρόεδρος της Αδελφότητας Νότα Βάσιου με την πρόσχαρη διάθεση εξυπηρέτησής και την ξενάγησή με την ευχάριστη φωνή της, ομόρφυνε πολύ τη διαδρομή μας. Μας είχε δε και μια ευχάριστη έκπληξη: μας ανακοίνωσε πως αντιπροσωπεύει μας προσκλήθηκε και παραβρέθηκε στη συνεστιάση του ...Τριστένου Δωριδίου, του οποίου η ύπαρξη έγινε γνωστή από συμπτωματική επαφή της Αγγέλας Αθανασίου με Τριστενιώτισσα της Δωριδίου. Στη γιορτή η ατμόσφαιρα ήταν πολύ συγκινητική. Τις σύντομες προσφωνήσεις ακολούθησε η ανταλλαγή δώρων και η έκφραση της ζωηρής επιθυμίας για στενές σχέσεις και κοινές εκδηλώσεις των δύο Τριστένων μας. Η επιστροφή μας ήταν το ίδιο ευχάριστη και στις 10 περίπου το βράδυ αποβιβάστηκαμε στο Πεδίο του Άρεως, από όπου ξεκινήσαμε και αποχωρήσαμε με τις ομορφότερες εντυπώσεις.

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΩΝ

1. ΕΟΡΤΑΣΜΟΣ ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ

Την Παρασκευή 20 Απριλίου, γιορτή της Ζωοδόχου Πηγής, άνοιξε την πόρτα το μοναστήρι της Παναγίας των Ασπραγγέλων στους ευσεβείς προσκυνητές.

Την παραμονή της γιορτής έγινε αγρυπνία υπό το φως των κεριών και με τις γλυκιές ψαλμωδίες του Λάκη και του Σωτήρη, οι δεήσεις έφθαναν ως τον ουρανό. Την ημέρα της γιορτής όλοι οι προσκυνητές αφού γεύτηκαν τον πρωινό καφέ στην κουζίνα του μοναστηριού, παρακολούθησαν τη Θεία Λειτουργία. Τέλος έγινε ο αγιασμός στην αυλή του μοναστηριού και μοιράστηκε αντιδώρο και λουκούμι στους φίλους της μονής.

Πολλοί ήταν εκείνοι οι οποίοι άφησαν τον οβολό τους στην Παναγία για να διατηρείται και να συντηρείται το μοναστήρι.

Ο οικοδεσπότης του μοναστηριού Φρίξος Τσολάκης προσπαθούσε να ευχαριστήσει όλους τους προσκυνητές, κερνώντας τους τσίπουρο και κρασί.

Ευχόμαστε και του χρόνου που θα γιορτάσει το μοναστήρι να είμαστε όλοι εκεί και η Παναγία πάντα να είναι βοηθός μας.

2. ΕΚΛΟΓΕΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΩΝ

Στην αίθουσα του Δήμου Κεντρικού Ζαγορίου στους Ασπραγγέλους στις 22 Απριλίου, ημέρα Κυριακή, έγιναν οι εκλογές του Πολιτιστικού Συλλόγου Ασπραγγέλων για νέο Διοικητικό Συμβούλιο.

Αφού διαβάστηκε η έκθεση της Εξελεγκτικής Επιτροπής έγιναν οι σχετικές διαδικασίες για τις εκλογές.

Η ολομέλεια με την ψήφο της εξέλεξε το νέο Διοικητικό Συμβούλιο που απαρτίζεται από τους:

- Καρβούνη Κων/νο, Πρόεδρος
- Παπάζογλου Ξενοφών, Αντιπρόεδρος
- Γκοζιζάνης Ξενοφών, Γραμματέας
- Κυριαζής Κων/νος, Ταμίας
- Φερρεντίνος Δημήτριος, Μέλος
- Κάτσενας Τρύφων, Μέλος
- Τσαπάρης Δημήτριος, Μέλος

Εξελεγκτική Επιτροπή:

- Λαδιάς Κων/νος
- Καρβούνης Βύρων
- Αθανασίου Νικήτορας

ΘΛΙΜΜΕΝΕΣ ΑΝΑΔΡΟΜΕΣ

Ξεφυλλίζοντας τον «Ηπειρωτικό Αγώνα»

Σάββατο 12 Μαΐου 1951, Φύλλο: 5587, δρχ. 500, Διευθυντής: Ευθύμιος Τζάλλας

Το παιδαγωγικό συνέδριο εις Κήπους (Ετήσιον «Εκπαιδευτικόν») Κάποιος καινούριος παιδαγωγικός αέρας άρχισε να πνέει στην εκπαιδευτική περιφέρεια Ζαγορίου-Μετσόβου. Στις 7 Μαΐου ο νεοποδοκτημένος επιθεωρητής Παναγιώτης Σφήκας συνεκάλεσε το πρώτο παιδαγωγικό συνέδριο εις Κήπους. Με την παρουσία του τίμησε το συνέδριο ο Γενικός Γραμματέας της Γ.Δ.Η. κ. Κωνσταντίνος. Ο πρόεδρος της κοινότητας Κήπων κ. Θεόδ. Θεοδοσόπουλος ευχήθηκε την ευδοκίαν των εργασιών. Κατόπιν ο διδάσκαλος Κήπων κ. Κων. Λαζαρίδης τόνισε τη σημασία που έχουν τα παιδαγωγικά συνέδρια. Ομιλήσε για τον μαρμαρόν των σχολείων του Ζαγορίου και εξέριξε την πίστη και την διαβεβαίωση των διδασκάλων να εργασθούν για την ανήλωση της μαρμαρόνης αυτής επαρχίας. Ο κ. Κωνσταντίνος ως εκπρόσωπος του Κράτους εξέριξε την προσπάθεια για την αναδιοργάνωση της χώρας και τον ρόλο που καλείται να παίξει ο διδάσκαλος του χωριού στη γενική προσπάθεια για την ανοικοδόμηση των ερειπίων της πατρίδος μας.

Υ.Γ. Αναδημοσιεύουμε το πιο πάνω σχετικά με το Παιδαγωγικό Συνέδριο στους Κήπους το μαρμαρόν 1951 από τον «Η.Α.» Ο «καινούριος παιδαγωγικός αέρας» όντως έκανε το θαύμα του. Σάρωσε τα πάντα κι έκλεισε σχεδόν όλα τα Σχολεία στο Ζαγόρι.

Αλησμόνητε Κώστα Λαζαρίδη... Μιλούσες για...μαρμαρόν τότε... Που να φανταζόσουν πως η ζωή θα τούδε... αλλιώς...

B.T.

Το νέο βιβλίο του συμπατριώτη μας Φάνη Τουλούπη

«Οι αγώνες των δασκάλων και η προσφορά τους κατά τον 20ο αιώνα»

• Βιβλιοκριτική από την Λουκία Τζάλλα

Το βιβλίο του Φάνη Τουλούπη με τον τίτλο: «Οι αγώνες των δασκάλων και η προσφορά τους κατά τον 20ο αιώνα» δεν είναι το βιβλίο ενός δασκάλου, που μόχθησε όλα τα χρόνια κάτω από αντίθετες συνθήκες για να προσφέρει γνώση και ιδανικά στα ελληνόπουλα. Είναι το βιβλίο ενός ειδήμονα, που συγκέντρωσε και κατέγραψε όλη την εμπειρία του γύρω από τους αγώνες του κλάδου για καλύτερη εκπαίδευση, για ελευθερία, για δημοκρατία.

Μέσα στις 150 περίπου καλοτισμένες σελίδες του βιβλίου του Φάνη Τουλούπη περιγράφεται ο αγώνας των δασκάλων, «οι οποίοι ζώντας κατά τον 20ο αιώνα μέσα σε ιδιαίτερα αρνητικές συνθήκες, δεν αγωνίζονται μόνον για να ανταποκριθούν στα εκπαιδευτικά και υπηρεσιακά τους καθήκοντα, αλλά αγωνίζονται και για θρησκεία, αξίες και ιδανικά».

Σύμφωνα με το συγγραφέα έτσι είναι οι μεγάλοι στόχοι και οι προτεραιότητες του συνδικαλιστικού τους κινήματος. Πρόκειται για τις προτεραιότητες, που χρειάζονται, όπως γράφει στον πρόλογό του, «εκπαιδευτική, κοινωνική, οικονομική, πολιτική, όπως και επίμονο αγώνας, αφοσίωση, πίστη, οπότε, αλλά και αντίσταση και αντοχή στις δυνάμεις που κωλύουν πολιτικές θυσίες».

Ενδιαφέρον πόνημα με τεκμηριωμένα στοιχεία, που χωρίζεται σε επί μέρους ενότητες. Ξεκινά από τις συνθήκες οι οποίες επικρατούσαν στο δασκαλικό κόσμο στις αρχές του 20ου αιώνα από ιστορική, πνευματική, εκπαιδευτική πλευρά. Ακολούθησε ο αγώνας για τη συλλογική οργάνωση των ελλήνων δασκάλων σε Ομοσπονδία. Και η συμβολή τους στον αγώνα του εκπαιδευτικού δημοκρατικού. Ανώτατη παιδαγωγική κατεύθυνση για δημοκρατική παιδεία στη συνέχεια και συμβολή στον αγώνα της εθνικής αντίστασης. Αλλά και αγώνας για την

αγώνας του βιοτικού επιπέδου τους. Τέλος περιγράφονται οι δοκιμασίες, οι θυσίες και το μνημόνός τους.

Στον επίλογο του Φάνη Τουλούπη μ' ένα ξεχωριστό και ποιητικό τρόπο γράφει, επισημαίνοντας ότι κανείς δεν πρέπει να εφησυχάζει σήμερα. Συλλογισμοί σαν αυτούς του απλότου πλάτους της παντοκρατορίας των ΗΠΑ, του απλότου οικονομικού ανταγωνισμού που ο Τόμας Χομπς, όπως γράφει, τον βάπτισε με το όνομα του βιβλικού θαλάσσιου τέρατος «Λεβιάθαν», ή των μεταπολεμικών των ηγεσιών, «των ονείρων του Ιονέσκου», οδηγούν στο συμπέρασμα, πως ο κόσμος της πάλης και του πνεύματος πρέπει να μπει μπροστά. Είναι ανάγκη να αναζητήσουμε και να ελπίσουμε, καταλήγει.

Το τελευταίο μέρος του βιβλίου περιλαμβάνει πίνακες απεργιστών αγώνων της Διδακταλικής Ομοσπονδίας Ελλάδας (Δ.Ο.Ε.).

Χρήσιμο βιβλίο, όχι μόνο για δασκάλους και μελετητές, αλλά και για κάθε νέο που πρέπει να γνωρίζει πως οι γίγες σε οποιοδήποτε επίπεδο κερδίζονται με προσπάθειες, με αγώνες και με θυσίες και πως πρέπει «πάντα να αγωνιζόμαστε, πάντα να αντιστάμε τα μάτια της ψυχής μας» κατά το Διονύσιο Σαξμάκη.

Ποιος είναι ο συγγραφέας

Ο Φάνης Τουλούπης γεννήθηκε στα Κέα Σαυωάνη του Ζαγορίου. Εργάστηκε ως δασκάλλος στη δημόσια εκπαίδευση. Διετέλεσε πρόεδρος της Δ.Ο.Ε. όπου διακρίθηκε για την προσοδοτικότητα και τη μαχητικότητα του. Υπήρξε συνεργάτης και συνεκδοχτής των λαοκρατικών περιόδων Ενδοπόρου (Γιάννινα 1957-1967) και Δοκίμια (Γιάννινα 1973-1974). Καρμάρω τον δημοσιοεπώνυμο επίσης στην Ηπειρωτική Εστία και σε άλλα περιοδικά.

Αλλά βιβλία του είναι «Για τη Δημοκρατία στη Δημοκρατική Εκπαίδευση» (Αθήνα 1985), «Εκπαίδευση και πολιτική εργλειωμάτων» (Αθήνα 1997) και ποιητική συλλογή με τον τίτλο «Φωνή Λεομίας» (Γιάννινα 1999).

Εφημ. «Ηπειρωτικός Αγών», 25/4/2001

ΝΕΑ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΥΛΛΟΓΩΝ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Ξεκίνησε η λειτουργία του καταφυγίου στη Βοβούσα

Αυστριακοί ορειβάτες, είναι οι πρώτοι πελάτες που φιλοξενεί το πρώτο στην Ελλάδα, ιδιωτικό Κέντρο Εξυπηρέτησης Ορειβατών «Βάλια Κάλντα», που από το περασμένο Σάββατο εγκαινιάστηκε και λειτουργεί κανονικά στην Βοβούσα.

Πολλοί ορειβατικοί όμιλοι, αλλά και μεμονωμένες ομάδες, έχουν ήδη κλείσει την παραμονή τους στο καταφύγιο για τις ορειβατικές τους εξορμήσεις μέχρι και τον ερχόμενο χειμώνα, ενώ αυξάνεται το ενδιαφέρον και από μη ορειβάτες, που θέλουν να περάσουν λίγες μέρες ξεγνοιασιάς, σε ένα πραγματικά αλπικό τοπίο.

Την Πρωτομαγιά δεκάδες συμπολίτες έφθασαν στο «Βάλια Κάλντα» και στο εστιατόριό του, γεύτηκαν την ντόπια κουζίνα. Αναμφίβολα λοιπόν ανοίγονται νέοι ορίζοντες για τον ορεινό τουρισμό από αυτό και παρόμοια καταφύγια που ενδεχόμενα θα ανεγερθούν σε διάφορες περιοχές του νομού και κυρίως στην περιοχή της Βοβούσας, όπου ήταν αισθητή η έλλειψη ξενώνων. Το νέο καταφύγιο «Βάλια Κάλντα», μπορεί να φιλοξενήσει 50 άτομα, ενώ το εστιατόριό του περισσότερους από 100.

Το περασμένο Σάββατο έγιναν τα εγκαίνια του καταφυγίου «Βάλια Κάλντα» στη Βοβούσα Ιωαννίνων. Ο χώρος είναι φιλικός προς το περιβάλλον και θα εξυπηρετεί ορειβάτες και επισκέπτες που θα φθάνουν μέχρι το χωριό. Τοπικές αρχές και πλήθος κόσμου συμμετείχαν στην εκδήλωση

Εγκαίνια

Στα εγκαίνια παραβρέθηκαν, ο υφυπουργός Γεωργίας Ε. Αργύρης, ο νομάρχης Ν. Ζαριπαλάς, οι δήμαρχοι Α. Ζαγορίου, Μετοβίου, Κ. Ζαγορίου, Τύμφης και Μολοσσών, οι πρόεδροι των κοινοτήτων Βοβούσας και Περιβολίου Γρεβενών, νομαρχιακοί σύμβουλοι, εκπρόσωποι των ΟΤΑ και ορειβατικών συλλόγων, καθώς και εκατοντάδες προσκεκλημένοι. Τον Μητροπολίτη εκπροσώπησε ο αρχιμαν-

δρίτης Φιλόθεος.

Ιδιοκτήτες του καταφυγίου, είναι ο μαθηματικός Γιάννης Βραζιτουλής και ο φυσικός Κώστας Γιαννούλης, από την Βοβούσα και οι δύο.

Ο υφυπουργός Γεωργίας κ. Αργύρης, μιλώντας στη τελετή των εγκαίνιων, αναφέρθηκε στην σημασία της πρωτοβουλίας για ίδρυση παρόμοιων τουριστικών εγκαταστάσεων στην ύπαιθρο του νομού, με αποτελέσματα θετικά στην συγκράτηση του πληθυσμού και στην ανάπτυξη τόσο

του τουρισμού όσο και της οικονομίας των ορεινών περιοχών μας.

Ο νομάρχης Ν. Ζαριπαλάς, επεσήμανε ότι τα τελευταία χρόνια, σε όλο το νομό, μέσα από κοινοτικά και εθνικά προγράμματα και τις δράσεις του αγροτουρισμού, έχουν δημιουργηθεί αξιόλογες οικογενειακές ξενοδοχειακές μονάδες, που αλλάζουν το τοπίο της υποδομής φιλοξενίας στην περιοχή.

Και συνέχισε: «Σε συνδυασμό με σοβαρές δυνατότητες των ήπιων εναλλακτικών

μορφών ξεκούρασης και αναψυχής που διαθέτει ο νομός μας, αποτελούν σημαντικό πόλο έλξης τουριστών. Το «Βάλια Κάλντα» δίνει αισθητικά με το πνεύμαφο περιβάλλον της περιοχής και με τους άνετους και ελκυστικούς χώρους του, ευχαρίστηση παραμονής στα πλαίσια της παραδοσιακής ζεστής ηπειρωτικής φιλοξενίας...».

Το νέο καταφύγιο, είναι περίπου 2 χλμ πριν την Βοβούσα, στον δρόμο που οδηγεί από τα Γιάννινα στο χωριό.

Στο Πάτιγκο Ζαγορίου

ΒΡΕΘΗΚΕ ΝΕΚΡΟΣ ΑΣΠΡΟΣ ΓΥΠΑΣ

• Απειλούνται με εξαφάνιση τα πανέμορφα αποδημητικά

Νεκρό βρέθηκε στο Πάτιγκο Ζαγορίου το πανέμορφο αποδημητικό της φωτογραφίας.

Πρόκειται για έναν άσπρο γύπα, κονκάλιο ή τ' άλλο του κοινού, όπως το αποκαλούν στα μέρη μας.

Παλιότερα, δεκάδες εκπρόσωποι του συγκεκριμένου είδους, αναζητούσαν καταφύγιο στην περιοχή. Ο ερχομός τους ήταν ταυτόσημος με τον ερχομό της άνοιξης.

Τα τελευταία χρόνια όλο και λιγότεροι άσπροι γύπες έφταναν στο Νομό. Φέτος μόνο ένα ζευγάρι έφτασε την φωλιά του στο Πάτιγκο. Δυστυχώς όμως το ένα από τα δύο αβγά πτηνά βρέθηκε νεκρό.

Εκτιμάται ότι έφαγε φώλια που είχαν τοποθετήσει οι κάτοικοι του χωριού. Ο άνθρω-

Ποιος για μια ακόμη φορά, πήρε με τον χειρότερο τρόπο την φύση και περιβάλλοντα; Πρωινό Λόγος, 1/5/01

ΝΕΑ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΥΛΛΟΓΩΝ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

ΔΙΛΟΦΟ

Το Εκκλησιαστικό Συμβούλιο του Ιερού Ναού «Κοιμήσεως της Θεοτόκου» Διλόφου, αναφορικά με τα έργα που έγιναν, κάνει γνωστά στους συγχωριανούς και τους ενορίτες τα ακόλουθα:

I. Το έτος 1999:

α) Για την ανακατασκευή της στέγης του ναυδρίου των Ταξιαρχών διετέθηκαν:

i) Από το Εκκλησιαστικό Ταμείο	δρχ. 449.260
ii) Από τους ενορίτες (απ' ευθείας)	δρχ. 507.000
Σύνολο δρχ.	956.260

β) Για την ανακατασκευή της στέγης και τμήματος του τοίχου του εκκλησιαστικού οικισμού «Χαίρια» διετέθηκαν:

i) Από το Εκκλησιαστικό Ταμείο	δρχ. 580.000
ii) Από τους ενορίτες (απ' ευθείας)	δρχ. 418.500
Σύνολο δρχ.	998.500

Σημείωση: 1) Στα από το Εκκλ. Συμβούλιο διατεθέντα ποσά περιέχεται και η προσφορά του Αρ. Τσοφόπουλου δρχ. 100.000.

2) Ο Μορφωτικός-Εξωραϊστικός Σύλλογος Διλόφου κατέβαλε απευθείας δρχ. 100.000 (για τα «Χαίρια»).

II. Το έτος 2000:

α) Για την ανακατασκευή της στέγης του εξωκκλησίου του Αγίου Γεωργίου διατέθηκαν

β) Για τη συντήρηση του καμπαναριού	δρχ. 157.000
γ) Για την επισκευή του αποχωρητηρίου	δρχ. 263.000

και δ) Για μικροεπισκευές στα εξωκκλήσια των Αγ. Μηνά και Αγ. Ιωάννη ως και στο ναΐσκο των Αγ. Αποστόλων	δρχ. 115.000
Σύνολο δρχ.	1.728.663

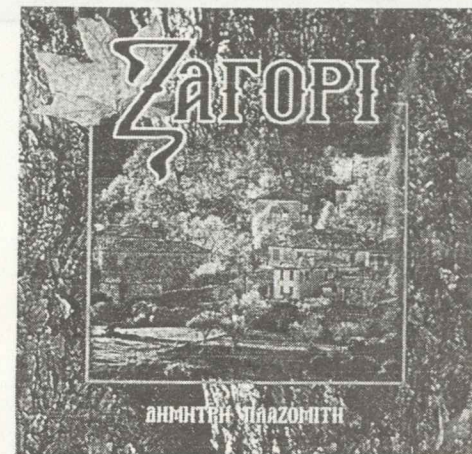
Από το ποσό αυτό το Εκκλ. Συμβούλιο διέθεσε	δρχ. 498.663
και οι ενορίτες (απευθείας)	δρχ. 1.230.000

Με τα χρήματα του Εκκλ. Ταμείου πληρώθηκαν τα υλικά και με τα χρήματα των ενοριτών πληρώθηκαν τα εργατικά, τα οποία οι ενορίτες κατέβαλαν απευθείας στους τεχνίτες.

Εκτός από αυτά το Εκκλ. Συμβούλιο αγόρασε άμφια και καλύμματα του Αγ. δισκοπότηρου αξίας 284.700 δρχ., που προέρχονταν από δωρεά ανώνυμου 310.000 δρχ.

Στο ποσό που πρόσφεραν οι ενορίτες περιλαμβάνεται και η προσφορά της Μάχης Κώστα δρχ. 50.000.

Το Εκκλ. Συμβούλιο ευχαριστεί θερμά όλους τους συγχωριανούς και τους ενορίτες για τις προσφορές τους, είτε αυτές αναφέρονται είτε όχι και ανεξάρτητα από το ύψος της κάθε προσφοράς τους. Ομολογουμένως αξίζει και με το παραπάνω η προσφορά τους, όταν μάλιστα πρόκειται για ένα μικρό χωριό. Εύγε!

ΠΡΟΣ «το Ζαγόρι μας»

Ψάχνοντας κάποια καλή τεύχη ενός περιοδικού, βρήκα μία κριτική για το δίσκο ακτίνας «ΘΕΟΦΑΝΗΣ» του Θεοσαλονικιώτη Δημήτρη Πλαζομίτη. Στη συνέχεια διαπίστωσα ότι είχε εκδώσει ένα άλλο δίσκο ακτίνας με τίτλο «ΖΑΓΟΡΙ». Επικοινωνώντας μαζί του, μου το έστειλε.

Ο Πλαζομίτης είναι ένας σεμνότατος, βαθύτατα θρησκευόμενος μουσικός - συνθέτης - ερμηνευτής των έργων του. Με εργαλείο μια σειρά ει-

δικών τροποποιημένων συνθετικών, επιχειρεί να εκφράσει τις προσωπικές του ευαισθησίες για τον άνθρωπο, τη φύση, την κοινωνία. Ο σεβασμός του για τις ηθικές αξίες, η απέραντη αγάπη του για τη φύση, αποτελούν τους διαύλους διοχέτευσης των εσωτερικών του αγωνιών.

Μη νομίζει κάποιος πως τα τραγούδια του είναι παραδοσιακά. Οι επιρροές του από την εκκλησιαστική παράδοση και στη συνέχεια από τη δημοτική και τη λαϊκή μας μουσική, τον οδηγούν στη δημιουργία ενός δικού του ηχοχρωματικού κόσμου συμπαρασύροντας τον ακροατή σ' ένα θεσπέσιο μαγευτικό ταξίδι.

«... Ο Θεός είναι παντού. Όλα μυστικά Τον συναντούν: παράξενα βοτάνια στις πλαγιές του φαραγγιού όπως καθρεφτίζονται στα νερά του ποταμού, του δάσους οι σκιές, οι σκούρες φυλλωσιές, τα σπύτια οι αιυλές, οι πέτρινες σκεπές, τα τοξωτά γεφύρια, τα έρμα μοναστήρια, οι ορθοπλαγιές, οι απόκορμες κορφές, των βράχων οι σπηλιές...», γράφει στο μικρό αλλά πολύ όμορφο ένθετο του δίσκου.

Στο τρίτο τραγούδι με τίτλο «Ο Θεός είναι παντού», ο συνθέτης απαγγέλει: «Φαράγγι της καρτερικής οδοιπορίας, φαράγγι των εμπνεύσεων και της ομορφιάς. Λέω πως ξαφνικά θα δω να έρχεται από απέναντι ο Κωνσταντίνος Λαζαρίδης, ο δάσκαλος με το βοτανοσυλλέκτη του στον ώμο. Ζει ακόμα εκεί μέσα στο φαράγγι, είδα πολλές φορές τη σκιά του. Θα μας πει ατέλειωτες ιστορίες για τον τόπο».

Το καλό περιοδικό Tazz και Tzaz (απ' όπου και τα περισσότερα στοιχεία), τον τοποθετεί ισάξιο του Σταμάτη Σπανουδάκη.

Σίγουρα αξίζει στο Δημήτρη Πλαζομίτη, που οι επινοήσεις του στον τόπο μας είναι αμέτρητες, σ' αυτόν τον εραστή του Ζαγορίου, το ελάχιστο τίμημα. Της ακρόασης και των υπόλοιπων δίσκων ακτίνας που έχει εκδώσει. «Εν χορδαίς και οργάνων», «Προσφύριον», «Ημέρες», «Καστοριά», «Θεοφάνης», «Αθάτα Περάσματα» είναι μερικά απ' αυτούς.

Πολύβιος Καρούς

Δηλητηρίασαν το τελευταίο Κονκάλιο

ΚΥΝΙΚΗ ΥΠΟΔΟΧΗ ΜΕ ΔΗΛΗΤΗΡΙΟ

Νεκρό βρέθηκε την περασμένη εβδομάδα το ένα από τα δύο κονκάλια (Νεοφρον περσποριτς) που είχαν απομείνει στον Εθνικό Δρυμό Βίκου-Αώου. Όπως σημειώνει η Πίνδος Περιβαλλοντική και ο Σύλλογος Προστασίας της Ηπειρωτικής Φύσης: «Ο μικρός αυτός γύπας (κονκάλιο ή ασπροπάρης) ερχόταν κάθε χρόνο από την Αφρική στο φαράγγι του Βοϊδομάτη όπου και έφτιαχνε τη φωλιά του. Δυστυχώς τη φορά αυτή του έγινε υποδοχή με δηλητηριασμένα δολώματα που ασυνείδητοι είχαν τοποθετήσει μέσα στον πυρήνα του Δρυμού. Ως γνωστόν όλοι οι γύπες τρέφονται με ζώα που δεν σκοτώνουν οι ίδιοι, αλλά έχουν ήδη πεθάνει από άλλες αιτίες. Το γεγονός αυτό τους καθιστά ιδιαίτερα ενάλωτους, αφού δεν έχουν την ικανότητα να διακρίνουν

εάν η τροφή τους είναι δηλητηριασμένη ή όχι. Από αυτήν την αιτία έχουν εξαφανιστεί σχεδόν όλα τα όρνια και οι γυπαετοί από το Ν. Ιωαννίνων, ενώ τα κονκάλια έχουν μειωθεί δραματικά. Ο θάνατος του ενός μέλους —και πιθανά και του άλλου— του τελευταίου ζευγαριού των κονκάλων που επιβίωσαν στο φαράγγι του Βοϊδομάτη, αποτελεί ίσως την τελευταία σκηνή του δράματος».

Αύσεις

Οι δύο σύλλογοι ζήτηνε από τις αρμόδιες υπηρεσίες των Υπουργείων Γεωργίας και ΠΕΧΩΔΕ καθώς επίσης και της Περιφέρειας Ηπείρου:

- Να διαλευκάνουν την υπόθεση.
- Να φροντίσουν άμεσα για τον τεμαχισμό της παράνομης τοποθέτησης δηλητη-

ριασμένων δολωμάτων.

• Να δώσουν ιδιαίτερη βαρύτητα στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι δύο Εθνικοί Δρυμοί του Νομού Ιωαννίνων (Βίκου-Αώου και Πίνδου-Βάλια Κάλντα).

• Να φροντίσουν για την ορθή διαχείρισή τους και να προβούν στην πρόσληψη μόνιμων ειδικά εκπαιδευμένων φυλάκων που σήμερα σκανδαλωδώς δεν υπάρχουν.

• Να συντομεύσουν τις διαδικασίες ίδρυσης του ενιαίου Εθνικού Πάρκου Βόρειας Πίνδου και να προβούν το συντομότερο δυνατό στη σύσταση του ένα φορά διαχειριστής του, επανδρωμένου με κατάλληλο προσωπικό (επιστήμονες και φύλακες).

(Ηπειρ. Αγών, 1 Μαΐου 2001)

Από τη συλλογή Δημοτικών Τραγουδιών του κ. Αχιλλέα Λένη. Αφηγήτρια η Μαρίνα Λωλίδη απ' το Στοίβοβο.

ΤΟ ΜΑΡΓΙΟΛΙΚΟ

Για ιδέστε το Μαργιόλικο τ' αναθεματισμένο, πως σέρνει το φεσάκι του αχ Μαρούσω μ' αχ! πως στρίβει το μουστάκι του σαν νάταν μεθυμένο, δεν είμαι 'γω Μαργιόλικο ούτε και μεθυμένο, η αγάπη μ' έβαλάντωση μ' έχει βαλάντωση, σαράντα κίτρινα φλωριά δεμένα σ' ένα ράμμα, πάρα τα Μαρούσιω μ' μια βραδιά να κοιμηθούμ' ανάμα.

—Φωτιά να κάψει τ' άσπρα σου, φωτιά και τα φλωριά σου, τα κάλλι μου δεν τάχω 'γω νάρθουν στην αγκαλιά σου, τούτος ο άσπρος μου λαμύς και τα γλυνά μου μάτια, με σένα και τους όμοιούς σου δε γίνονται πραγμάτεια.

Η ΤΡΥΓΟΝΑ

Φεγγάρι φεγγαράκι μου τρυγόνα μου τρυγόνα, τρυγόνα κυκλωμένο τρυγόνα μου γραμμένη, αντού ψηλά που περπατείς τρυγόνα μου τρυγόνα, και χαμηλά λογάξεις τρυγόνα μου γραμμένη.

Μην είδες μην ελόγισες τρυγόνα μου τρυγόνα, τον αγαπητικό μου τον άνδρα το δικό μου, σε τι σοκάκια περπατάει τρυγόνα μου τρυγόνα, και μένα που μ' αφήνει τρυγόνα μου γραμμένη, σε τι ταβέρνες πάθει τρυγόνα μου τρυγόνα, κι εγώ έχω τον καμπί μου τι σέβεις μαράμνη, σαν τα χεράκια που κερνούν τρυγόνα μου τρυγόνα, και τα δικά μου τρέμουν τρυγόνα μου γραμμένη, τίνος ματάκια τον κοιτούν τρυγόνα μου τρυγόνα, και τα δικά μου κλαίει τρυγόνα μου γραμμένη, τίνος χειλάκια τον φιλούν τρυγόνα μου τρυγόνα, και τα δικά μου σκάζουν τρυγόνα μου γραμμένη.

Ο ΚΥΝΗΓΟΣ

Παίρνω τα ζαγαράκια μου και πάω να κυνηγήσω, λαγούς τρυγόνα για να βρω και πάλι να γυρίσω, στα δάση που κυνηγάγα μέσα σ' αυτά τα όρη, τα ζαγαράκια βόβγαλαν μια ζηλέμενη κόρη, τόσο καλή και όμορφη και μαγαρισταρένια, που έπλενε και λείκωνε σε βρύση κρύσταλλενα, της δίνω το μαντήλι μου κι εγώ να μου το πλύνει, της κόρ' ήταν πολύγνωστη και πάλι μου το δίνει, πάρα το μαντηλάκι σου, δεν ξέρω να το πλύνω, γιατί είναι η ώρα στις εννιά δεν έχω που να μείνω, κι αν είναι η ώρα στις εννιά, έλα στην κάμαρά μου, έχω μπουζούκια και βιολιά για σένα περδικά μου.

Ο ΣΤΑΥΡΕΚΑΣ

Στα χίλια οχτακόσια και στα οχδόντα δυο κίνησε ο Σταυρέκας να πάει στο Στολόβο, κακό σκοτό όπ' είχαν οι κλέφτες τα σκυλιά τον Τόμπολο το Ζιάπη να σφάζουν σαν τ' αρνά. Γενναίοι Φραγκαδιώτες γυναίκες και παιδιά αρπάξουν τ' αρμάτα τους γλυτών' το Στολόβο, εννέα σκαλούς πήραν δούλους και τον παπά και το Νικόλα Ράφη πήραν και ξαγορά και ο Νικόλας Ράφης ήταν άνθρωπος καλός και τον εγλήτωσε ο Θεός.

ΤΟ ΟΡΦΑΝΟ ΠΑΙΔΙ

Εγώ είμαι τ' ορφανό παιδί, αίντε κοίνα Ρήνα το παιδί, από μάνα από πατέρα από καλή-καλή κοπέλλα. Και πήγα κι' εργογιάστηκα σε μια κυρούλα πιάστηκα, μου μίλησαν τ' αδελφιά μου, να πάω να με παντρέψουνε. —Παιδί μ' αν θέλεις παντρεϊά, αν θέλεις μαύρα μάτια, εγώ έχω δούλες δώδεκα και δούλες δεκαπέντε. —Κοίτα λεβέντη μ' διάλεξε αυτή τη μαυρομάτα, αίντε κι αυτή τη γαλανή πο' να γεμάτη στο φλουρί.

Σουσάκι Κορινθίας
10 Απριλίου του 2001

ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ

Αγαπητοί φίλοι γειά σας

Με χαροποίησε ιδιαίτερα το κλισέ του περιοδικού: Μάρτιος 2001 «Το Ζαγόρι μας», που αναφέρεται στην εκλογή της Ελευθερίας Ι. Νικολαΐδη, ως Προέδρου της Ε.Η.Μ. Με τη Λίτσα Νικολαΐδη, γνωρίστηκε το 1973, όταν μαζί με τον Κώστα Φρόντζο - Πρόεδρο τότε της Ε.Η.Μ., μας επισκέφτηκαν στη Ζίτσα. Με το σύζυγό μου Σταύρο Καρβέλη εγκάρδιο φίλοι, αλλά και με μένα, από τις λαϊκές γιορτές του διδ/λείου, ο Κώστας Φρόντζος, για δεύτερη φορά με τον Κώστα Φρόντζο στο σπίτι μας. Η πρώτη φορά, ήταν το 1967 όταν η Ε.Η.Μ., με πρόεδρο τον Κ. Φρόντζο, οργάνωσε την τριήμερη γιορτή του κρασιού της Ζίτσας, στο λόφο του Αη-Λια, όπου και το ομώνυμο Μοναστήρι (Ηπειρωτικό Μέλλον 6/11/67). Και η δεύτερη, το 1973. Ήπιαμε τον καφέ μας και συζητήσαμε και

αποφασίσαμε να δωρίσουμε στην Ε.Η.Μ. το καινούργιο σπίτι και το παλιό (το κάτω) με όσα αντικείμενα υπήρχαν στα δυο σπίτια, για να γίνει ένα Λαογραφικό Μουσείο. Υπογράψαμε το συμβόλαιο στο Συμβολαιογραφείο του Κ. Τζάλλα.

Θυμάμαι όταν μας είπε: Το Μουσείο θα γίνει και κοιτάξε με αισιοδοξία τη Λίτσα στα μάτια. Και θα συμπληρώσει στην απουσία της: «Η Λίτσα, είναι δύναμη και στήριγμα στο έργο μου!». Κι όσες φορές αργότερα επισκεφτόμασταν τον Κ. Φρόντζο στο Μέγαρο Τσοίτσα, μας υποδέχονταν και η Λίτσα, η οποία και μας πρόσφερε το σχετικό κέρασμα! Η Λίτσα, ήταν τότε νεαρή κοπέλα, φιλόλογος. Πάντα με πρόσωπο δροσερό και χαμόγελο, που ακτινοβολούσε τη χαρά και την αισιοδοξία. Από τότε συνδεθήκαμε, μαζί και η

κόρη μου Ελένη, δασκάλα. Στην κολόνα της εξώθυρας, εντοίχισε μαρμαρινή επιγραφή, με χρυσά γράμματα: Λαογραφικό Μουσείο Ε.Η.Μ. κλπ., έβαλε τηλέφωνο και ηλεκτρικό ρεύμα. Επισκέπτονταν και με τη Λίτσα και με τον κ. Δάκκαρη και άλλα άτομα και σε κάποια φορά θα μου πει: «πίνουμε κι ένα καφεδάκι... οραματιζόμενοι... αυτό το Μέγαρο, που εκτός από τον πλούτο του Μουσείου, θα έχει και αίθουσα πολλαπλών εκδηλώσεων, ξενώνα για "υψηλά πρόσωπα", που θα γεύονται και το εξαίρετο ζιτωτικό κρασί, που θα παράγεται στο αμπέλι μας και θα βριζοκοί στα δρύινα βαρέλια που είναι στο υπόγειο...». Δυστυχώς... το Μουσείο δεν έγινε, για τις μεγάλες αντιξοότητες που δημιουργήθηκαν κοντά και η υγεία του μεγάλου οραματιστή Κώστα Φρόντζου!!

Στο βιβλίο μου: το οδοιπορικό μιας δασκάλας, στη σελίδα 42-43, σχετικό κείμενο.

Στο Αρχείο μου, υπάρχει σχετική επιστολή του. Σε μια επίσκεψή μας, μας ξενάγησαν σ' ένα μεγάλο δωμάτιο - θησαυροφυλάκιο λαϊκής τέχνης - όπου φυλάγονταν στολές, αντικείμενα διάφορα, ό,τι είχε συγκεντρώσει και συγκεντρώνει - το όραμά του, το παθός του. «Αυτά... και πολλά άλλα... θα πλουτίσουν το Λαογραφικό μας

Μουσείο στην ιστορική και πολιτισμική για τα εκλεκτά χωριά της κομόπολης Ζίτσα». Το 1967 στην τριήμερη γιορτή του Κρασιού, στον Αη-Λιά της Ζίτσας, ο λόφος του, για πρώτη φορά, στήθηκε από το στόμα του Κ. Φρόντζου — με ιδιαίτερο τόνο στην νή του — η ανάγκη της ίδρυσης ενός Οικογενειακού Μουσείου! — Και τον υποποείο έγινε και γράφει την ιστορία του. Ο λόγος έγινε απόρροιο βλάβας και κάρσιου!.

Η εκλογή της Ελευθερίας Ι. Νικολαΐδη, ως προέδρου της Ε.Η.Μ., τιμά και επισφραγίζει την προσωπικότητά της, που το έργο της Ε.Η.Μ. βρίσκεται στην ψυχή και στη σκέψη της τόσο... γιατί για να γίνει τώρα και επίσημα αναγνώριση του. Τιμά όμως και όλα τα εκλεκτά μέλη της Ε.Η.Μ. που με την ομόφωνη ψήφο της σφράγισαν την αναγνώριση της ολης μακροχρόνιας προσφοράς της.

Η Ελευθερία Ι. Νικολαΐδη — κόρη διακεκριμένου συγγραφέα, του Γιάννη Νικολαΐδη — να καθήγητρια στο Πανμύριο στον Τομέα της Νεότερης Ιστορίας και Λαογραφίας, γεγονός που συσχετίζεται και πλουτίζει άμεσα με το πολιτιστικό και λαογραφικό έργο της Ε.Η.Μ.

Και από τη στήλη αυτή, περιοδικού μας... ως δεχτεί το Ζαγόρι μας συγχαρητήρια, για την εκλογή της και με υγεία, ευημερία και αισιοδοξία να συνεχίσει το έργο της.

Δέσπω Καρβέλη

ΒΡΑΒΕΙΟ ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ ΑΝΔΡΕΑ ΘΕΜΕΛΙΑ (Μια επιστολή του διαθέτη)

Θεσ/νίκη 20η Απριλίου 2001

Προς την Συντακτική Επιτροπή της εφημερίδας «Το Ζαγόρι μας»

Βρίσκομαι σήμερα στην πολύ δυσάρεστη για μένα θέση να επικοινωνήσω μαζί σας για να σας εκθέσω ένα προσωπικό μου θέμα που με πικρανε πολύ και με απογοήτευσε. Γνωρίζετε βέβαια την προ πενταετίας προσφορά μου προς την Κοινότητα Μονοδενδρίου — γενέθλιον τόπο μου — στη μνήμη του πατέρα μου Ανδρέα. Δημοσιεύσατε μάλιστα τότε παρά την αντίθετη επιθυμία μου, που την εξέφρασα στο μέλος της συντακτικής επιτροπής κ. Σάββα Θεοδώρου, το σχετικό σχόλιό σας στο υπ' αρ. φύλ. 218, Ιούλιος 1996, σελ. 13.

Όταν, πλημυρισμένος από χαρά και συγκίνηση αποφάσισα και υλοποίησα την προσφορά μου, δεν ήταν δυνατό να διανοηθώ ότι θα ακολουθούσαν πράξεις και συμπε-

ριφορές των αρμοδίων, που γκρέμιζαν και τόσο γρήγορα στα, ό,τι αγνό και ωραίο είχε φέρει στην καρδιά μου.

Για την πλήρη ενημέρωσή σας εσωκλείω μερικά σχετικά έγγραφα που ανταλλάξαμε με την Κοινότητα και που αποδεικνύουν ότι χωρίς δική μου υπαιτιότητα χητκα δυσμενείς και κακοήγες ρακτηρισμούς και κινήσεις εκτεθώ έτσι στους πρώην αντιπαραπονομένους μου ώστε να κατηγορηθώ για ασυνέπεια.

Τελειώνοντας θέλω να επισημάνω ότι, αφού πια καταποτισμένα κατανοήσατε την οδυσσεία μου απόφαση να διακόψω την προσφορά μου.

Και κάτι ακόμη. Σε αντίθεση με την προ βετίας επιθυμία μου, τη φορά σας παρακαλώ να ενημερώσετε την καινούργια επιτροπή μου.

Σας ευχαριστώ
Σπύρος Θεμελιάς

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΑΓ. ΜΗΝΑΣ
Συγχαρητήρια

— Τον ανηψιό μας Δημήτριο Καρυπίδη, που πήρε το πτυχίο της Ιατρικής του Πανεπιστημίου Αθηνών, ευχόμαστε εγκάρδια συγχαρητήρια και καλή σταδιοδρομία.

Παναγιώτης και Λέλα Παπανικολάου

Θάνατοι

— Πέθανε ξαφνικά μέσα στο σπίτι του την Τετάρτη 16/5 ο Γεώργιος Σουρλούκας, 50 χρόνων, ιδιοκτήτης του γνωστού κέντρου «Μυρσίνη» στο Βοϊδομάτι.

Στην οικογένειά του και σ' όλους τους συγγενείς του, ειλικρινή συλλυπητήρια.

«Το Ζαγόρι μας»

ΑΡΙΣΤΗ

Θάνατοι

— Πέθανε και κηδεύτηκε στην Αρίστη, στις 29 Απριλίου, ο Γιάννης Π. Ζαχαράκης.

Στη γυναίκα και τα παιδιά του και σ' όλους τους συγγενείς του θερμά συλλυπητήρια.

«Το Ζαγόρι μας»
Β.Τ.

ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ

Θάνατοι

— Σε ηλικία 74 χρόνων πέθανε και κηδεύτηκε στους Ασπραγγέλους ο χωριανός μας Περιελής Κατσούλης.

Ο Πολ. Σύλλογος Ασπραγγέλων εκφράζει στη σύζυγό του Γιαννούλα, στο γιο του Κων/νο και στην κόρη του Ευδοξία τα θερμά του συλλυπητήρια.

Πολ. Σύλ. Ασπραγγέλων

ΒΙΤΣΑ

Βαπτίσεις

— Στις 6 Μαΐου στα Γιάννινα και στον Ι.Ν. Αγίου Γεωργίου, έγινε η βάπτισμα του πρωτότοκου αγοριού του Δημήτρη και της Μαρίας Τσουμάνη. Ανάδοχος ο Δημήτρης Κίρκας και τ' όνομα αυτού Χριστόφορος.

Να τους ξήσει.

Φ.Β.

Θάνατοι

— Στην Αθήνα πέθανε και κηδεύτηκε ο χωριανός μας Χρήστος Οδ. Πετοέλης.

Στην οικογένειά του, σ' αδελφία του και λοιπούς συγγενείς, θερμά συλλυπητήρια.

Φ.Β.

— Συμμετέχουμε ολόψυχα στο πένθος για το θάνατο της εξαδέλφης μας Ουρανίας Βούλτσου (Βουλτζάτη) στην Αμερική στις 12 Απριλίου. Εκφράζουμε τα βαθύτατα συλλυπητήρια μας στις αδελφές της Γε-

ωργία, Ελένη, Μαρία και Ελπίδα.

Ελευθερία Νικολαΐδου

Φίλιππος και Ελένη Νικολαΐδη

ΚΑΤΩ ΠΕΔΙΝΑ

Γεννήσεις

— Ο Πέτρος και η Γωγώ Μπασιγιάννη απόκτησαν μια χαριτωμένη κορούλα. Στους ευτυχείς γονείς ευχόμαστε να τους ξήσει και να είναι τυχερή. Το αυτό ευχόμαστε και στους παππούδες.

Οικογένεια Γιάννη Στούπη
Οικογένεια Βασ. Τζιόβα

ΚΑΠΕΣΟΒΟ

Ευχαριστήρια

— Ο Πολιτιστικός Σύλλογος Καπεσόβου «ΑΛΕΞΗΣ ΝΟΥΤΣΟΣ», εκφράζει τις ευχαριστίες του για τις παρακάτω ενισχύσεις:

α) Στον κ. Αμύλιο Σαρηγιάννη για την προσφορά ποσού 500.000 δρχ. που θα διατεθεί σε πάγιες αθλητικές εγκαταστάσεις στην Πασχάλει Σχολή.

β) Στην κ. Ευγενία Βούστρου για την προσφορά ποσού 200.000 δρχ. για τις ανάγκες του Συλλόγου, στη μνήμη της πολυαγαπημένης κόρης της Βούλας Βούστρου-Τασιούλα.

γ) Στον κ. Γιάννη Φαναράδη, φίλο του Συλλόγου μας, για την προσφορά ποσού 20.000 δρχ.

δ) Στην κ. Γεωργία Δούκα και στον κ. Τάσο Δούκα που κατέθεσαν από 10.000 δρχ. καθένας και στις οικογένειες Ανδρέα Τόλογλου, Οδυσσέα Τόλογλου και Παναγιώτη Δούκα που καθεμιά κατέθεσε από 10.000 δρχ. στη μνήμη του Γιάννη Ζούκη.

Το Διοικητικό Συμβούλιο

ΛΕΠΤΟΚΑΡΥΑ

Θάνατοι

— Πέθανε στις 6/5 και κηδεύτηκε στη Λάρισα όπου διέμενε μόνιμα ο Αλέξης Μασούρας σε ηλικία 80 ετών.

Στ' αδέρφια του και τους συγγενείς του τα ειλικρινή μας συλλυπητήρια.

«Το Ζαγόρι μας»

ΤΡΙΣΤΕΝΟ

Θάνατοι

— Πέθανε την εβδομάδα του Πάσχα, Πέμπτη 19/5 και κηδεύτηκε την επομένη, με πάνδημη συμμετοχή στον Αη-Λια του Τριστενού ο Θράσιβουλος Σαλταπίδας, σε ηλικία 90 ετών.

Μνημόσυνο

— Την Κυριακή 6/5 έγιναν στον Άγιο Γεώργιο Τριστενού τα «Σαράντα» της Βασιλικής Τζιμούργου, που απεβίωσε στα Γιάννινα στις 5/4/2001.

Φάνης Πασπαλιάρης

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΕΣ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΑΝΤ. ΠΑΠΑΚΩΣΤΑΣ

(Πέτρα Ζαγορίου)

Απεβίωσαν και εκηδεύθη εις Εκάλην Αθηνών ο Δημήτριος Αντ. Παπακώστας από την Πέτρα Ζαγορίου Ιωαννίνων ετών 85, συνταξιούχος, Αστυνομία, Πειραιώς, Γενικός Διευθυντής Α'. Εις την κηδείαν του παρέστησαν πλήθος φίλων, ως και οι εν Αθήναις διαμένοντες συγγενείς και συγχωριανοί του. Ο θάνατός του ανηγέθη εις την γενετήριάν του και οι καμπαίνες των 4 Εκκλησιών Πέτρας ήχησαν πενθίμως και οι χωριανοί έπαυσαν αμέσως τας εργασίας των κατά την ημέραν εκείνην, ως το έθιμον συμμετέχοντες εις το πένθος και τιμώντες την μνήμη του μεταστάντος, ο οποίος ήτο εκλεκτός και αγαπητός τέκνον του χωριού, καλός πατριώτης με πολλές διαφείες εις το χωριό μας, εκλεκτός μέλος της Αδελφότητος πετρωτών «η ΠΡΟΟΔΟΣ» ενισχυτής αυτής δια την εκτέλεσιν κοινωνικών έργων εις το χωριόν μας. Ητο αξιοπρεπής με θαυμάσιον και ενάρετον χαρακτήρα, γεμάτος καλωσύνην και αγάπην. Πάντοτε βοηθούσε όπου ήτο ανάγκη και όπως έπρεπε συγχωριανούς του, όταν ήρχοντο εις τας Αθήνας.

Ητο άριστος οικογενειάρχης, πιστός χριστιανός και υπερήφανος Έλληνας με προσφοράν πολλών και καλών υπηρεσιών. Εμόρφωσε και απεκατέστησε άριστα τα δύο παιδιά του Αντώνιον και Γεωργίαν και αξιόθνη με κρητίσει εις την αγκαλία του εγγόνου. Εφάνη αντάξιος υιός του αιμνήστου πατρός Αντωνίου Π. Παπακώστα Ιχθυεμπόρου, αξιολόγου μέλους της εν Αθήναις Ηπειρωτικής Παροικίας και ευεργέτου του χωριού μας και βοηθός των εις Αθήνας ερχομένων συγχωριανών, ο οποίος άφησεν άριστην υστεροφημίαν.

Ας είναι αιωνία η μνήμη του και μακαρία η άναψαις της ψυχής του. Εκφράζομεν εγκάρδια συλλυπητήρια εις την σύζυγόν του, την κυρίαν Ελπινίκην, το γένος του αιμνήστου Ευθυμίου Τζάλλα, εκδότου της εν Ιωαννίνους εκδομένης εφημερίδος «Ηπειρωτικός Αγών», εις τας οικογενείας των τέκνων του Αντωνίου και Γεωργίας προς όλους τους στενούς συγγενείς και φίλους του και ευχόμεθα θερμώς να έχουν μακροζωϊαν, υγείαν, αγάπην, ειρήνην, ελπίδα και κάθε εν Χριστώ, προσωπικήν και οικογενειακήν ευτυχίαν.

Με αγάπην Χριστού.
Άγγελος Κ. Δαλαγγέλης
Επίτιμος Εκπαιδευτικός Διευθυντής

ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΟΥΤΣΙΟΣ

Στο τεύχος 271 (Ν/ριος 2000) του «Ζ» γράψαμε για τον Γιάννη Μούτσιο (από το Μαυρονόρος Παγωνίου) και του βιβλίου του «Τα πάνω χωριά της Μοργκάνας» που είχε την καλοσύνη να μας φέρει στο περιοδικό μας, στο οποίο ήταν συνδρομητής παρ' ότι μη Ζαγορίσιος. Παρουσιάζοντας το σκόνηδες πόνημά του (660 σελίδες), του ευχόμενα να μας δώσει κι άλλα στο μέλλον. Δυστυχώς «άλλες οι βουλές του Θεού». Από τον Γιαννιώτικο Τύπο πληροφορηθήκαμε τον ξαφνικό θάνατο του μέρες του Πάσχα σε ηλικία 77 ετών. Σ' όλους τους δικούς του θερμά συλλυπητήρια.

«Το Ζαγόρι μας»

ΜΙΧΑΛΗΣ ΚΑΠΟΠΟΥΛΟΣ

Το Μεγάλο Σάββατο στις 14 Απριλίου πέθανε και κηδεύτηκε στην Ελάτη ο Μιχάλης Καπόπουλος, γέννημα και θρέμμα του χωριού μας, ετών 85.

Το ξαφνικό μνήμη του θανάτου που μας έφερε σήμερα εδώ χωριανούς και φίλους για να σε αποχαιρετήσουμε για το μεγάλο και αιώνιο ταξίδι.

Η πονεμένη σου καρδιά, από τα πολλά χτυπήματα της μοίρας, σταμάτησε να χτυπά, δεν άντεξε άλλο. Αυτό είναι το γραφτό της μοίρας. Εφάνη με αφήνεις πίσω σου τις καλύτερες αναμνήσεις σαν οικογενειάρχης, σαν καλός Χριστιανός, εργατικός χωριανός, κοινωνικός άνθρωπος και τίμιος επαγγελματίας. Θα μείνουν αξεχάστες η καλή σου καρδιά, η καλοσύνη σου, η τιμιότητα, η λεβεντιά σου και το χαμόγελό σου. Με την τιμιότητα και εργατικότητα απήλθης από τους πελάτες σου και δεν σε ξεχνούν στις Καμάρες της οδού Αβέρωφ. Σαν χωριανός αγάπησες το χωριό μας και τα τελευταία χρόνια έμεινες αρκετό καιρό εδώ επισκευάζοντας και καλωπίζοντας το σπίτι σου και το σόκακι που τώρα θα μένει έρημο. Σ' όλες τις κοινοτικές εκδηλώσεις έδινες το παρόν και σαν Κοινοτικός Σύμβουλος, που υπήρξαμε μέλη του οι αποφάσεις σου ήταν σωστές.

Ευχόμαι ο Πανάγαθος Θεός να χαρίζει βάλεσμο παρηγορίας στις πονεμένες αδελφές σου Αγγαία και Φιλομήλα και το χωριό της Ελάτης που σε λίγο θα σε σκεπάσει να είναι έλαφρο. Αιωνία σου η μνήμη.

Η.Θ.

Στην κηδεία του Μιχάλη Καπόπουλου που έγινε στην Ελάτη στις 14/4, κατέθεσαν στεφάνια στη μνήμη του: 1) Οικογένεια του εξαδέλφου του, Τάκη Παπαγιαννίδη, 2) Οικ. Παναγιώτη Λούκα, 3) Στο θεό τους οικογ. Ευαγγέλου Χήτου, 4) Στο θεό τους οικογ. Χαράλαμπος Δημούλτσα, 5) Στο θεό τους οικογ. Αγγιλέα Σαμπέτη, 6) Στο θεό τους οικογ. Νικολάου Κασάνη, 7) Η αναδεχτή και ανεψιά του Κωνσταντίνου Χήτου.

Αντί στεφάνων κατέθεσαν διάφορα χρηματικά ποσά για έργα στη γειτονιά του εκλιπόντος στην Ελάτη, οι παρακάτω: 1) Οι αδελφές του Αγγαία και Φιλομήλα Καπόπουλου, 2) Ο Εξορατιστικός Σύλλογος Ελατινών, 3) Η οικογ. Κων/νου Τόλη, 4) Η οικογ. Ταρσίτσα Καστούλα, 5) Η οικογ. Κώστα Κωστούλα, 6) Η οικογ. Ιωάννου Τσούνδη, 7) Η οικογ. Αγγιλέα Σαμπέτη, 8) Η οικογ. Νούσια, 9) Η οικογ. Τάκη και Αντιγόνη Χριστοφίδη-Πορφύρη.

Σοφούλα Μπαλούγια

Το «Ζ» μας

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ - ΔΩΡΕΕΣ - ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ

— Εις μνήμην Νικολάου Βαστέλη, η σύζυγός του προσέφερε στην εκκλησία του χωριού μας 100.000 δρχ. για έκτακτες επισκευές.

Η Εκκλησ. Επιτροπή ευχαριστεί θερμά

— Στη μνήμη Περικλή Κατσούπη, η γυναίκα του Γιαννούλα και τα παιδιά του Κώστας και Ευδοξία προσφέρουν στην εκκλησία Αγ. Νικολάου το ποσό των 50.000 δρχ. Επίσης διάφορα χρηματικά ποσά οι:

- Οικ. Παπαναστασίου Γαβριήλ
- Οικ. Καψάλη Αλέκου
- Οικ. Κώσσια Γεωργίου
- Οικ. Σαρρέα Γεωργίου και Αρετής Σαρρέα 10.000 δρχ.
- Οικ. Κων/νου Βαϊράμη 10.000 δρχ.

• Ο Πολ. Σύλ. Ασπραγγέλων χρηματικό ποσό στην εκκλησία Αγίου Νικολάου Ασπραγγέλων.

— Η Ευδοξία Μπίκα εις μνήμην Χαράς Μαρούτση, εις τον Άγιο Νικόλαο Ασπραγγέλων 10.000 δρχ. και ο Πολιτ. Σύλλ. Ασπραγγέλων χρηματικό ποσό.

ΑΡΙΣΤΗ

Ευχαριστήριο για δωρεά

— Τα Τοπικά Δημοτικά Συμβούλια Αρίστης και Αγίου Μηνά, οι Σύλλογοι και οι Αδελφότητες ευχαριστούν θερμότατα την κ. Ροδάνθη Σουρέλη-Τζοβαντάρη, η οποία με την απλοχεριά της (διέθεσε 8.500.000), στη μνήμη του συζύγου της Βασίλη Σουρέλη, για να κατασκευαστεί ο αναμεταδότης τηλεόρασης και από τα 2-3 κανάλια που έπαιναν πρώτα, σήμερα μπορεί να επιλέγουν ευκρινέστατα πολύ περισσότερα.

Επίσης ευχαριστούν και τον Σύλλογο Νέων Αρίστης, που για τον ίδιο σκοπό διέθεσε 1.500.000 περίπου.

ΚΑΤΩ ΣΟΥΛΕΝΑ

— Στη μνήμη του Βύρωνα Χαριλάου Τζιόβα η σύζυγός του δώρησε στον ιερό ναό του Αγίου Αθανασίου ένα περικαλές ξυλόγλυπτο προσκυνητάρι.

Η Εκκλ. Επιτροπή ευχαριστεί θερμά και θα μνημονεύει το όνομά του.

ΚΑΠΕΣΟΒΟ

— Η κ. Νίτσα Δούκα στη μνήμη του Ιωάννη Ζούκη κατάθεσε στην

Εκκλησιαστική Επιτροπή Καπεσόβου 10.000 δρχ.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή

— Η κ. Νίτσα Δούκα στη μνήμη του αγαπημένου συζύγου της Ελευθερίου Δούκα κατέθεσε υπέρ των Γατρών του Κόσμου 30.000 δρχ.

— Η κ. Φιλομήλα Δαλκαβούκη κατέθεσε στην Εκκλησιαστική Επιτροπή Καπεσόβου το ποσό των 10.000 δρχ. για τις ανάγκες του Ι.Ν. της Κοιμήσεως της Θεοτόκου.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή

ΚΟΥΚΟΥΛΙ

— Η Ειρήνη Δάνου προσέφερε στον Ιερό Ναό Κοιμήσεως της Θεοτόκου Κουκουλίου 50.000 δρχ. εις μνήμη της αδελφής της Ευγενίας Ζαρουχλιώτου.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή εκφράζει τις θερμές της ευχαριστίες.

ΛΕΠΤΟΚΑΡΥΑ

— Στη μνήμη του εξαδέλφου μας Αλέκου Μασούρα που πέθανε στις 6-5-2001 στη Λάρισα, προσφέρουμε στον Ιερό Ναό Αγ. Νικόλαο λεπτοκαρυνάς Ζαγορίου 30.000 δρχ.

Γλυκερία - Αντώνης Καζαντζής

ΤΡΙΣΤΕΝΟ

— Ο Τάκης Σαλαπίδας, μετανάστης στη Γερμανία, πέρυσι το καλοκαίρι και εν όψει του πανηγυριού, επισκεύασε όλο το κιγκλίδωμα της Πλατείας Τριστένου με προσωπική του εργασία. Επίσης εφέτος πρόσφερε στην Αδελφότητα και για τους σκοπούς της το ποσό των 200 γεμ. μάγκων.

Στη μνήμη της Αικατερίνης Πασπαλιάρη πρόσφεραν στην Αδελφότητα ο Γιώργος Πασπαλιάρης 10.000 δρχ. και ο Φάνης Πασπαλιάρης 100.000 δρχ.

ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ

— Ο Νικόλαος Ιωάν. Κέντρος πρόσφερε 50.000 δραχμές για τις ανάγκες της Εκκλησίας Κάτω Παναγιάς.

Το Εκκλησιαστικό Συμβούλιο ευχαριστεί

ΦΡΑΓΚΑΔΕΣ

— Ο κ. Ν. Μασόπουλος του Θεοφάνη προσέφερε το χρημ. ποσόν των 100.000 δραχμών στη μνήμη Αθανασίου Σακελλαρίδη δια την αποπεράτωση του «τσιπουράδικου» του Συλλόγου μας «ΟΙ ΦΡΑΓΚΑΔΕΣ».

Το Δ.Σ. του Συλλόγου θερμά ευχαριστεί

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

6.000

Αδελφότητα Πετριωτών «Η Πρόοδος» (2)
Αλεξίου Αλέξανδρος (2)
Βάσιου Παναγιώτα (2)
Βελέτζας Νικόλαος (2)
Γρινιάτσου Ελένη (2)
Γκρουίδου Ανδρονίκη (2)
Δούβλη Κλεοπάτρα (2)
Δούβλης Βασιλείος (2)
Ζαχάρης Γεώργιος (2)
Κονισπάθης Φωτίος (2)
Μακρής Δημήτριος (2)
Τσέση Ελένα (2)

4.000

Κολοβού Άννα

3.000

Αδελφότητα Κουκουλιωτών
Βακάμης Ιωάννης
Βαταβάλη Ηλέκτρα
Γκρουίδης Σωκράτης
Δεβελέγκα Σταματία
Δέρβας Ιωάννης
Δούβλης Γεώργιος
Ζηνδριλής Γεωργιος
Ζηνδριλής Χριστόδουλος
Ζήση Ελένη
Ζήσης Γεώργιος
Ζώη Αριστούλα
Καλογήρουναπολέων
Καμπλέσας Οδυσσέας
Καραγιαννόπουλος Χρήστος
Λέκκα Ρωξάνη
Ντιναλέξη Ελένη
Πανταζής Λεωνίδας
Πανταζοπούλου Αγγελική
Παπαβασιλείου Γεώργιος
Παπαδόπουλος Χρήστος
Παπακώστα Συκιώτη Χρυσή
Πασπαλιάρης Ιωάννης
Πιζάνιας Εμμανουήλ
Σιούλης Νικηφόρος
Σταθάτου Φερενίκη
Σταμούλη Λούλα
Τζιόβα-Δουλάμη Τούλα
Τριανταφύλλη Ερασμία
Τσόντζος Ηλίας
Χριστοδούλου Δημήτριος
ΣΗΜ.: Οι μέσα σε παρένθεση αριθμοί, δηλώνουν τα έτη πληρωμής.

ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΕΙΣΦΟΡΑ

10.000

Ζαρόπουλος Χρήστος
Καζαντζή Γλυκερία
Οικονόμου Ιοκάστη
Παπαδόπουλου Ζωρδούμη Μαρίκα
Τσέσης Μιλτιάδης

5.000

Βλαχοπούλου Αναστασίου Αλίκη
Βλαχοπούλου Κουτρούμπα Μερσίνη
Βλαχοπούλου Νίκη
Γκέκης Δημήτριος
Εξάρχου Σωτηρία
Καπρίτσιου Αγγελική
Μασούρας Αλέξης
Μασούρας Ιωάννης
Μασούρας Κων/νος
Ροϊδη Βλαχογιάννη Αριάδνη
Ροϊδη Φερενίκη
Σκούρη Παπαδάκη Ελένη
Σκούρης Κων/νος
Σκούρης Οδυσσέας
Τατσόπουλος Αλέκος
Τατσόπουλου Άννα
Τατσόπουλου Π. Ανταλένα

«ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ»

Ιδρυτής:
ΚΙΜΩΝ ΚΥΡΙΑΖΗΣ

★
Ιδιοκτήτης - Εκδότης:
ΙΣΤΟΡΙΚΗ
ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Η ΠΡΩΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ

ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ ΣΤΑΘΗΣ

ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

ΒΑΡΖΩΚΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ

ΓΙΑΝΝΑΚΟΣ ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ

ΤΖΙΟΒΑΣ ΦΡΙΕΟΣ

ΤΣΑΟΥΣΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ

Η ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

1. ΒΑΡΖΩΚΑΣ ΒΥΡΩΝ
2. ΓΕΠΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
3. ΖΑΡΙΔΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ
4. ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΣΑΒΒΑΣ
5. ΚΥΡΙΑΖΗ ΚΑΛΥ
6. ΜΕΡΤΖΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
7. ΝΤΙΝΑΛΕΞΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ
8. ΣΥΚΙΩΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ
9. ΤΖΙΟΒΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ
10. ΤΣΕΚΟΥΡΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος για το Νόμο:

ΑΠΟΣΤ. Κ. ΝΤΙΝΑΛΕΞΗΣ
Πρόεδρος Ι.Α.Ε.Ζ.
Ν. Ζέρβα 2 - Ιωάννινα, Τηλ. 30170

Υπεύθυνος Υλης:

ΒΑΣΙΛΗΣ ΤΖΙΟΒΑΣ
Αργυρινών 16 - ΙΩΑΝΝΙΝΑ
Τηλ. 27.105

Στο ρεπορτάζ:

Κ. Δ. Χριστοδούλου

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ:

Συνδρομές, εισφορές, εμβάσματα:
Περιοδικό «Το ΖΑΓΟΡΙ μας»
Σίνα 4 Ιωάννινα 454 44
και Μυροπολείο
ΚΑΛΥ ΚΥΡΙΑΖΗ
Λόρδου Βύρωνος 21
Ιωάννινα 45444.
Κατώτερη ετήσια
συνδρομή δρχ. 3.000
Για το εξωτερικό δρχ. 6.000
ή 20 \$ ΗΠΑ

ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΣΗ ΣΥΛΒΙΑ ΓΚΟΥΝΟΠΟΥΛΟΥ

Τυπογραφεία:

Γ. ΔΟΥΒΑΛΗ
Ε. ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Ο.Ε.
28ης Οκτωβρίου 41 (Στοά Καμπύρη)
Τηλ. 20.544 - 27.845
Ιωάννινα 454 44

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ ΣΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΜΑΣ

— Η κ. Δάνου Ειρήνη εις μνήμη των γονέων της και της αδελφής της 40.000 δρχ.

— Ο κ. Καρατζάς Μιχαήλ εις μνήμη γονέων, συζύγου και αδελφής 20.000 δρχ.